

Souhrnná teritoriální informace Japonsko

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Tokiu ke dni 01.04.2013

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

- Japonsko (japonsky: Nippon-koku či Nihon-koku, anglicky: Japan)

1.2. Rozloha

- 377 899 km² (délka pobřeží 33 889 km)

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

- 127,51 miliónů obyvatel
 - 62,11 mil. mužů
 - 65,40 mil. žen
- hustota 343 osob/km²
- 64,20 miliónů ekonomicky aktivního obyvatelstva

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

Roční změna v počtu obyvatelstva: počet obyvatel Japonska mírně klesá.

Demografické složení: děti do 14 let: 13,7 % populace, osoby nad 64 let: 20,1 % populace.

Průměrná délka života: muži 79,59 let; ženy 86,44 let.

1.5. Národnostní složení

Japonsko je etnicky velmi homogenní zemí, zhruba 98,5 % obyvatelstva tvoří Japonci.

Kromě Japonců žijí v zemi zejména následující menšiny:

- 655 tis. Číňanů
- 589 tis. Korejců
- 313 tis. Brazilců
- 211 tis. Filipínců
- 58 tis. Peruánců
- 53 tis. Američanů

Celkem žije v Japonsku přes 2,21 mil. nejaponských obyvatel.

1.6. Náboženské složení

Hlavními náboženskými směry v zemi jsou šintoismus a buddhismus, k nimž se hlásí většina obyvatelstva (cca 84 % populace). Zajímavé je, že většina obyvatelstva kombinuje víru a rituály obou těchto náboženství. Přibližně 0,7 % populace se hlásí ke křesťanství.

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

Úředním jazykem je japonština a nepoužívanějším cizím jazykem je angličtina (aktivní znalost a používání angličtiny je však v Japonsku obecně na nízké úrovni).

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

47 vyšších samosprávných celků (ostrov Hokkaidó, zvl. městská oblast hl. města Tokio, zvl. městské oblasti Kyoto a Osaka + 43 prefektur).

Hlavní město: Tokio (8,41 mil. obyvatel, cca 12,33 mil. i s předměstími).

Další významná města (nad 1 mil. obyv.): Jokohama (3,59 mil.), Ósaka (2,52 mil.), Nagoja (2,2 mil.), Sapporo (1,88 mil.), Kóbe (1,51 mil.), Kjóto (1,39 mil.), Fukuoka (1,38 mil.), Kawasaki (1,3 mil.), Hirošima (1,15 mil.), Sendai (1,01 mil.), Kitakjúšú (1 mil.).

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

Japonský jen (kód ISO: JPY)

Směnný kurz JPY/USD ke dni 28.3.2013 byl 94,23.

V Japonsku se používá k placení za zboží a služby výhradně JPY. Ostatní konvertibilní měny je možné směnít v místních bankách.

Podrobné statistické údaje o Japonsku jsou k dispozici např. na internetových adresách:

- <http://www.stat.go.jp/english/index.htm>

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Státní svátky Japonska:

- 1. ledna (Nový rok, shogatsu)
- druhé pondělí v lednu („Příchod věku“, seijin no hi)
- 11. února (Den vzniku císařství, kenkoku kinenbi)
- 20. či 21. března (jarní rovnodennost, shunbun no hi)
- 29. dubna (den Šówa, Šówa no hi)
- 3. května (Den ústavy, kenpo kinenbi)
- 4. května (Zelený den, midori no hi)
- 6. května (Dětský den, kodomo no hi)
- třetí pondělí v červenci (Den oceánu, umi no hi)
- třetí pondělí v září (Den úcty ke starým a k dlouhověkosti, keiro no hi)
- 23. či 24. září (podzimní rovnodennost, shubun no hi)
- druhé pondělí v říjnu (Den zdraví a sportu, taiiku no hi)

- 3. listopadu (Den kultury, bunka no hi)
- 23. listopadu (Den práce, kinro kansha no hi)
- 23. prosince (narozeniny císaře, tenno tanjobi).

Pokud svátek připadá na neděli, je podle zákona o státních svátcích přesouván na pondělí. Další informace o japonských svátcích lze získat např. na <http://www.japan-guide.com/e/e2062.html>, či <http://www.asahi-net.or.jp/~tc9w-ball/useful/holiday.htm>.

Pracovní doba činí dle zákona maximálně 40 hodin týdně, nicméně přesčasové hodiny zákonem omezeny nejsou. Úřední hodiny jsou na většině úřadů od pondělí do pátku od 9:00 do 17:00. Obchody mají většinou otevřeno sedm dní v týdnu od cca 10:00 do 19:00 nebo 20:00 hod. V Japonsku je rozšířená síť non-stop obchodů se základními potravinami a jiným spotřebním zbožím (tzv. convenience stores je v Japonsku téměř 40 tis.). Banky mají otevřeno od pondělí do pátku od 9:00 do 15:00 (některé do 17:00). Pošty mají otevřeno od pondělí do pátku od 09:00 do 17:00.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

V obchodním styku je nutné mít na paměti a plně respektovat následující skutečnosti:

- Japonsko není anglicky mluvící zemí, oficiálním jazykem je japonština, angličtina je v obchodním styku používána na různé (obvykle dosti nízké) úrovni pouze jako dorozumivací jazyk. Zásadní obchodní jednání by měla být vedena v japonštině za pomoci tlumočníka. Rovněž nabídková dokumentace by měla být zpracována i japonsky. Obchodní korespondenci je nutno vést v perfektní angličtině (japonština je samozřejmě výhodou), některé firmy využívají pro anglickou korespondenci rodilých mluvčích.
- Osobní jednání je třeba s předstihem avizovat, agendu jednání písemně potvrdit a smluvené termíny schůzek striktně dodržet.
- Úvodní kontakt vyžaduje poskytnout především dostatečné údaje o vlastní osobě a firmě, teprve následně o obsahu nabídky.
- Při osobním jednání s japonskými partnery je třeba respektovat jejich styl komunikace - při jednání se nespěchá, velký důraz se klade na zdvořilost a rozvážnost v projevu, nevhodná je nadměrná gestikulace.
- Neodmyslitelnou součástí osobního obchodního styku je výměna navštívenek, kterých je třeba mít pro pobyt v Japonsku velkou zásobu. Běžné jsou dvoustranné vizitky s anglickou i japonskou verzí. Je třeba dbát i na formu podání navštívenek, které se podávají oběma rukama a otočené tak, aby je partner mohl číst.
- Požadavky japonských partnerů je nutno brát seriózně a snažit se jim vyhovět (v opačném případě partner od dalšího jednání obvykle odstoupí).
- Běžnou zvyklostí je vyžádat si od partnera bankovní reference.
- Po zahájení spolupráce je nutné perfektně plnit dohodnuté podmínky.
- Nízká cena nebo cenová výhodnost není rozhodující, rozhodujícím faktorem je perspektiva dlouhodobého obchodního styku a vysoká kvalita výrobku odpovídající japonským parametrům a potřebám.
- Dovozce, který se rozhodne prodávat svoje zboží do Japonska, musí být připraven na požadavky vysokého objemu a nezbytnost včasných dodávek - je nepřijatelné, aby zavedený produkt najednou chyběl.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Vzhledem k velmi vysokým nákladům na zdravotní péči i na drobná ošetření se doporučuje uzavřít před cestou do Japonska kvalitní zdravotní pojištění, včetně úhrady nákladů na repatriaci či převoz ostatků. Např. jedna návštěva lékaře s běžným onemocněním a s předepsáním léku stojí ve zdravotním středisku Japonského červeného kříže okolo 12 000 JPY. Mimořádně drahé je zubní ošetření, kde jen vstupní konzultace bez ošetření může stát 7 000 JPY. Náklady v případě hospitalizace se běžně pohybují v rádech statisíců až milionů jenů, přičemž zvlášť si pacient hradí náklady na stravu, lůžko, služby atp.

Úroveň zdravotnických služeb vcelku odpovídá běžnému standardu zemí EU. Síť zdravotnických zařízení je rozvětvená a široká. Problémem však zůstává jazyková bariéra v komunikaci pacienta s lékařem. Mezi doporučená zařízení, kde zdravotnický personál hovoří anglicky, lze zařadit:

National Medical Clinic

5-16-11 Minami Azabu
Tokyo 106-0047
tel: 03-3473 2057

Red Cross Hospital

4-1-22, Hiroo, Shibuya-ku
Tokyo 150-0012
tel: 03-3400 1311

Cestovatel může vlastnit léky, které běžně užívá.

V případě naléhavé potřeby lze 24 hodin denně kontaktovat Japan Helpline (rady pro cizince v angličtině) na bezplatném tel: 0120-461 997 nebo záchrannou službu na tel: 119. Zdravotní problémy lze rovněž konzultovat s asociací lékařů v Asii AMDA na tel: 03-5285 8088 nebo s Free Medical Information Services na tel: 03-5285 8181. Pomoc s vyřizováním formalit u dopravní nehody nabízí Information Service for Foreigners na tel: 03-5320 7744.

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Japonsko a Česká republika od r. 1998 praktikují bezvízový turistický styk pro občany obou zemí. Český turista může v Japonsku pobývat po dobu až 90 dnů. Podmínkou je, že občan ČR na území Japonska nebude vykonávat výdělečnou činnost. Občané ČR mohou cestovat do Japonska na platný pas ČR. Doba jeho platnosti není stanovena. Jelikož ČR dne 21.12.2007 vstoupila do Schengenu, Japonci mohou pobývat až 3 měsíce na území schengenského prostoru během šesti měsíců ode dne prvního vstupu do Schengenu. Po vyčerpání 3 měsíců musí tedy japonští občané území Schengenu na zbývající období do doby uplynutí 6 měsíců ode dne prvního vstupu na území Schengenu opustit. Zůstat by mohli v případě, že by se mezitím stali držiteli dlouhodobého víza či povolení k pobytu vydaného některým schengenským státem.

Japonsko od listopadu 2007 zavedlo povinné snímání biometrických dat jako součást imigrační procedury před vstupem na území Japonska. Před vstupem na území je každý návštěvník požádán o poskytnutí otisků obou ukazováčků a je pořízena digitální fotografie jeho obličeje. Otisky jsou poté porovnány s databází osob, které Japonsko považuje za nežádoucí. Cestující, který se rozhodne biometrické údaje neposkytnout, nebude na území vpuštěn a na vlastní náklady bude nejbližším spojem navrácen do země odletu. Děti do věku 16 let jsou povinnosti odevzdat biometrická data zproštěny. V zájmu zajištění hladkého průběhu imigrační procedury jsou dále návštěvníci žádáni, aby úplně a čitelně vyplnili obě strany příletové karty, kterou obdrží zpravidla již na palubě letadla.

Samostatnou kategorii tvoří investoři a manažeři, kterým je po splnění příslušných požadavků udělován souhlas s pobytem na dobu 6 měsíců, jeden nebo tři roky. Žádost se předkládá předem na japonském velvyslanectví a musí být doložena řadou dokumentů o osobě žadatele, o zajištění jeho pobytu, o firmě, ve které bude žadatel působit (ji zastupovat), včetně podrobného podnikatelského plánu. Vyřízení žádosti trvá cca 2–3 měsíce.

Je třeba upozornit na skutečnost, že příslušné japonské imigrační předpisy přiznávají imigračním úředníkům řadu oprávnění při posuzování a rozhodování o žádostech o krátkodobý pobyt (víza) nebo o dlouhodobý pobyt a umožňují jim vyžadovat od žadatele dodatečné písemné dokumenty či garance. Výše uvedená informace lze proto pokládat pouze za základní s tím, že je nezbytné konzultovat v individuálních případech žádosti s japonským zastupitelským úřadem v Praze nebo v místě dlouhodobého/trvalého pobytu žadatele.

Cestovatelům se doporučuje, aby přijížděli do Japonska vždy s větší hotovostí, částečně v japonské měně, neboť směnárny jsou v Japonsku málo rozšířené a provozní doba bank je kratší, než je tomu v

Evropě. Starší mobilní telefony evropské výroby pracující pouze v sítích GSM nelze v Japonsku používat, jelikož tato síť není v zemi zavedena.

Řidičský průkaz ČR není japonskými úřady uznáván. Výjimka je nicméně přiznávána občanům ČR s povoleným dlouhodobým pobytem, kteří mohou získat japonský ŘP na základě předložení ověřeného překladu ŘP, vystaveného v ČR. Ostatní občané ČR by měli vlastnit řidičský průkaz mezinárodní, ten však platí pouze jeden rok. V Japonsku se jezdí vlevo. Za požití alkoholu řidičem jsou stanoveny vysoké pokuty.

Před příletem do Japonska musí cestovatelé vyplnit imigrační dotazník, jehož jedna část je vložena do cestovního pasu, zatímco část druhá zůstává v evidenci imigračního úřadu. Přihlašovací povinnost není při pobytu do 90 dnů vyžadována.

Povinná směna valut neexistuje. Z Japonska lze vyvézt v hotovosti peněžní prostředky až do výše 1 mil. JPY.

Před vstupem na území Japonska by měl být turista připraven na pohovor s úředníkem imigrační policie, při němž by měl prokázat účel své cesty, tj. přesně specifikovat svůj program na jednotlivé dny. K tomu potřebuje předložit kromě platného cestovního pasu zpáteční letenku, přiměřené množství finančních prostředků v hotovosti nebo v cestovních šecích a doklad o ubytování. Místo dokladu o ubytování lze uvést adresu a jméno ubytovatele, kterého si může policie ověřit. Při pohovoru japonská policie očekává serióznost a jakékoliv zatajování může být důvodem k zadržení a následné deportaci cestovatele. Nutno podotknout, že japonští občané jsou mimořádně přívětiví a přátelští, ale japonská policie a imigrační kontrola je zcela nekompromisní a neoblomná.

V Japonsku se přísně trestá nelegální práce. Jakmile proto imigrační policie nabude podezření, že cílem cesty občana není turistika, ale nelegální zaměstnání či jiná činnost, která je v rozporu s deklarovaným účelem cesty, nevpuště ho do země. Občan pak musí čekat na letišti na nejbližší let do ČR. Pokud není ten den v letadle volné místo, je nucen přespat v letištním hotelu, kde si sám hradí všechny náklady, včetně policejního dozoru, a to až do odletu. Tyto náklady jsou nebývale vysoké a činí okolo 300–400 USD/ noc. Riziko nevpuštění do země je vysoké zejména u těch cestovatelů, kteří v Japonsku pobývají již poněkolkrát v krátké době v rámci bezvízového turistického styku.

Stejně jako v ČR je užívání i přechovávání drog v Japonsku trestné, a to v jakémkoli množství. Drogové delikty jsou v Japonsku trestány mnohem přísněji, než je obvyklé v ČR. Tolerováno není ani nošení kapesních nožů, jakkoli zdánlivě neškodných, a tyto případy řeší japonská policie.

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Japonsko je mimořádně bezpečnou zemí, cizinci se mohou pohybovat kdekoli, aniž by se tím vystavovali riziku.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Velvyslanectví ČR

3-11-5, Hiroo, Shibuya-ku

Tokyo, 150- 0012

Tel: (+81-3) 3400 8122/3

Mobilní tel: (+81) 9077118159 (v mimopracovní době)

Fax: (+81-3) 3400 8124

e-mail: tokyo@embassy.mzv.cz

URL: <http://www.mzv.cz/tokyo>

Jméno tituláře ZÚ ČR v Japonsku: Ing. Kateřina Fialková
Teritoriální působnost ZÚ je pro celé území Japonska.

Honorární konzulát Kobe

Mr. Hiroshi Takikawa - honorární konzul
4-2-12, Isobe-dori
Chuo-ku, Kobe 651-0084 Tel: (+81-78) 252-2820
e-mail: kobe@honorary.mzv.cz

Doprava z letiště na velvyslanectví: z obou terminálů letiště Narita se lze do centra města nejrychleji dopravit vlakem: buď linkou JR (Japan Railways) na stanici Tokyo-eki, anebo linkou Keisei na stanici Ueno. Obě stanice jsou situovány v centru města. Na stanici Ueno je možné přestoupit na metro linky Hibiya. Je nutné nastoupit do soupravy jedoucí směrem na Naka-Meguro, přičemž vystoupit je třeba na stanici Hiroo. V případě využití linky JR je třeba v konečné stanici Tokyo-eki přestoupit na další linku JR - Yamanote ve směru Shibuya. V tomto případě je výstupní stanicí Ebisu. Jak stanice Hiroo, tak stanice Ebisu je vzdálena cca 15–25 minut chůze od budovy velvyslanectví.
K dopravě na honorární konzulát v Kóbe je nejlépe využít služeb taxi.

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

CzechInvest

Ing. Eliška Nováková
26-1, Sakuragaoka-cho, Shibuya-ku, 15th Floor, Cerulean Tower

Tokyo, 150-8512

Tel.: +81-3-5456 5283, +81-3-5456-5282

Fax: +81-3 5456 5511

e-mail: tokyo@czechinvest.org

České Centrum

Ms. Eva Takamine
2-11-5, Hiroo, Shibuya-ku
Tokyo, 150- 0012
Tel: +81-3-3400-8129
Fax: +81-3-3400-8186
e-mail: cctokyo@czech.cz

CzechTourism

Mr. Shigeo Okinaka
1-2-8, Hatagaya, Shibuya-ku, 3rd Floor, Hayashi Building,

Tokyo, 151-0072

Tel: + 81-3-3320-5211

Fax: + 81-3-3379-4753

e-mail: info-jp@czechtourism.com

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- Policie 110
- Policie (anglicky) 03-3503-8484

- Požární / záchranná služba 119
- Japan Helpline 0120-461997 (nonstop zdarma)
- Turistické informace 03-3201 3331
- Tokyo English Life Line 03-5774-0992
- Free Medical Information Services 03-5285 8181 (anglicky a španělsky)

1.18. Internetové informační zdroje

A) Oficiální internetové zdroje informací o Japonsku

Vláda:

- Úřad vlády: <http://www.cao.go.jp/index-e.html>
- Premiér a jeho kabinet: <http://www.kantei.go.jp/foreign/index-e.html>
- Ministerstvo zahraničí: <http://www.mofa.go.jp>
- Ministerstvo spravedlnosti: <http://www.moj.go.jp/ENGLISH/preface.html>
- Ministerstvo vnitra a komunikací (MIC): <http://www.soumu.go.jp/english/index.html>
- Ministerstvo financí: <http://www.mof.go.jp/english/index.htm>
- Ministerstvo školství, kultury, sportu, vědy a techniky: <http://www.mext.go.jp/english/index.htm>
- Ministerstvo zdravotnictví, práce a sociálních věcí: <http://www.mhlw.go.jp/english/index.html>
- Ministerstvo zemědělství, lesnictví a rybníctví: <http://www.maff.go.jp/eindex.html>
- Ministerstvo hospodářství, obchodu a průmyslu: <http://www.meti.go.jp/english/index.html>
- Ministerstvo půdy, infrastruktury a dopravy: <http://www.mlit.go.jp/english/index.html>
- Ministerstvo životního prostředí: <http://www.env.go.jp/en/index.html>
- Ministerstvo obrany: http://www.jda.go.jp/e/index_.htm

Císař:

- Imperial Household Agency: <http://www.kunaicho.go.jp/eindex.html>
- Císařská rodina: <http://www.geocities.com/Tokyo/Temple/3953/>

Parlament (The National Diet of Japan):

- House of Representatives: http://www.shugiin.go.jp/index.nsf/html/index_e.htm
- House of Councillors: <http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>

Soudnictví:

- Nejvyšší soud aj.: <http://www.courts.go.jp/english/ehome.htm>

Politické strany:

- Liberal Democratic Party of Japan (LDP - Jiyuminshuto): <http://www.jimin.jp/jimin/english/index.html>
- Democratic Party of Japan (DPJ - Minshuto): <http://www.dpj.or.jp/english/index.html>
- New Komeito (Komei To): <http://www.komei.or.jp/en/index.html>
- Japanese Communist Party (JCP - Kyosanto): <http://www.jcp.or.jp/english/>
- Social Democratic Party (Shaminto): <http://www5.sdp.or.jp/>
- The People's New Party (Kokumin Shinto): <http://www.kokumin.or.jp>
- Your Party (Minna no To): <http://www.your-party.jp>

Zahraniční politika:

- Delegace Evropské unie v Japonsku: <http://www.deljpn.ec.europa.eu>
- Japonská mise v EU: <http://www.eu.emb-japan.go.jp/>
- Centrum ASEAN-Japonsko: <http://www.asean.or.jp/eng/index.html>

- Japonská oficiální rozvojová pomoc: <http://www.mofa.go.jp/policy/oda/index.html>
- Japonská stálá mise v OSN: <http://www.un.int/japan/>

B) Tisk:

- The Asahi Shimbun: <http://www.asahi.com/english/index.html>
- The Japan Times: <http://www.japantimes.com/>
- The Daily Yomiuri: <http://www.yomiuri.co.jp/index-e.htm>

C) Ostatní informační zdroje:

- Kyodo News (hlavní tisková agentura): <http://home.kyodo.co.jp/>
- Japan Information Network: <http://jin.jcic.or.jp/index.html>
- Web Japan - Gateway for all Japanese information: <http://web-japan.org/index.html>
- Japan Today (výběr z tisku): <http://www.japantoday.com/>
- Institut pro mezinárodní politické studie: <http://www.iips.org/index.html>
- Japonský institut pro globální komunikaci: <http://www.glocom.org/>
- Japan Press Weekly: <http://www.japan-press.co.jp/>
- Japonská ústava (anglický překlad textu): <http://www.solon.org/Constitutions/Japan/English/english-Constitution.html>
- Webová stránka ZÚ Tokio: <http://www.mzv.cz/tokyo>

1.19. Adresy významných institucí

A) Významné asociace a organizace

Podnikatelská sdružení:

- Japan Business Federation (Nippon Keidanren): 1-9-4 Otemachi, Chiyoda-ku, Tokyo 100-8188, tel: 0081-3-5204-1500, fax: 0081-3-5255-6233, www.keidanren.or.jp
- Kansai Economic Federation (Kankeiren): Nakanoshima Center Bldg. 30F, 6-2-27, Nakanoshima, Kita-ku, Osaka 530-6691, tel: 0081-6-6441-0101, fax: 0081-6-6443-5347, <http://www.kankeiren.or.jp/English/>
- Chubu Economic Federation (Chukeiren): Nagoya Sakae Bldg. 10F, 5-1 Buheicho, Higashi-ku, Nagoya 461-0008, tel: 0081-52-962-8091, fax: 0081-52-962-8090, <http://www.chukeiren.or.jp/english/index2.html>
- Japan Association of Corporate Executives (Keizai Doyukai): 1-4-6 Marunouchi, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0005, tel: 0081-3-3284-0220, fax: 0081-3-3212-3774, <http://www.doyukai.or.jp/en/>
- National Federation of Small Business Associations: Zenchu-Zenmi Bldg., 1-26-19 Shinkawa, Chuo-ku, Tokyo 104-0033, tel: 0081-3-3523-4901, fax: 0081-3-3523-4909, <http://www.chuokai.or.jp/english/index.html>

Zahraniční obchod (obecně):

- Japan External Trade Organization (JETRO): 2-2-5 Teranomom, Minato-ku, Tokyo 105-8466, tel: 0081-3-3582-5511, fax: 0081-3-3587-0210, www.jetro.go.jp
- Japan Foreign Trade Council, Inc.: WTC Bldg. 6F, 2-4-1 Hamamatsu-cho, Minato-ku, Tokyo 105-6106, tel: 0081-3-3435-5952, fax: 0081-3-3435-5969, http://www.jftc.or.jp/english/home_e.htm
- Tokyo Trade and Industry Association: Tokyo Trade Center Bldg. 2F, 1-7-8 Kaigan, Minato-ku, Tokyo 105-0022, tel: 0081-3-3438-2026, fax: 0081-3-3433-7164, <http://www.trade-tokyo.jp/>
- Japan Foreign Traders Association: 1-10-8 Nihonbashi, Kayaba-cho, Chuo-ku, Tokyo 103-0025, tel: 0081-3-5651-5525, fax: 0081-3-3669-2626
- Yokohama Foreign Trade Association: 1-1 Kaigandori, Naka-ku, Yokohama, Kanagawa 231-8691, tel: 0081-45-211-0282, fax: 0081-45-211-0285, http://www.ktpc.or.jp/yfa/index_e.html

- Kyoto Foreign Trade Association: Kyoto Sangyo Kaikan 2F, Higashi-iru, Muromachi, Shijo-dori, Shimogyo-ku, Kyoto 600-8009, tel:0081-75-211-4396, fax:0081-75-211-4397
- The Osaka Foreign Trade Association: c/o Mydome Osaka, 2-5 Honmachibashi, Chuo-ku, Osaka 540-0029, tel: 0081-6-6942-2701, fax: 0081-6-6942-2166
- Kobe Foreign Trade Association: 5-1-14 Hamabedori, Chuo-ku, Kobe, Hyogo 651 0083, tel: 0081-78-251-3341, fax: 0081-78-251-3345
- Japan Association for Trade with Russia & Central-Eastern Europe (ROTOBO): Kanayama Bldg., 1-2-12 Shinkawa, Chuo-ku, Tokyo 104-0033, tel: 0081-3-3551-6215, fax: 0081-3-3555-1052, <http://www.rotobo.or.jp/main/outlineE.pdf> (outlineE.pdf,) (outlineE.pdf,) (outlineE.pdf,) (outlineE.pdf,)
- EU-Japan Center for Industrial Cooperation: Nikko Ichibancho Bldg. 4F, 13-3 Ichibancho, Chiyoda-ku, Tokyo 102-0082, tel: 0081-3-3221-6161, fax: 0081-3-3221-6226, <http://www.eujapan.com/europe/centre.html>
- World Trade Center Tokyo, Inc.: WTC Bldg., 2-4-1, Hamamatsu-cho, Minato-ku, Tokyo 105-6137, tel: 0081-3-3435-5651, fax: 0081-3-3436-4368, <http://www.wtctokyo.or.jp/english/index.html>
- International Business Organization of Osaka, Inc. (IBO): Mydome Osaka 5F, 2-5 Hommachibashi, Chuo-ku, Osaka 540-0029, tel: 0081-6-6942-2674, fax: 0081-6-6942-2258, www.ibo.or.jp/index_e.html
- The Japan Tariff Association: Jibiki No. 2 Bldg., 4-7-8 Kojimachi, Chiyoda-ku, Tokyo 102-0083, tel: 0081-3-3263-7221, fax: 0081-3-3263-7345, <http://www.kanzei.or.jp/english/index.html>
- Japan Customs Brokers Association: Tokyo Sakurada Bldg. 3F, 1-1-3 Nishi Shinbashi, Minato-ku, Tokyo 105-0003, tel: 0081-3-3508-2535, fax: 0081-3-3508-7796, <http://www.tsukangyo.or.jp/e-index.htm>
- The Japan Commercial Arbitration Association: Taisho Seimei Hibiya Bldg. 4F, 1-9-1 Yurakucho, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0006, tel: 0081-3-3287-3051, fax: 0081-3-3287-3054, <http://www.jcaa.or.jp/e/index-e.html>

Dovoz, vývoz:

- Osaka Importers & Exporters Association, Inc.: 1-3-20 Nakanoshima, Kita-ku, Osaka 530-8201, tel: 0081-6-6202-8587, fax: 0081-6-6232-2749, <http://www.oiea.or.jp/english/index.html>
- The Japan Oil Fat Importers & Exporters Association: Kyodo Bldg., 1-10-12 Nihonbashi-Horidomecho, Chuo-ku, Tokyo 103-0012, tel: 0081-3-3662-9821, fax: 0081-3-3667-7867
- Manufactured Imports Promotion Organization (MIPRO): World Import Mart Bldg. 6F, Sunshine City Complex, 3-1-3 Higashi-Ikebukuro, Toshima-ku, Tokyo 170-8630, tel: 0081-3-3988-2791, fax: 0081-3-3988-1629, www.mipro.or.jp
- The Japan Federation of Importer`s Organizations: Hogaku Bldg., 1-19-14 Toranomom, Minato-ku, Tokyo 105-0001, tel: 0081-3-3581-9251, fax: 0081-3-3581-9217
- The Grain Importers Association: Mizuho Kaikan, 2-1-16 Nihonbashi, Chuo-ku, Tokyo 103-0027, tel: 0081-3-3274-0171, fax: 0081-3-3274-0177
- Japan Fresh Produce Import Facilitation: Suehiro Bldg., 1-12-16 Kanda-Izumi-cho, Chiyoda-ku, Tokyo 101-0024, tel: 0081-3-5833-5141, fax: 0081-3-5833-5140
- Japan Confectionery Importers Association: c/o MEIDI-YA Co., Ltd., 2-2-8 Kyobashi, Chuo-ku, Tokyo 104-8302, tel: 0081-3-3271-9518, fax: 0081-3-3274-4890
- Japan Wines and Spirits Importers Association: No.1 Tentoku Bldg., 1-13-5 Toranomom, Minato-ku, Tokyo 105-0001, tel: 0081-3-3503-6505, fax: 0081-3-3503-6504
- Wine Importers Association of Japan: c/o Yamaoka, 4-24-28 Takanawa, Minato-ku, Tokyo 108-0074, tel: 0081-3-5798-4201, fax: 0081-3-5798-4201
- Japan Dried Fruits Importers Association: c/o Shoei Foods Corporation, 5-7 Akihabara, Taito-ku, Tokyo 110-8723, tel: 0081-3-3253-1234, fax: 0081-3-3256-1914
- The Japan Textiles Importers Association: 1-7-14 Nihonbashi-Honcho, Chuo-ku, Tokyo 103-0023, tel: 0081-3-3270-0791, fax: 0081-3-3243-1088
- Japan Lumber Importer`s Association: Yushi Kogyo Bldg., 3-13-11 Nihonbashi, Chuo-ku, Tokyo 103-0027, tel: 0081-3-3271-0926, fax: 0081-3-3271-0928
- International Development Association of the Furniture Industry of Japan: Karukozaka-Tanaka Bldg. 3F, 2-16-1 Kagurazaka, Shinjuku-ku, Tokyo 162-0825, tel: 0081-3-6161-9401, fax: 0081-3-5261-9404, <http://idafij.or.jp/en/top.html>

- Japan Paper Importer`s Association: Kami-Pulp Kaikan, 3-9-11 Ginza, Chuo-ku, Tokyo 104-8139, tel: 0081-3-3248-4832, fax: 0081-3-3248-4834
- Japan Chemical Importers` Association: Soma Nishi-Shinbashi Bldg., 1-6-14 Nishi-Shinbashi, Minato-ku, Tokyo 105-0003, tel: 0081-3-3501-1304, fax: 0081-3-3595-3344
- Japan Pharmaceutical Traders` Association: Nichiyakubo Bldg., 1-23 Kanda-Nishikicho, Chiyoda-ku, Tokyo 101-0054, tel: 0081-3-3294-6533, fax: 0081-3-3294-6533
- Japan Machinery Importers` Association: Kikai Shinko Bldg. #404, 3-5-8 Shiba-Koen, Minato-ku, Tokyo 105-0011, tel: 0081-3-5777-1261, fax: 0081-3-5777-2779
- Japan Machine Tool Importer`s Association: Toranomom Kogyo Bldg. 4F, 1-2-18 Toranomom, Minato-ku, Tokyo 105-0001, tel: 0081-3-3501-5030, fax: 0081-3-3501-5040, <http://www.jmtia.gr.jp/english/index.html>
- Importers` Association for Graphic Arts Machinery & Material: 3-21-4 Minami Ooi, Shinagawa-ku, Tokyo 140-8541, tel: 0081-3-3763-4157, fax: 0081-3-3763-9176
- Japan Automobile Importers` Association: Shuwa Kioicho TBR Bldg. 9F, 5-7 Koji-machi, Chiyoda-ku, Tokyo 102-0083, tel: 0081-3-3222-5421, fax: 0081-3-3222-1730, http://www.jaia-jp.org/index_e.html
- Japan Watch Importers Association: Nihonbashi Kaishin NY Bldg. 4F, 1-13-5 Nihonbashi Muromachi, Chuo-ku, Tokyo 103-0022, tel: 0081-3-3270-5901, fax: 0081-3-3270-5980
- The Sporting Goods Importers Association of Japan: Misaki Bldg. 9F, 3-28-9 Kanda-Ogawamachi, Chiyoda-ku, Tokyo 101-0052, tel: 0081-3-3219-2532, fax: 0081-3-3219-2533

Distribuce:

- Japan Department Stores Association: Yanagiya Bldg., 2-1-10 Nihonbashi, Chuo-ku, Tokyo 103-0027, tel: 0081-3-3272-1666, fax: 0081-3-3281-0381
- Tokyo Department Stores Association: Yanagiya Bldg., 2-1-10 Nihonbashi, Chuo-ku, Tokyo 103-0027, tel: 0081-3-3278-8781, fax: 0081-3-3278-8783
- All Japan Federation of Shopping Centers: Chusho Kigyo Kikan, 2-10-18 Ginza, Chuo-ku, Tokyo 104-0061, tel: 0081-3-3542-0231, fax: 0081-3-3542-0236
- Japan Retailers Association: Tosho Bldg. 3F, 3-2-2 Marunouchi, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0005, tel: 0081-3-3283-7920, fax: 0081-3-3215-7698, <http://www.japan-retail.or.jp/english/index.htm>
- Japan Franchise Association: 3-6-2 Toranomom, Minato-ku, Tokyo 105-0001, tel: 0081-3-5777-8701, fax: 0081-3-5777-8711, http://jfa.jfa-fc.or.jp/about_jfa_English.html
- National Association of Supermarkets (NAS): Okubo Fuji Bldg. #505, 2-7-1 Okubo Shinjuku-ku, Tokyo 169-0072, tel: 0081-3-3207-3157, fax: 0081-3-3207-5277
- Japan Chain Stores Association: 5-13-1 Toranomom, Minato-ku, Tokyo 105-0001, tel: 0081-3-3433-1290, fax: 0081-3-3433-1297
- Japan Direct Selling Association: Hosoi Bldg. 4F, 4-1 Yotsuya, Shinjuku-ku, Tokyo 160-0004, tel: 0081-3-3357-6531, fax: 0081-3-3357-6585, <http://www.jdsa.or.jp/www2/businessprofile.htm>
- Federation of Japan Wholesalers` Association: Ida Bldg. 6F, 1-3-8 Yaesu, Chuo-ku, Tokyo 103-0028, tel: 0081-3-3275-1573, fax: 0081-3-3273-7648

B) Obchodní a průmyslové komory

- Japan Chamber of Commerce and Industry: Tokyo CCI 6F, 3-2-2 Marunouchi, Chiyoda ku, Tokyo 100-0005, tel: 0081-3-3283-7824, fax: 0081-3-3216-6497, www.jcci.or.jp/home-e.html
- Tokyo Chamber of Commerce and Industry: 3-2-2 Marunouchi, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0005, tel: 0081-3-3283-7500, fax: 0081-3-3216-6497, <http://www.tokyo-cci.or.jp/english/>
- Fukuoka Chamber of Commerce and Industry: 2-9-28 Hakata-Ekimae, Hakata-ku, Fukuoka 812-8505, tel: 0081-92-441-1111, fax: 0081-92-474-3200
- Kyoto Chamber of Commerce and Industry: Ebisugawa Karasuma, Nakagyo-ku, Kyoto 604-0862, tel: 0081-75-212-6450, fax: 0081-75-251-0743
- Kobe Chamber of Commerce and Industry: 6-1 Minatojima-Nakamachi, Chuo-ku, Kobe 560-8543, tel: 0081-78-303-5806, fax: 0081-78-303-2312, http://www2.kobe-cci.or.jp/index_e.htm
- Nagoya Chamber of Commerce and Industry: 2-10-19 Sakae, Naka-ku, Nagoya 460-8422, tel: 0081-52-232-5727, fax: 0081-52-232-5751 <http://www.nagoya-cci.or.jp/eng/index.html>

- Niigata Chamber of Commerce and Industry: 7 bancho, Kamiookawamae-dori, Niigata, 951, Japan, tel: 025-290-4411, fax: 025-290-4421 <http://www.niigata-cci.or.jp/06-english/english.htm>
- Osaka Chamber of Commerce and Industry: 2-8 Honmachibashi, Chuo-ku, Osaka 540-0029, tel: 0081-6-6944-6211, fax: 0081-6-6944-6293, <http://www.osaka.cci.or.jp/e/>
- Sapporo Chamber of Commerce and Industry: Nishi 2-chome, Kita 1-jo, Chuo-ku, Sapporo 060-8610, Hokkaido, Japan, tel: 0081-11-231-1122, fax: 0081-11-231-1078, <http://www.sapporo-cci.or.jp/worldbusiness/>

C) Zastoupení českých firem v Japonsku

- **Jablonex Tokyo:** Shinjuku Q Flat Bldg. #302, 5-4-1 Shinjuku, Shinjuku-ku, Tokyo 160-0022, tel: 0081-3-3350-9171, fax: 0081-3-3350-9172, e-mail: bohemia@gol.com, Manager: Ms. Akiko Noda
- **Moravia IT Japan:** Shinji Building, 5F, 4-3-29 Yotsuya, Shinjuku-ku, Tokyo, 160-0004, Japan, tel.: 0081-3-3354-3320, e-mail: japan@moraviaworldwide.com
- **Elmarco Ltd.:** 3-4-1 Sekido, Sekido Building 4th Floor, Tama, Tokyo 206-0011, Japan, tel.: 0081-42-372-8860, fax: 0081-42-372-8861, www.elmarco.com
- **Zoner L.L.C.:** Suminoeku, Kohama 2-10-47-507, 559-0001 Osaka, Japan, tel.: 0081-6-4701 7373, fax: 0081-6-4701 7374, www.zoner.jp
- **INSTAR ITS Japan, Inc.:** HQ: 1-11-4-923 Umeda, Kita-ku, Osaka, 530-0001, tel: +81-(0)6-6105-2295, fax: +81-(0)6-6345-7931, info@instar.jp, www.instar.jp
- **LOGIS Japan G.K.:** Meiji-Yasuda Seimei Meidaimae Bldg. 4F, 2-41-11 Matsubara, Setagaya-ku, Tokyo.

D) Webové stránky prefektur

- Aichi; Prefectural Government; www.pref.aichi.jp/index-e.html
- Akita; Prefectural Government; www.pref.akita.jp/e/
- Aomori; Prefectural Government; www.pref.aomori.jp/home-e.html
- Chiba; Prefectural Government; www.pref.chiba.jp/index-e.html
- Ehime; Prefectural Government; www.pref.ehime.jp/index-e.htm
- Fukui; Prefectural Government; <http://www.pref.fukui.jp/english/>
- Fukushima; Prefectural Government; www.pref.fukushima.jp/index_e.html
- Gifu ; Prefectural Government; http://www.pref.gifu.lg.jp/pref/index_e.htm
- Gunma; Prefectural Government; www.pref.gunma.jp/english/index.html
- Hiroshima; Prefectural Government
- Hiroshima Industrial Promotion Organization; www.pref.hiroshima.jp/index-e.html, www.hiwave.or.jp/HAPPEE/english/index.html
- Hokkaido; Prefectural Government; www.pref.hokkaido.jp/index-e.html
- Hyogo ; Prefectural Government; <http://web.pref.hyogo.jp/english/index.html>
- Ibaraki; Prefectural Government; <http://www.pref.ibaraki.jp/bukyoku/seikan/kokuko/en/>
- Ishikawa; Prefectural Government ; www.pref.ishikawa.jp/index_e.htm
- Iwate; Prefectural Government; www.pref.iwate.jp/english/index.html
- Kagawa; Prefectural Government; <http://www.pref.kagawa.jp/foreigner.shtml>
- Kagoshima; Prefectural Government; <http://www.pref.kagoshima.jp/home/english/index.html>
- Kanagawa; Prefectural Government
- Kanagawa Trade Promotion Corporation; www.pref.kanagawa.jp/menu/english.htm, www.ktpc.or.jp/wtd/wtden/index.htm
- Kochi; Prefectural Government; http://www.pref.kochi.jp/index_e.html
- Kumamoto; Prefectural Government; <http://www.pref.kumamoto.jp/english/list.html>
- Kyoto; Prefectural Government; www.pref.kyoto.jp/index_e.html
- Mie; Prefectural Government; <http://www.pref.mie.jp/ENGLISH/index.htm>
- Miyagi; Prefectural Government; www.pref.miyagi.jp/english/index.htm

- Miyazaki; Prefectural Government; <http://www.kanko-miyazaki.jp/Language/english/index.htm>
- Nagano; Small Business Info Center, Prefectural Government; www.icon.pref.nagano.jp/7english/, www.pref.nagano.jp/english/indexe.htm
- Nagasaki ; Prefectural Government; www.pref.nagasaki.jp/en/index.html
- Nara ; Prefectural Government; www.pref.nara.jp/index-e.html
- Niigata; Prefectural Government; <http://www.pref.niigata.jp/sougouseisaku/kokusai/english/>
- Oita; Prefectural Government; www.pref.oita.jp/english/index.html
- Okayama; Prefectural Government; www.pref.okayama.jp/kikaku/kokusai/momo/e/
- Okinawa ; Prefectural Government; <http://www.pref.okinawa.jp/english/index.html>
- Osaka; Prefectural Government; www.pref.osaka.jp/en/index.html
- Saitama; Prefectural Government; http://www.pref.saitama.lg.jp/index_e.html
- Shiga; Prefectural Government; www.pref.shiga.jp/index-e.html
- Shimane; Prefectural Government; <http://www.pref.shimane.jp/section/kokusai/foreign/kokusai-e/>
- Shizuoka; Prefectural Government; www.pref.shizuoka.jp/kikaku/ki-20/english/index.htm, www.siba.or.jp/einde/einde1.htm
- Tochigi; Prefectural Government; www.pref.tochigi.jp/kokusai/english/index.html
- Tokio; Metropolitan Government, Tokyo Trade & Industry Association; <http://www.metro.tokyo.jp/ENGLISH/index.htm>, http://www.tokyo-trade-center.or.jp/top_en.html
- Tokushima; Prefectural Government; <http://ourtokushima.net/english/>
- Tottori; Prefectural Government; www.pref.tottori.jp/english/
- Toyama; Prefectural Government; www.pref.toyama.jp/master/02guide/welcome/welcome_e.htm
- Yamagata; Prefectural Government; www.pref.yamagata.jp/index-e.html
- Yamaguchi; Prefectural Government; www.pref.yamaguchi.jp/gyosei/kenjoho/english.htm
- Yamanashi; Prefectural Government; www.pref.yamanashi.jp/english/index.htm
- Wakayama; Prefectural Government; <http://www.pref.wakayama.lg.jp/english/>

E) Webové stránky firem nakupujících subdodávky přes internet

Některé japonské firmy poptávají subdodávky různého druhu ze zahraničí, případně dávají možnost zahraničním dodavatelům nabídnout jejich výrobky jako subdodávky prostřednictvím svých firemních internetových stránek. Některé stránky jsou pouze v japonštině, některé umožňují též komunikaci v angličtině, všechny jsou však zaměřeny primárně na potenciální nejaponské subdodavatele.

- Fuji Film; technika a materiály foto-video aj.; <http://www.fujifilm.co.jp/corporate/procurement/index.html>
- Hakko; topná tělesa a technika; <http://www.hakko.co.jp/shizai/eindex.html>
- IHI; vybavení jaderných a tepelných elektráren, systémy zpracování jaderného odpadu, skladovací zařízení, stavební konstrukce aj.; <http://www.ihico.jp/ihipro/procure/procure-e.html>
- Komatsu; stavební stroje a technika; <http://www.komatsu.co.jp/purchase/>
- Mitsubishi EL; spotřební elektronika, bezpečnostní systémy, vybavení automobilů aj.; http://www.mitsubishielectric.co.jp/index_b.html
- Mitsubishi HI; stavba lodí, systémy pro výrobu el.energie, strojní zařízení, ocelové konstrukce aj.; http://www.mhic.co.jp/info/material_e.html
- Japan Storage Battery; baterie, akumulátory, světelné systémy, UV zařízení aj.; <http://www.nippondenchi.co.jp/npd/procu/english/e-top.htm>
- Nippon Seisen; technologicky náročné zpracování oceli; <http://www.n-seisen.co.jp/english/index.html>
- Pioneer; spotřební elektronika, audio-video technika; <http://www.ebc-pioneer.com/Prc/prcdb022.nsf/pages/index>
- Sharp; spotřební elektronika, audio-video technika; <http://www.sharp.co.jp/procure/index.html>
- Shimadzu; testovací zařízení, vybavení laboratoří, lékařské přístroje; <http://www.shimadzu.co.jp/aboutus/procure/index.html>

- Toshiba; počítače, mobilní telefony, audio-video technika, LCD, dopravní systémy a zařízení, telekomunikace aj.; <http://www.toshiba.co.jp/procure/index.htm>
- Toyota; automobily; <http://www.toyota.co.jp/company/purchase/index.html>
- Tsubakimoto Chain; řetězy, motory a jejich součásti, eskalátory aj.; <http://www.tsubakimoto.jp/company/procurement/>

F) Webové adresy pro „Business matching“

- JETRO Trade Tie-up Promotion Program (TTPP): <http://www3.jetro.go.jp/ttppoas/index.html>
- Chambers Information Network, Intern. Business Opportunities, <http://www.cin.or.jp/trade/front.htm>
- Fukuoka Factory Search, <http://www5.joho-fukuoka.or.jp/info/>
- IBO Business Matching Center: <http://www.ibo.or.jp/e/bmc-e.html>
- International Business Directory of Chiba: <http://nd1sv05.mepros.co.jp/ccjc/kensaku/english/index.html>
- Kanagawa Trade Promotion Corporation (KTPC): <http://www.ktpc.or.jp/wtd/index.htm>
- Kumamoto Virtual Import Business Fair: <http://www.pref.kumamoto.jp/faz/index-e.htm>
- Miyazaki International Virtual Trade Expo: <http://www.pref.miyazaki.lg.jp/shoukou/seisaku/vtexpo-en.htm>
- Niigata Business Net Plaza: <http://www.niigata-bnp.com//e/>
- Niigata City Trade Directory: <http://www.city.niigata.niigata.jp/info/sanki/boeki/KIGYOU/kensaku-e.html>
- Oita Foreign Trade Association, Inc.: <http://www.oita-fta.jp/vtrade/e/index.html>
- Osaka Business and Investment Center: <http://o-bic.net/index.html>
- Sapporo Chamber of Commerce and Industry: <http://www.sapporo-cci.or.jp/worldbusiness/>
- Sendai Business Directory: <http://www.siip.city.sendai.jp/sangyoshinko/SBD/>
- Shizuoka International Business Association (SIBA): <http://www.siba.or.jp/einde/einde1.htm>
- Tokyo Trade Center: http://www.tokyo-trade-center.or.jp/top_en.html
- Yokohama World Business Support Center: <http://www.ywbc.org/english/index.html>
- WTC Japan Trade Leads: <http://www.wtcjapan.ne.jp/index.php>
- Tohoku Bureau of Economy, Trade and Industry (in Sendai): <http://www.tohoku.meti.go.jp/english/index.html>
- Business Innovation Center Osaka: <http://www.sansokan.jp/English/>

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Japonsko je konstituční monarchií s nejstarším parlamentním systémem ve východní Asii. Historie japonského zákonodárského shromáždění sahá do roku 1889, kdy byla císařem Meiji vyhlášena nová ústava, která konstituovala vznik prvního císařského parlamentu.

K zásadní historické změně s dalekosáhlými důsledky pro následný vývoj došlo po druhé světové válce, kdy byla 3. listopadu 1946 vyhlášena nová ústava. Tato ústava byla do značné míry ovlivněna tlakem západních mocností a vytvořila podmínky pro rozvoj japonské společnosti směrem k demokracii a modernímu státu. Je založena na principech suverenity, pacifismu a respektování lidských práv. Vedla též k demilitarizaci a demonopolizaci Japonska. Na adrese <http://www.solon.org/Constitutions/Japan/English/english-Constitution.html> lze nalézt její úplný anglický překlad.

2.1.1 Zákonodárná moc

Zákonodárným orgánem je dvoukomorový parlament (The National Diet of Japan, Kokkai). Dolní komora parlamentu (House of Representatives, Shugi-in) má 480 členů volených na čtyři roky. 300 poslanců je voleno v jednomandátových volebních obvodech a 180 podle principu poměrného zastoupení v 11 volebních obvodech pokrývajících celé území Japonska.

Horní komora (House of Councillors, Sangi-in) má 242 členů, z nichž 96 je voleno podle principu poměrného zastoupení v jednom celonárodním volebním obvodu a 146 poslanců je voleno ve 47 volebních obvodech (za každý 2–8 zastupitelů) totožných s prefekturami. Funkční období je šestileté, volby se konají každé tři roky a týkají se vždy poloviny všech mandátů.

Dolní komora má oproti Horní komoře silnější postavení a pro některé akty vůbec nepotřebuje její souhlas (výběr premiéra, schvalování státního rozpočtu, schvalování mezinárodních smluv). Volební právo mají občané starší 20 let.

Obě sněmovny jsou usnášeníschopné pouze v případě, že je přítomna alespoň třetina jejich členů. K přijetí většiny návrhů postačuje souhlas prosté většiny všech přítomných poslanců s výjimkou případů, kdy je nutný souhlas kvalifikované (dvoutřetinové) většiny. Dolní komora může kvalifikovanou většinou přehlasovat Horní komoru.

Řádné zasedání parlamentu trvá 150 dní a začíná v polovině ledna, kdy ho slavnostně zahajuje císař. Toto zasedání je v případě nutnosti možné jednorázově prodloužit. Vláda také může svolat mimořádné parlamentní zasedání.

Další informace lze nalézt např. na: http://www.shugiin.go.jp/index.nsf/html/index_e.htm

2.1.2 Výkonná moc

Nejvyšším výkonným orgánem je vláda, která je sestavována na základě poměru sil v Dolní komoře parlamentu. V čele vlády stojí premiér, jenž musí být členem Dolní komory parlamentu a musí to být civilista. Od 26. 12. 2012 je premiérem předseda Liberálně demokratické strany (Liberal Democratic Party, LDP) Shinzo Abe. Členy vlády jsou dále ministři, kteří stojí v čele ministerstev, a vedoucí ústředních úřadů podřízených Úřadu vlády (ve většině případů se jedná o tzv. státní ministry). Podle současného zákona počet ministrů a státních ministrů včetně tzv. hlavního tajemníka vlády nesmí přesáhnout 17. Vláda je odpovědná parlamentu. Jednotlivé ministry a státní ministry jmenuje premiér. V případě uvolnění místa premiéra, prvního zasedání parlamentu po proběhnutí všeobecných voleb do Dolní komory či vyslovení parlamentní nedůvěry musí vláda jako celek podat demisi.

Předseda vlády předkládá parlamentu návrhy zákonů a je povinen informovat parlament o všeobecných národních i mezinárodních záležitostech. Zvláštní postavení má tzv. hlavní tajemník vlády („Chief Cabinet Secretary“), který funguje de facto jako další místopředseda vlády se zodpovědností za řádný chod vlády a koordinaci spolupráce mezi resortními ministry. Další informace lze nalézt např. na: <http://www.kantei.go.jp/foreign/index-e.html> a <http://www.cao.go.jp/index-e.html>.

2.1.3 Soudní moc

Nejvyšším orgánem soudní moci je Nejvyšší soud. Jeho členy jmenuje vláda a jeho předsedu na doporučení vlády jmenuje císař. Soudy nižší úrovně jsou vrchní soudy (8), okresní soudy (50), rodinné soudy (50) a soudy rozhodující ve zkráceném řízení (438). Soudce nižší úrovně jmenuje vláda na základě nominací Nejvyššího soudu.

Další informace lze nalézt např. na: <http://www.courts.go.jp/english/>.

2.1.4 Hlavní politické strany

Současný **system politických stran** se v Japonsku zformoval po druhé světové válce v souladu s novou japonskou ústavou. K hlavnímu rozdělení japonské politické scény došlo v roce 1955, kdy vznikly dva politické tábory vedené Liberálně demokratickou stranou (LDP) a Japonskou socialistickou stranou (JSP). Tehdejší rozdělení politické scény na LDP a její spojence na jedné straně a opozici vedenou JSP (resp. jejími pozdějšími nástupci) na straně druhé přetrvává prakticky do současnosti. V japonském Parlamentu je nyní zastoupeno dvanáct politických stran - Liberálně demokratická strana, Demokratická strana Japonska, Japan Restoration Party, Nové Komeito, Your Party, Tomorrow Party of Japan, Japonská komunistická strana, Sociálně demokratická strana, Nová lidová strana, Daiči, Zelený vítr a Strana nové obrody. Bez zastoupení v Parlamentu jsou menší politické strany jako např. Strana práce (Labor Party, LaP, jap. Nihon-ródó-tó) a New Socialist Party of Japan (jap. Šin-šakai-tó).

Tradičně nejsilnější politickou stranou byla od svého vzniku v roce 1955 do předčasných parlamentních voleb v roce 2009 **Liberálně demokratická strana** (Liberal Democratic Party, LDP, jap. Jiyu Minshuto). Navzdory svému jménu reprezentuje konzervativní část společnosti. LDP vládla nebo byla součástí koaliční vlády nepřetržitě od roku 1955 s krátkou přestávkou v první polovině 90. let a poté od září 2009 do prosince 2012. Politika LDP tradičně spočívá v podpoře a rozvoji japonského demokratického systému, ochraně soukromého vlastnictví a podpoře hospodářské prosperity sladěním zájmů a aktivit soukromého a veřejného sektoru, upevňování tradičních japonských sociálních jistot a uskutečňování mírové zahraniční politiky založené zejména na bezpečnostní spolupráci s USA. V současné době je LDP největší politickou stranou v Dolní komoře a druhou největší politickou stranou v Horní komoře japonského parlamentu. Předsedou LDP je Shinzo Abe.

Strana **Nové Komeito** (New Komeito, NK jap. Komeito) tvoří tradičně vládní koalici spolu s LDP. Vznikla v roce 1964 jako politická složka náboženské organizace Soka Gakkai, která sdružuje přívržence buddhistické sekty Nichiren. V roce 1967 strana New Komeito vyhlásila nezávislost na náboženských doktrínách, nadále se však hlásí k myšlenkám a působení organizace Soka Gakkai. Současným předsedou strany New Komeito je Natsuo Yamaguchi.

Hlavní opoziční parlamentní stranou je **Demokratická strana Japonska** (Democratic Party of Japan, DPJ, jap. Minshuto). Vznikla v roce 1960 jako netřídní, lidová strana s cílem „prosazovat alternativní společenské zřízení nahrazující kapitalismus i pravicové a levicové totalitní systémy“. Od prosince 2012 je předsedou DPJ Banri Kaieda. Strana se trvale profiluje jako programově mimo tradiční dichotomii pravice-levice. Odmítá extrémní ideologie a usiluje o „pokojné vytvoření sociálně spravedlivé společnosti zachovávající demokratické principy“. Po volebním úspěchu v červenci 2007 se DPJ stala největší politickou stranou Horní komory japonského parlamentu, toto postavení si i přes pozdější volební neúspěchy těsně udržela. Po předčasných volbách v prosinci 2012 se DPJ vrátila do opozice nejen v Dolní komoře, ale i v komoře horní, kde má méně hlasů než LDP s koaličními partnery.

Japan Restoration Party (Nippon Ishin no Kai) vznikla teprve koncem září 2012 okolo charismatického politika Toru Hashimoto a bývalého tokijského primátora Shintaro Ishihary. Populární strana v předčasných volbách v prosinci 2012 dosáhla velkého úspěchu, když se stala třetí nejsilnější stranou Dolní komory. Ač by se dala označit spíše za pravicovou, v politickém programu má i řadu prvků, odsuzovaných jako populistické.

Další parlamentní opoziční stranou byla do září 2009 **Sociálně demokratická strana** (Social Democratic Party of Japan, SDP, jap. Shaminto), která vznikla v roce 1996 transformací původní Japonské socialistické strany (JSP). Strana usiluje o „vytvoření socialistické společnosti cestou pokojné a demokratické revoluce při zachování současné ústavy“. Předsedkyní SDP je Mizuho Fukushima. Od září

2009 do května 2010 byla SDP součástí vládní koalice s DPJ a PNP (The People's New Party - Nová lidová strana), nyní je opět v opozici.

Opoziční stranou s nejdelší tradicí a stabilní politickou silou je **Japonská komunistická strana** (Japanese Communist Party, JCP, jap. Nihon Kyosanto), která vznikla již v roce 1922 jako ilegální podzemní hnutí. Po druhé světové válce byla legalizována a stala se trvalou součástí japonské politické scény. JCP usiluje o „vytvoření komunistické společnosti cestou nejprve demokratické a poté socialistické revoluce“. Současným předsedou ústředního výboru strany je Kazuo Shii. Voličská základna strany patří mezi nejstabilnější a nejvěrnější, i když ne zdaleka mezi nejsilnější, přesto si strana zachovává v parlamentu stabilní, i když ne příliš významné zastoupení.

"Vaše strana" (Your Party) vznikla v létě 2009 oddělením od LDP. Jejím předsedou je někdejší ministr ve vládě premiéra Fukudy (2007 - 2008) Yoshimi Watanabe. Hlavním programovým cílem strany, která sama sebe charakterizuje jako konzervativně liberální s důrazem na ekonomický liberalismus, je menší vláda a státní byrokratický aparát s omezenými pravomocemi. (Pozn. - japonský název strany "Minna no Tó" doslovně znamená "Strana každého", anglický překlad Your Party prosazuje sama strana.)

2.1.5 Složení parlamentu

Rozložení sil v Dolní komoře parlamentu

	2000	2003	2005	1/2013
Liberálně demokratická strana (LDP)	233	237	295	293
Demokratická strana Japonska (DPJ)	127	177	112	56
Japan Restoration Party	-	-	-	54
Nové Komeito (NK)	31	34	31	31
Japonská komunistická strana (JCP)	20	9	9	8
Tomorrow Party of Japan	-	-	-	9
Sociálně-demokratická strana (SDP)	19	6	7	2
"Vaše strana" (Your Party)	-	-	-	18
Nezávislí				9
uvolněná křesla				0

Rozložení sil v Horní komoře parlamentu

	2001	2004	2005	1/2013
Demokratická strana Japonska (DPJ)	-	-	83	87
Liberálně demokratická strana (LDP)	65	49	112	83
Nové Komeito	13	11	24	19

"Vaše strana" (Your Party)	-	-	-	11
Tomorrow Party of Japan	-	-	-	8
Japonská komunistická strana (JCP)	5	4	9	6
Sociálně-demokratická strana (SDP)	3	2	6	4
Green Wind (klub nezávislých poslaňkyň)	-	-	-	4
Japan Restoration Party	-	-	-	3
Nová lidová strana (PNP)	-	-	4	3
Daiči - Práví demokraté	-	-	-	2
Strana nové obrody (New Renaissance Party)	-	-	-	2
Nezávislí	2	5	4	4
uvolněná křesla				6

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Hlavou státu je císař, který je symbolem Japonska a jednoty jeho obyvatel. V současnosti již císař dle ústavy nedisponuje suverénní výkonnou mocí a jeho úloha je především protokolární. Ve spolupráci s vládou a s jejím souhlasem vykonává především následující činnosti: vyhlašuje ústavní změny, zákony, vládní nařízení, státní smlouvy, svolává parlament, rozpouští Dolní sněmovnu, vyhlašuje všeobecné parlamentní volby, na doporučení parlamentu jmenuje premiéra a na doporučení vlády předsedu Nejvyššího soudu, potvrzuje jmenování a odvolání ministrů, státních ministrů, velvyslanců a některých dalších činitelů, uděluje vyznamenání, potvrzuje ratifikace mezinárodních smluv a některé další právní dokumenty, přijímá státní návštěvy a vykonává další protokolární funkce. Pravomoci císaře může měnit parlament prostřednictvím ústavních dodatků. Císařský trůn se dědí v mužské linii. Od roku 1989 je hlavou státu císař Akihito, jehož panovnická éra se nazývá Heisei. Od počátku císařské éry se vždy počítá japonský letopočet. Například rok 2013 je v Japonsku paralelně uváděn jako 25. rok éry Heisei. Další informace lze nalézt např. na: <http://www.kunaicho.go.jp/eindex.html>.

2.3. Složení vlády

Složení japonské vlády k 26. prosinci 2012

Funkce	Jméno	Pol. strana
Předseda vlády	Shinzo ABE	LDP
Místopředseda vlády	Taro ASO	LDP
(+ Ministr financí)		
(+ Státní ministr pro finanční služby)		
Ministr vnitřních záležitostí a komunikace	Yoshitaka SHINDO	LDP
Ministr spravedlnosti	Sadakazu TANIGAKI	LDP
Ministr zahraničních věcí	Fumio KISHIDA	LDP

Ministr školství, kultury, sportu, vědy a techniky	Hakubun SHIMOMURA	LDP
Ministr zdravotnictví, práce a sociálních věcí	Norihisa TAMURA	LDP
Ministr zemědělství, lesnictví a rybolovu	Yoshimasa HAYASHI	LDP
Ministr hospodářství, obchodu a průmyslu	Toshimitsu MOTEGI	LDP
Ministr pevniny, infrastruktury, dopravy a turistiky	Akihiro OTA	Komeito
Ministr životního prostředí (+Státní ministr pro jaderné krizové řízení)	Nobuteru ISHIHARA	LDP
Ministr obrany	Itsunori ONODERA	LDP
Vedoucí tajemník vlády	Yoshihide SUGA	LDP
Státní ministr pro rekonstrukci po ničivých živelních katastrofách	Takumi NEMOTO	LDP
Státní ministr pro hospodářskou a fiskální politiku (+Státní ministr pro hospodářskou revitalizaci)	Akira AMARI	LDP
Státní ministryně pro otázky spotřebitelů a měření snižování porodnosti	Masako MORI	LDP
Státní ministryně pro administrativní reformu a reformu systému státní zaměstnanosti	Tomomi INADA	LDP
Předseda národní státní bezpečnostní komise (+Státní ministr pro otázky únosů)	Keiji FURUYA	LDP
(+Státní ministr pro měření národního zemského upevňování a řízení katastrof)		
Státní ministr pro Okinawu a severní území	Ichita YAMAMOTO	LDP

3. Zahraničně-politická orientace

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Japonsko je členem OSN od roku 1956 a v současnosti je druhým největším přispěvatelem do fondů OSN (v letech 2007–2009 činil japonský příspěvek 16,6%, což bylo více, než tvořil souhrn příspěvků Francie, Velké Británie, Ruska a Číny jakožto stálých členů RB). Japonsko bylo v letech 2009–10 již podesáté nestálým členem RB. Dlouhodobým cílem japonské politiky je být stálým členem RB OSN.

V roce 1996 Japonsko získalo, jako jediná asijská země, status pozorovatele ve výboru ministrů Rady Evropy. V regionálním uskupení ASEAN má podobný status v rámci platformy ASEAN+3 (Japonsko, Čína, Jižní Korea). Japonsko je členem skupiny G7/G8 a G20 a od roku 1992 má statut pozorovatele v OBSE.

Seznam nejvýznamnějších mezinárodních organizací, jichž je Japonsko řádným členem

Zkratka organizace	Anglický název	Český název	Vznik členství	Poznámka
BIS	Bank for International Settlements	Banka pro mezinárodní platby	1930	členem je Bank of Japan
FAO	Food and Agriculture Organization of the U.N.	Organizace OSN pro výživu a zemědělství	1951	
IAEA	International Atomic Energy Agency	Mezinárodní agentura pro atomovou energii	1957	
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj	1952	IBRD je součástí skupiny Světové banky
ICSID	International Centre for Settlement of Investment Disputes	Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů	1967	ICSID je součástí skupiny Světové banky
ICAO	International Civil Aviation Organization	Mezinárodní organizace pro civilní letectví		
IDA	International Development Association	Mezinárodní asociace pro rozvoj	1960	IDA je součástí skupiny Světové banky
IEA	International Energy Agency	Mezinárodní agentura pro energii	1974	
IFAD	International Fund for Agricultural Development	Mezinárodní fond pro rozvoj zemědělství	1977	
IFC	International Finance Corporation	Mezinárodní finanční korporace	1956	IFC je součástí skupiny Světové banky
ILO	International Labour Organization	Mezinárodní organizace práce		
IMF	International Monetary Fund	Mezinárodní měnový fond (MMF)	1952	
IMO	International Maritime Organization	Mezinárodní námořní organizace	1958	

Interpol	International Criminal Police Organization	Mezinárodní organizace kriminální policie		
IOM	International Organization for Migration	Mezinárodní organizace pro migraci		
ITU	International Telecommunication Union	Mezinárodní telekomunikační unie	1932	
MIGA	Multilateral Investment Guarantee Agency	Multilaterální agentura pro investiční záruky	1988	MIGA je součástí skupiny Světové banky
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj	1964	
UN	United Nations	Organizace spojených národů (OSN)	1956	
UNCTAD	U.N. Conference on Trade and Development	Konference OSN o obchodu a rozvoji		
UNESCO	U.N. Educational, Scientific and Cultural Organization	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu	1951	
UNIDO	U.N. Industrial Development Organization	Organizace OSN pro průmyslový rozvoj	1966	
UPU	Universal Postal Union	Světová poštovní unie	1877	
WCO	World Customs Organization	Světová celní organizace		
WHO	World Health Organization	Světová zdravotnická organizace		
WIPO	World Intellectual Property Organization	Světová organizace duševního vlastnictví		
WMO	World Meteorological Organization	Světová meteorologická organizace	1950	
WTO	World Trade Organization	Světová obchodní organizace	1995	

Seznam nejvýznamnějších regionálních organizací, jichž je Japonsko řádným členem

Zkratka organizace	Anglický název	Český název	Vznik členství	Poznámka
AfDB	African Development Bank	Africká rozvojová banka	1966	statut neregionálního člena
APEC	Asia-Pacific Economic Cooperation	Rada pro ekonomickou spolupráci Asie a Tichomoří	1989	
ADB	Asian Development Bank	Asijská rozvojová banka	1966	

EBRD	European Bank for Reconstruction and Development	Evropská banka pro obnovu a rozvoj	1990	
IDB	Inter-American Development Bank	Meziamerická rozvojová banka	1976	statut neregionálního člena

Seznam nejvýznamnějších mezinárodních organizací a regionálních uskupení, ve kterých má Japonsko statut pozorovatele

Zkratka organizace	Anglický název	Český název	Získání statutu	Poznámka
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations	Sdružení zemí jihovýchodní Asie	1997	účast v dialogu ASEAN+3
CoE	Council of Europe	Rada Evropy	1996	statut pozorovatele
CERN	European Organization for Nuclear Research	Evropská laboratoř pro fyziku částic	1995	statut pozorovatele
LAIA	Latin American Integration Association	Asociace pro latinskoamerickou integraci	2004	statut pozorovatele
OAS	Organization of American States	Organizace amerických států	1973	statut pozorovatele
OSCE	Organization for Security and Cooperation in Europe	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)	1992	statut partnerské země

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

Japonsko podepsalo a ratifikovalo všechny hlavní mezinárodní smlouvy, úmluvy a dohody směřující k posílení míru, mezinárodní spolupráce, stability světového hospodářství a odzbrojení (resp. nešíření ZHN). Jedná se o stovky dokumentů, často připravených na půdě OSN.

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

Pozn.: Tento přehled nezahrnuje smlouvy uvedené v kapitole 7.1.

Výměnou nót mezi ZÚ Japonska v Praze a MZV ČR v roce 1994 byla oběma stranami formálně potvrzena úspěšnost ČR do smluv, které byly uzavřeny mezi Japonskem a Československem a byly účinné ke dni jeho zániku. Jedná se o následující dokumenty:

- Protokol o obnovení normálních styků mezi Československou republikou a Japonskem, Londýn, 13. 2. 1957, vyhl. č. 26/1958 Sb.
- Dohoda o kulturní spolupráci mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Japonska, Tokio, 20. 1. 1976, vyhl. č.81/1976 Sb.
- Dohoda o vědeckotechnické spolupráci mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Japonska, Praha, 13. 11. 1978
- Dohoda mezi vládou České a Slovenské Federativní republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Divadlu Oldřicha Stibora v Olomouci, Praha, 20. 12. 1991
- Po 1. 1. 1993 uzavřela Česká republika s Japonskem následující bilaterální dohody:
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Divadlu na Vinohradech, Praha, 22. 3. 1994
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Janáčkovu divadlu v Brně, Praha, 20. 3. 1995

- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Divadlu J. K. Tyla v Plzni, Praha, 5. 2. 1996
- Na základě jednostranných opatření české a japonské strany byla s platností od 17.3.1996 (ve vztahu k vízům do ČR) a 23. 4. 1996 (ve vztahu k vízům do Japonska) zrušena vízová povinnost pro držitele diplomatických a služebních pasů
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Českému svazu juda, Praha, 7. 3. 1997
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Národnímu muzeu v Praze, Praha, 21. 8. 1997
- Na základě jednostranných opatření české a japonské strany byla s platností od 15. 8. 1998 pro japonské občany a od 10. 9. 1998 pro české občany zrušena vízová povinnost mezi oběma zeměmi, Praha, 10. 7. 1998
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Univerzitě Karlově v Praze, Praha, 15. 12. 1998
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Národní galerii v Praze, Tokio, 17. 5. 1999
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Státní filharmonii Brno, Praha, 11. 12. 2000
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Moravsko-slezskému národnímu divadlu v Ostravě, Praha, 11. 4. 2002
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Univerzitě Palackého v Olomouci, Praha, 20. 3. 2003

4. Ekonomická charakteristika země

Japonsko patří mezi hospodářsky nejvyspělejší země světa. Ačkoli má velmi omezené zásoby přírodních zdrojů, stalo se v průběhu svého poválečného vývoje hospodářsky silnou zemí s významným postavením ve světové ekonomice. Japonská ekonomika se vyznačuje vysokým stupněm modernizace a značným zastoupením výrobků s velkou mírou přidané hodnoty a nevýrobních služeb v celkové hospodářské produkci. Dalším jejím charakteristickým rysem je široké využívání moderních technologií a vysoká technologická a infrastrukturní vyspělost mnohých japonských podniků i velké části ekonomického systému země jako celku. Pro japonskou ekonomiku je též charakteristický stále značný vliv vlády a státních orgánů na řízení ekonomiky, významný podíl státních zakázek a odraz mnoha tradičních společenských přístupů a způsobů v užívaných metodách výroby i řízení.

V 50. a 60. letech zaznamenávalo Japonsko velmi dynamický hospodářský růst v průměru 10 % ročně. V 70. letech se hospodářský růst zpomalil na průměr 4,5 %, ale i tak rostla japonská ekonomika rychleji než ostatní průmyslově vyspělé země. V 80. letech se růst zpomalil na průměr 2,5 %. Od 90. let japonská ekonomika stagnuje. V r. 2010 Japonsko přišlo na úkor Číny o pozici druhé největší světové ekonomiky (za Spojenými státy), kterou si drželo od r. 1968.

Japonsko se významnou měrou podílí na celkovém obratu světového obchodu. V dovozech dominují zejména suroviny. Skladba vývozu je v důsledku dlouhodobé vládní podpory vybraným sektorům vysoce koncentrovaná (automobily, elektronika, kancelářské a průmyslové stroje), postupně však začíná být nahrazována přesouváním japonské výroby do zahraničí. Přestože je Japonsko známo jako významný světový vývozce, **vývoj jeho ekonomiky je stále závislý především na vývoji vnitřního trhu.**

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Zhodnocení hospodářského vývoje

Japonsko se i v r. 2012 muselo vypořádávat s následky největší živelní katastrofy v novodobé historii, která zemi postihla dne 11. března 2011. Dalšími negativními momenty, které ovlivňovaly vývoj japonské ekonomiky v r. 2012, byly silný jen a zpomalování celosvětového růstu. V důsledku toho poklesl japonský vývoz na klíčové trhy a koncem r. 2012 poklesla i průmyslová produkce. Taktéž investice byly koncem r. 2012 na nízké úrovni.

V r. 2012 se nedařilo zejména japonskému obchodu. Výrazně poklesl především japonský vývoz do Číny a do EU, a to především z důvodů zhoršujícího se ekonomického vývoje v těchto teritoriích.

Téměř polovinu z celkového japonského obchodního propadu momentálně představuje obchodní deficit s Čínou. Obchodní spolupráce s Čínou je kromě zpomaleného růstu čínské ekonomiky zasažena i vyhrcošením teritoriálních sporů jako přímá odezva na japonské znárodnění ostrovů Senkaku v prefektuře Okinawa, k němuž došlo v září 2012.

Na začátku r. 2013 v Japonsku vzrostly naděje, že nový japonský premiér Šinzo Abe bude schopný uzdravit místní ekonomiku pomocí své „**Abenomics**“, tj. vládní politiky, která by měla ukončit chronickou deflaci a oživit hospodářský růst. „Abenomics“ neboli „tří šípy vedoucí k hospodářskému růstu“ zahrnují: **politiku měnového uvolňování, agresivní fiskální výdaje a růstovou strategii** s cílem navýšení soukromých investic.

Razantní kroky japonské vlády se momentálně soustřeďují na stimulační opatření v měnové a fiskální oblasti. V jejich důsledku japonský jen začal konečně výrazně oslabovat a ceny japonských akcií vylétly vzhůru.

Vláda a BoJ začátkem r. 2013 vydaly společně prohlášení, ve kterém se zavázaly k nastavení 2% inflačního cíle stanoveného jako meziroční přírůstek indexu spotřebitelských cen, kterého by mělo být „dosaženo co nejdříve“.

Dopady následků ničivé živelní katastrofy na japonskou ekonomiku

Dne 11. března 2011 zasáhlo Japonsko ničivé zemětřesení a tsunami. Síla zemětřesení byla 9 stupňů. Počet mrtvých dosáhl 15 854, počet zraněných 6 025 a počet nezvěstných je 3 272 (k 31.3.2012). Po zemětřesení muselo být evakuováno 530 000 osob.

Přímý rozsah ničivé katastrofy japonská vláda odhadla na 16–25 biliónů jenů (cca 190–300 mld. USD). To představovalo náklady potřebné na obnovu poničené infrastruktury. Další ztráty vznikly v důsledku vynuceného přerušování výroby a obchodu a odstávek elektrické energie.

Vláda musela v letech 2011–12 stimulovat ekonomiku zasaženou následky ničivé živelní katastrofy pomocí dodatečných rozpočtů (podrobně v kapitole 5.1.), což v napjaté finanční situaci Japonska ještě zvýšilo tlak na udržitelnost veřejných financí.

Předpověď dalšího vývoje

Pokud bude chtít Japonsko posílit svůj dlouhodobý hospodářský růst, bude muset deregulovat své obchodní prostředí a liberalizovat přístup na okolní trhy, přičemž zdaleka nejvyšší prioritou je otázka participace na spolupráci v rámci TPP (Trans-pacifického partnerství). Dalšími oblastmi nezbytnými pro posílení dlouhodobého růstu jsou například snížení vysokého daňového zatížení právnických osob, nastartování pobídek pro posílení přílivu momentálně slabých zahraničních investic a všeobecně zlepšení podmínek pro skutečně konkurenční domácí podnikatelské prostředí.

Vláda potvrdila, že v červnu 2013 představí svoji růstovou strategii. Tato strategie by se měla týkat jednak deregulace a obchodní liberalizace, jednak mikroekonomických reforem například ve zdravotní a penzijní oblasti, v oblastech energetiky

Snahou vlády je ukončit stagnaci, se kterou se po většinu období posledních dvou desetiletí japonská ekonomika potýká. Implementace hospodářské strategie ve velmi napjaté fiskální situaci Japonska, kdy je **státní dluh na úrovni 200 % k HDP** – nejvyšší ze všech rozvinutých zemí, nebude jednoduchá. Udržitelnost japonského hospodářského oživení proto zůstává nejistá.

Vývoj japonské ekonomiky bude v nejbližším období negativně ovlivňován na japonské poměry vysokou nezaměstnaností (blížící se 5 %), poklesem příjmů, nedostatečným růstem spotřeby a hrozbou deflace. Problémem je také další pokles vývozu v důsledku možného nepříznivého vývoje na hlavních japonských exportních trzích (ve Spojených státech, v Číně a v Evropě) a opětovně silný kurz jenu.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

Japonský **nominální HDP za kalendářní rok 2012 dosáhl výše 476 biliónů jenů** (v cenách r. 2000), tj. cca 5 864 mld. USD. **Reálný růst HDP oproti roku 2011 činil 1,1 %**.

Rok	HDP			Nominální HDP na obyvatele (USD)
	Nominální HDP (bil. JPY)	Nominální HDP (mld. USD)	Reálný růst HDP (%)	
2008	501	4 847	-1,2	37 844

2009	471	5 035	-5,5	39 326
2010	482	5 491	4,4	42 878
2011	468	5 864	-0,7	45 913
2012	476	5 051	1,1	39 616

Zdroj: Měsíční a roční statistické přehledy: Úřad vlády, Ministerstvo financí, Bank of Japan, Ekonomický a sociální výzkumný inst. Úřadu vlády, <http://www.esri.cao.go.jp/index-e.html>.

Na tvorbě japonského HDP se nejvýznamněji podílí terciární sféra (cca 70 %), což odpovídá statutu Japonska jako jedné z ekonomicky nejvyspělejších zemí světa. Průmyslová výroba se na tvorbě HDP podílí cca 28 %. Primární sféra (zemědělství, lesnictví a rybolov, těžba nerostných surovin) vytváří méně než 2 % HDP. Podíl zemědělství již po řadu let setrvává na zhruba stejné úrovni, která vyplývá z jeho strategického a sociálního významu.

Díky specifickému přístupu k zaměstnanosti je počet nezaměstnaných v Japonsku relativně nízký v porovnání s ostatními vyspělými průmyslovými zeměmi. V r. **2012 byla nezaměstnanost na úrovni 4,5 %**.

Japonsko je zemí s relativně **stabilní úrovní cenové hladiny** a v mezinárodním srovnání zemí s **nejvyšší cenovou úrovní spotřebitelských** cen zboží a služeb na světě. Tokio a Ósaka patří tradičně k nejdražším městům světa s cenovou úrovní výrazně převyšující nejen průměr vyspělých zemí, ale i ostatní nadprůměrně drahé lokality. V souvislosti s recesí hospodářství v devadesátých letech vykazovala v posledním období japonská ekonomika tendenci k cenové deflaci, kterou vláda oficiálně přiznala v druhé polovině r. 2009. Japonským úřadům se nedaří deflaci čelit ani volnou monetární politikou.

Úrokové míry v Japonsku odrážejí vývoj ekonomiky a především cenové hladiny. Japonské úrokové sazby patří k nejnižším na světě a dlouhodobě se drží na absolutním minimu.

Japonský jen v posledních pěti letech značně aprecioval, a to až na 75,78 JPY/USD (říjen 2011), což představovalo historické poválečné maximum. V důsledku razantní politiky měnového uvolňování odstartované vládou LDP (Liberálně demokratické strany) po nástupu k moci začátkem r. 2013 japonský jen výrazněji oslabil, a to až na hodnotu JPY/USD 94,2 (ke dni 30.3.2013).

Následující tabulka podává přehled vývoje výše zmíněných ukazatelů za posledních pět let:

Makroekonomické ukazatele

Rok	Nezaměstnanost	Inflace		Směnné kurzy		Úrokové míry
		Ceny průmysl. výrobků (v % k r. 2005)	Spotřeb. ceny (v % k r. 2010)	JPY/USD	JPY/EUR	Diskontní sazba (v %)
2007	3,9	104,0	100,7	117,76	165,25	0,75
2008	4,0	108,7	102,1	103,37	127,96	0,30
2009	5,1	103,0	100,7	93,54	132,00	0,30
2010	5,1	102,8	100,0	87,78	107,90	0,30
2011	4,5	105,5	99,7	79,81	100,71	0,30

Zdroj: Měsíční a roční statistické přehledy Statistics of Japan, <http://www.stat.go.jp/english/data/getujidb/index.htm>.

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

4.3.1 Tempo růstu průmyslové výroby

Průmyslová výroba, resp. její rozvoj, byla základem japonského poválečného hospodářského zázraku. Od poloviny 70. let se však struktura japonské ekonomiky mění ve prospěch nevýrobních odvětví. I přes klesající podíl na tvorbě HDP však průmyslová výroba Japonska zaznamenávala tradičně vysoké tempo růstu. Toto tempo se zpomalilo v 90. letech zejména v důsledku rozsáhlé hospodářské recese, která postihla sekundární sféru národního hospodářství nejvíce. Od roku 2002 do r. 2011 (s výjimkou propadu v r. 2009), průmyslová výroba roste průměrným tempem okolo 3,0–5,0 % ročně. Pozitivní vývoj průmyslové produkce se přičítá těmto odvětvím:

- dopravní zařízení
- elektronické součástky a zařízení
- elektrostrojírnoství
- obecné strojírnoství

V souvislosti s japonským průmyslem se často hovoří o jevu zvaném „vymílání“ (hollowing out), které je předmětem kritiky řady ekonomů (jde o přesun průmyslové výroby z Japonska do nákladově příznivějších zemí). Ti se obávají, že Japonsko nebude schopno dostatečně rychle uskutečnit potřebné strukturální reformy a úbytek pracovních míst způsobený „vymíláním“ výrazně zvýší nezaměstnanost v zemi. Přesun výroby do zahraničí se týká prakticky všech odvětví průmyslu. Nejmenší podíl výroby v zahraničí trvale vykazuje přesné strojírnoství a potravinářský průmysl. Největší podíl výroby v zahraničí mají naopak japonsští producenti v elektrotechnickém průmyslu a výroba dopravních prostředků a zařízení. Nejčastější destinací přesunu výroby je Čína, následovaná zeměmi ASEAN.

Více lze nalézt na internetových stránkách Japonské banky pro mezinárodní spolupráci: <http://www.jbic.go.jp/en/index.html>.

4.3.2 Struktura průmyslové výroby a nosné obory

Oborová struktura japonské průmyslové výroby v historii tradičně pružně reagovala na celosvětové ekonomické klima i na světové vývojové trendy a s nimi se měnící poptávku. Po druhé světové válce došlo k přeorientování z oblasti lehkého průmyslu na těžký a chemický průmysl. V obou těchto odvětvích dosáhlo Japonsko v poválečném období významných úspěchů a i v současnosti si v nich udržuje špičkovou úroveň. Současně však byla velmi cílevědomě budována struktura perspektivních výrobních odvětví s vysokou přidanou hodnotou (automobilový průmysl, elektrotechnika, elektronika, atd.). Po dvou ropných krizích došlo v sedmdesátých letech k zásadní změně orientace japonské průmyslové výroby na obory s nejnižší materiálovou a energetickou náročností a nejvyšším stupněm přidané hodnoty. Rozhodujícím činitelem rozvoje průmyslu se stal technický a technologický rozvoj a důležitou úlohu při restrukturalizaci průmyslu hraje i snaha o co nejnižší míru znečišťování životního prostředí.

Těžiště průmyslové výroby v Japonsku spočívá v současnosti ve vyspělém strojírnoství, elektrotechnice, chemii, petrochemii a papírenském průmyslu. Postupně klesá podíl ocelářství, výroby lodí a textilního průmyslu, stabilní úroveň si zatím udržuje stavební výroba. Japonsko je jedním z největších světových výrobců průmyslového strojního zařízení, elektrických strojů pro domácí a průmyslové užití, výpočetní techniky, polovodičů, tranzistorů, generátorů elektrické energie, elektromotorů, transformátorů, spotřební elektroniky (televizorů s plochou obrazovkou, audio/video přístrojů, DVD přehrávačů a rekordérů, digitálních fotoaparátů, mobilních telefonů, mikrovláknových trub, faxových přístrojů), dopravních zařízení (osobních automobilů, motocyklů, jízdních kol, železničních vagónů, námořních lodí) a přesných přístrojů, fotooptiky a hodinek. Dlouhodobě se snižuje význam textilního průmyslu, který historicky býval jedním z hlavních průmyslových odvětví země.

Mezi nejdynamičtější se rozvíjející průmyslová odvětví patří vyspělá elektronika (počítače a jejich součásti, audio a videotechnika, studiová technika, reprografická technika, komunikační technika, polovodiče, atd.) a výroba průmyslových robotů. Specifické postavení zaujímají materiály a technologie související například s rozvojem biotechnologií a nanotechnologií. Těmto oblastem je věnována v

Japonsku zvláštní pozornost, coby oborům budoucnosti a příštím hlavním zdrojům komparativní výhody ve světovém hospodářství.

Více na internetových stránkách Úřadu vlády Japonska: http://www.esri.cao.go.jp/en/sna/kakuhou/kakuhou_top.html.

V japonském průmyslu došlo v posledních letech ke strukturálním změnám. Mezi 10 nejziskovějšími japonskými firmami nebyla koncem r. 2011 ani jediná velká elektronická firma, přičemž např. v r. 1991 stejnému seznamu vévodila Matsushita (dnešní Panasonic) a na dalších předních místech byly společnosti Hitachi, Toshiba, Sony, Fujitsu a Mitsubishi Electric. Dnešnímu žebříčku nejziskovějších japonských firem **dominují telekomunikační a tradingové firmy**. Na seznamu nejziskovějších firem v r. 2011 byli tři hlavní mobilní operátoři (NTT DoCoMo, KDDI a Softbank), čtyři vedoucí tradingové „sogo shosha“ (Mitsubishi Corp., Sumitomo, Mitsui a Itochu), dvě automobilové společnosti (Nissan Motor a Honda Motor) a jedna telekomunikační společnost (NTT).

Japonsko má velmi silný segment firem střední velikosti („chuken kigyo“), které si prozatím udržují dominantní postavení na světových trzích. Podle oficiálních údajů tyto firmy ovládají ve 30 důležitých technologických oborech 70 % světového trhu.

Více informací o japonském průmyslu lze nalézt např. na www.meti.go.jp/english.

Významné místo v japonské ekonomice zaujímá **oblast vědy a techniky**, která je považována za jeden ze základních nástrojů k zajištění konkurenceschopnosti japonské ekonomiky v globální ekonomické soutěži. V roce 2011 dosahoval počet výzkumných pracovníků v Japonsku 843 tis. osob, z toho v soukromé sféře 490 tis. osob. Ve finančním roce 2011 **výdaje na výzkum a vývoj v Japonsku** dosahovaly celkově 17,1 bilionů JPY (cca 214 mld. USD), tj. **3,57 % HDP**, což představuje jednu z největších výdajů na vědu a techniku na světě. Výdaje soukromé sféry na výzkum a vývoj představovaly 70 % celkových R&D výdajů a výdaje univerzit 20 % celkových výdajů). Implementace politiky zaměřené na rozvoj vědy a techniky vychází z "4. základního plánu pro oblasti V&T pro finanční období 2011–2015" (The Fourth Science and Technology Basic Plan) byl schválen 19. srpna 2011.

4.3.3 Specifické obory japonského průmyslu

Specifickým průmyslovým oborem, ve kterém si Japonsko udržuje přední postavení, je **lodářství**. Nicméně v posledních letech japonský podíl na světové produkci lodí klesá, a to zejména na úkor rostoucích objemů výroby v Číně a Jižní Koreji. V r. 2011 z celkové světové hrubé tonáže 53 343 000 GT (pozn.: zahrnuje lodě nad 100 GT) na Japonsko připadlo 14,5 % (7 716 000 GT) objednávek. Více informací o lodářském průmyslu lze nalézt na <http://www.maritimejapan.com>.

Oborem, ve kterém je Japonsko skutečnou jedničkou, je **robotika**. Dle Japonské robotické asociace (JARA) byly v roce 2011 vyrobeny v Japonsku roboty v hodnotě 481 miliard jenů, což představovalo cca 7% nárůst. Z toho cca 26 % robotů bylo prodáno na domácím trhu a 74 % bylo vyvezeno do zahraničí. Více o japonské robotice lze nalézt na stránkách Japonské robotické asociace (JARA): <http://www.jara.jp/e/>.

4.4. Stavebnictví

Stavebnictví je v Japonsku tradičně jedním z klíčových oborů. V období po druhé světové válce byla rozsáhlá stavební činnost významnou součástí rekonstrukce a modernizace země, díky níž se zásadním způsobem změnila tvář japonských měst i japonské krajiny. V uplynulých desetiletích byla japonská stavební výroba charakteristická mnoha novými technologickými postupy i jedinečnými úspěchy. Významným rysem japonského stavebnictví je i výrazný podíl veřejných prací a projektů financovaných ze státních a místních rozpočtů. I proto existují poměrně úzké vazby mezi některými subjekty ve stavebním sektoru a japonskou domácí politikou.

Objem stavebních prací dosáhl vrcholu na začátku 90. let a od té doby klesá. Od konce 90. let prochází japonské stavebnictví těžkým obdobím. V r. 2011 dosáhly investice do stavebního sektoru 42 bilionů jenů (526 mld. USD), což byla poloviční úroveň oproti výši investic z období počátku 90. let.

V současné době patří stavební sektor k odvětvím, která jsou a budou reformními opatřeními zasažena nejvíce. V roce 2011 pracovalo ve stavebnictví zhruba 4,74 miliónů zaměstnanců (zhruba stejně jako v r. 2010). V r. 2011 bylo v Japonsku cca 570 tisíc licencovaných stavebních firem, přičemž 99 % těchto firem bylo ze segmentu malých a středních podniků. Trh je v současné době rozdělen mezi pět hlavních generálních kontraktorů (firmy Taisei, Obayashi, Shimizu, Kajima a Takenaka). K realizaci hlavních zakázek uvedení generální dodavatelé zpravidla najímají hlavní subdodavatele, mezi které se řadí asi 45 firem. Na trhu je etablováno zhruba 100 zahraničních stavebních firem.

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Zemědělství (včetně rybolovu a lesnictví), které dříve tvořilo hlavní páteř národního hospodářství, jako celek v posledních desetiletích relativně rychle ztratilo na významu ve srovnání s ostatními sektory ekonomiky. Plocha obdělávané zemědělské půdy včetně sadů a pastvin se postupně snižuje a v současnosti představuje necelých 12 % celkového území země. Na tvorbě HDP se zemědělství podílí méně než 1,5 %. Zaměstnává však téměř 3,7 %, tj. 2,23 mil. pracujících. Proto má zemědělství v Japonsku nadále velký význam pro sociální stabilitu venkovského obyvatelstva.

Zemědělská výroba je ve světovém srovnání neefektivní. Zemědělství je dotováno a regulováno státem a v oblasti dovozu jsou zemědělské a potravinářské výrobky předmětem silné ochranné politiky. Z těchto důvodů jsou ceny potravin na japonském trhu velmi vysoké. Jedním z příkladů je cenová úroveň rýže místní produkce, která je až pětkrát vyšší než na světovém trhu.

Specifickým rysem japonského zemědělství je jeho rodinný charakter. Přibližně 55 % zemědělců hospodaří na ploše menší než jeden hektar, tzn. že japonské zemědělství má převážně malovýrobní charakter. Důvodů je více, od velké členitosti a hornatosti Japonska, až po vysoké ceny půdy ve výhodnější položených oblastech. Velké zemědělské podniky s rozsáhlými obhospodařovatelnými plochami jsou pouze na ostrově Hokkaidó, kde více než polovina farem obhospodařuje pozemky o rozloze 10 a více hektarů.

Japonsko je pravděpodobně největším dovozcem zemědělských výrobků a potravin na světě. Agrární dovoz do Japonska dosáhl v roce 2011 hodnoty 5 854 miliardy jenů, což představuje téměř 70 miliard USD.

Potravinová soběstačnost Japonska je na nízké úrovni 39 procent, což znamená, že více než 60 procent zemědělských výrobků a potravin musí Japonsko dovážet. Největší soběstačnost vykazuje Japonsko v zelenině (83 %), rýži (100 %) a vejcích (95 %). Dlouhodobě nízká je naopak soběstačnost u masa (58 %), ovoce (41 %) a pšenice (11 %).

4.5.1 Rostlinná a živočišná výroba

Nejvýznamnější plodinou je rýže, která se pěstuje na 1,6 mil. ha, což je asi 35 % celkové plochy obhospodařované půdy. V roce 2011 bylo vypěstováno cca 8,40 mil. tun, což byla zhruba stejná úroveň jako v r. 2010. Značný je rozsah produkce zeleniny (brambory, okurky, houby šitake, rajská jablka, zelí, čínské zelí, cibule, salát, japonská ředkev, mrkev, sója), ovoce (jablka, mandarinky, japonské hrušky nashi) a průmyslových plodin (tabák, čaj, cukrová řepa).

Produkce masa je v posledních letech víceméně stabilní. V r. 2011 byla výroba vepřového masa 1267 tis. tun a hovězího 5005 tis. tun. Produkce mléka v r. 2011 činila 7,47 mil. tun.

Další podrobné údaje lze nalézt na http://www.maff.go.jp/e/tokei/kikaku/monthly_e/index.html.

4.5.2 Rybolov

Ryby a mořští živočichové tvoří významnou část japonské produkce i spotřeby potravin. Podobně jako v rostlinné a živočišné výrobě má i v rybolovu zaměstnanost klesající tendenci. V r. 2011 bylo rybolovem zaměstnáno 178 tis. osob.

V r. 2011 činil celkový výlov 4,73 mil. tun (zejména tuňák, sardinky, makrely a lososi), což představovalo 10% meziroční pokles. Do celkové produkce není započítán výlov ve vodách poblíž elektrárny Fukušima

Daiiči (prefektury Iwate, Miyagi, Fukušima a Ibaraki). Zhruba 80 % produkce představuje výlov na otevřeném moři a v pobřežním šelfu. Necelých 20 % produkce pochází z umělého chovu, přičemž podstatnou část z toho tvoří umělý chov ve slané vodě.

Velmi citlivým tématem je pro Japonsko velrybaření. Japonsko je od roku 1951 členem IWC (Mezinárodní velrybářské komise), která v roce 1982 vyhlásila desetileté moratorium na komerční lov velryb, jež bylo následně prodlouženo na dobu neurčitou. Japonsko tak nesmí lovit velryby, které byly po mnoho staletí tradiční součástí japonské stravy. Japonsku (a také Norsku a Islandu) bylo povoleno lovit velryby pouze za účelem vědeckých výzkumů. Přesto lze dnes v Japonsku najít velrybí maso nejen v restauracích, ale dokonce i v konzervách pro domácí zvířata.

4.5.3 Lesnictví

Do šedesátých let bylo Japonsko ve výrobě dřeva soběstačné. Období vysokého růstu počínající v šedesátých letech a následný boom ve stavebnictví však vyvolaly bezprecedentní nároky na tradiční stavební materiál, kterým je v Japonsku dřevo. Zalesněná plocha japonského území je 25,1 mil. ha, tj. 70 % celkového území. Celkově je na této ploše registrováno zhruba 4 mld. m³ rostoucí dřevní hmoty, z čehož 2,4 mld. tun připadá na jehličnany (převážně cedr) a 1,3 mld. tun na listnáče. Z těchto 4 mld. m³ pochází 2,3 mld. m³ z uměle zalesněných ploch. Značná část lesních ploch však zůstává nevyužita vzhledem k nedostupnosti hornatého terénu. Těžba tak probíhá pouze na poměrně malém území. Japonsko je významným dovozcem dřeva a dřevěných polotovarů s klesající soběstačností dosahující v současnosti pouze cca 20 %. Japonské lesní hospodářství je dlouhodobě v útlumu, neboť krytí potřeb dřeva dovozem se ukázalo v mnoha ohledech výhodnější (finančně, ekologicky, apod.).

4.6. Služby

Sektor služeb v posledních desetiletích významně rostl a Japonsko se postupně stalo zemí s převahou služeb. Podíl na tom měly vládou řízené změny ve struktuře průmyslu a změna životního stylu podstatné části obyvatelstva. V r. 2010 více než 70 % pracovní síly bylo zaměstnáno v terciární oblasti (velkoobchod, maloobchod, finanční služby a banky, pojišťovnictví, obchod s nemovitostmi, doprava, telekomunikace apod.).

V r. 2011 velkoobchodní a maloobchodní prodej představoval 5 059 mld. jenů (63 mld. USD), z toho 73 % připadalo na velkoobchodní a 27 % na maloobchodní prodej. Vzhledem k tradiční složité distribuční struktuře je poměr velkoobchodního prodeje k maloobchodnímu mnohem vyšší než v ostatních rozvinutých zemích. Tento rozdíl se však postupně snižuje.

Trh v Japonsku je pro zahraniční maloobchodní řetězce velmi náročný. Na trhu působí zahraniční obchodní společnost CostCo (USA), která provozuje síť cca 10 hypermarketů. Nejznámější domácí maloobchodní síť provozuje firma Aeon. V Japonsku jsou velmi oblíbené menší potravinové obchody tzv. convenience stores, kterých je v Japonsku více než 40 000 (viz kap. 8.1.1. a 8.1.6).

V r. 2011 celkové prodeje v sektoru služeb představovaly 273 biliónů jenů (3 420 mld. USD), což byl meziroční pokles o 3,5 %. V posledních pěti letech (2007–2011) vzrostly výkony pouze v oblasti zdravotní péče a dále relativně stabilní úroveň vykazovaly služby spojené s moderními technologiemi a zábavou (mobilní a bezdrátové telekomunikace, internetové služby, zábavní průmysl, satelitní vysílání) a služby spojené s ubytováním a pohostinstvím. Všechny ostatní sektory (obchod, doprava, finance a pojišťovnictví, nemovitosti a další) byly v r. 2011 na nižší úrovni než v r. 2007.

Tradičně velké rezervy nadále přetrvávají v oblasti domácího cestovního ruchu. I přes existující infrastrukturu dopravní sítě a ubytovacích zařízení nepatří tuzemský cestovní ruch z důvodu relativně vysokých nákladů k oblastem s vysokým podílem na spotřebě domácností. Obvykle je dáována přednost zahraničnímu cestovnímu ruchu. Počet zahraničních turistů přijíždějících do Japonska je dlouhodobě na nízké úrovni (zejména ve srovnání s ostatními zeměmi východní a jihovýchodní Asie) z důvodu vysokých cen dopravy a ubytování.

V r. 2012 navštívilo Japonsko 8,37 mil. turistů, což představovalo meziroční nárůst o 35 %, zatímco do zahraničí vyjelo 18,5 mil. japonských turistů, což představovalo meziroční nárůst o 9 %.

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Japonsko patří k zemím s velmi dobře rozvinutou infrastrukturou. Na její budování, provoz a údržbu ovšem vydává ročně větší část HDP než srovnatelně vyspělé země. Vysoké náklady na infrastrukturu souvisí s velkou členitostí souostroví, hornatostí země, potřebou budovat konstrukce odolné proti živelným pohromám (záplavám, zemětřesením, tajfunům, půdním sesuvům, přílivovým vlnám) a se způsobem rozhodování a provádění veřejných zakázek, jejichž prostřednictvím jsou infrastrukturní projekty často realizovány.

4.7.1 Doprava

Japonsko disponuje rozsáhlou sítí silnic, železnic, pravidelných leteckých spojení i lodních linek. Celková délka silnic v Japonsku je 1,27 mil. km. Dálniční síť zahrnuje 62,6 tis. km dálnic a rychlostních komunikací. Železniční síť Japonska je jedna z nejhustších na světě. Značně rozvinutá je i letecká doprava.

Největší podíl na osobní přepravě má automobilová doprava (66 %), následovaná železniční (29 %), leteckou (5 %) a lodní dopravou (pod 1 %). Podíl silniční automobilové dopravy od 70. let neustále narůstá spolu s motorizací Japonska a výrazný růst zaznamenává i vnitrostátní letecká přeprava.

Japonská železniční síť je velmi hustá. Další její výhodou je přesnost a častost spojů. V současnosti se 62 % osobní železniční přepravy uskutečňuje na státní železnici (JR – Japan Railways) a zbývajících 38 % na linkách ostatních, patřících převážně soukromým přeprávcům. Japonské státní dráhy JR přitom výrazně převažují v přepravě na větší vzdálenosti zejména díky síti superrychlých spojů Shinkansen. Podíl superexpresů Shinkansen (s cestovní rychlostí až 300 km/hod.) na vnitrostátní přepravě neustále narůstá a v současnosti sestává z pěti linek (další dvě linky jsou provozovány jako mini-shinkanseny, tj. s podobnými vlaky, ale nižší provozní rychlostí). Ve výstavbě jsou další úseky, jejichž dokončení se plánuje na rok 2012. Jedná se o úseky na severu Honšú (spojující Hachinohe s Aomori), ve středním Honšú (mezi Naganem a Kanazawou) a na Kjúšú (mezi Hakatou a Kagoshimou). Existují plány na vybudování shinkansenové tratě z Honšú na Hokkaido (mezi Aomori a Sapporo).

Letecká přeprava je v Japonsku velmi oblíbená a civilní letiště je u každého většího japonského města. Celkem je v provozu 98 letišť, ale pouze pět z nich patří mezi vládou uznaná mezinárodní letiště první kategorie, tj. vhodná pro mezinárodní leteckou dopravu. Hlavními leteckými dopravci v Japonsku jsou Japan Airlines (JAL) a All Nippon Airways (ANA). Obě společnosti provozují jak vnitrostátní, tak i mezinárodní přepravu.

Na vnitrostátních linkách se přepraví ročně přes cca 90 mil. cestujících, na mezinárodních linkách ročně 15 mil. cestujících. Přes 80 % cestujících v mezinárodní přepravě z a do Japonska využívá služeb japonských leteckých společností.

V nákladní přepravě činí podíl silniční dopravy 64 %, lodní dopravy 32 %, železnic 4 % a letecké dopravy pod 1 % (měřeno realizovanými tunokilometry). Významnou složkou přepravních výkonů je mezinárodní lodní doprava.

4.7.2 Spoje a telekomunikace

Japonsko disponuje velmi rozvinutou telekomunikační sítí. Telefonní spoje jsou 100 % digitalizovány. Obrovský rozmach zaznamenaly v posledních letech mobilní telefony. **V r. 2011 bylo v zemi v provozu 31 mil. pevných telefonních linek a 113 mil. mobilních telefonů.** Největší vzestup zaznamenaly mobilní multimediální a multifunkční telefony vyšší generace.

Značný je rozvoj mezinárodních telekomunikací s využitím satelitního spojení a optických kabelů s vysokou rychlostí přenosu hlasu a dat. Kvalita sítě je mimořádně vysoká a umožňuje využití také pro počítačový přenos. **V r. 2011 bylo připojeno na internet přes 96 mil. obyvatel** (79 % populace starší šesti let), z toho 34 mil. obyvatel využívalo rychlého připojení tzv. broadband. Využití počítačů v domácnostech je v Japonsku nižší než ve srovnatelně vyspělých zemích. Na druhou stranu se v

posledních letech zvyšuje podíl (v současnosti již více než 80 %) populace, která přistupuje k internetu prostřednictvím mobilních zařízení.

Televizní vysílání je provozováno státní vysílací společností NHK a řadou soukromých stanic. Počet pozemních TV programů přijímaných v Tokiu je osm, existuje však možnost satelitního TV příjmu (několik provozovatelů s nabídkou 3–45 kanálů) a postupně se rozšiřuje nabídka kabelové TV. Nabídka rozhlasového vysílání je, např. v porovnání s USA, poměrně nízká a zahrnuje několik státních stanic (NHK Radio) na středních vlnách a místní stanice na FM. Japonská společnost NHK zajišťuje také vysílání televize i rozhlasu pro zahraničí. Od r. 2005 je dostupné digitální vysílání na většině území Japonska, a to ve všech vysílacích formátech – pozemní, satelitní, kabelový a pro mobilní telefony. V r. 2011 bylo zcela ukončeno analogové vysílání.

Japonská pošta (Japan Post), která historicky spravovala přibližně čtvrtinu veškerých osobních úspor obyvatelstva a aktuálně drží 17 % japonských státních dluhopisů, je důležitou součástí japonské finanční soustavy. V roce 2007 byla částečně privatizována s tím, že úplná privatizace měla být dokončena do r. 2017. Poslední vývoj se ale neubírá dobrým směrem. Stát si v r. 2012 na základě změny legislativy zajistil navýšení vlivu. Japonská pošta může následně zavádět produkty a služby za dotované ceny. Zahraniční konkurence má díky tomu ztížené podmínky pro působení na trhu.

4.7.3 Energetika

Energetické zdroje

Japonsko je jedním z největších spotřebitelů energie na světě. Nemá v podstatě žádné významné zásoby ropy a zemního plynu a je závislé na dovozech energie. **Energetická soběstačnost je na nízké úrovni. V r. 2011 z důvodu odstávek jaderných elektráren klesla na 16 %, což je nejnižší úroveň za posledních 30 let.**

Japonsko je třetím největším světovým dovozcem ropy a prvním největším světovým dovozcem zkapalněného zemního plynu. Japonská vláda aktivně prosazuje politiku efektivního využívání energie s cílem zvyšování energetické bezpečnosti země a snižování emisí CO₂. Zatímco spotřeba energie se v Japonsku postupně plynule zvyšuje, množství primární energie na krytí rostoucí spotřeby je nižší než v ostatních vyspělých zemích - **Japonsko je na předním místě na světě v oblasti efektivního využívání energie** (má nízký poměr využívané primární energie k HDP).

Dodávka primární energie (podíl v %)	2010 (pozn.: údaje z r. 2011 nejsou zatím k dispozici)	1995 (pro srovnání)
Ropa	43,7	54,8
Uhlí	21,6	16,5
Zemní plyn	17,3	10,9
Jaderná energie	10,8	11,9
Vodní energie	3,1	3,4
Ostatní	3,5	2,5

Zdroj: METI (jap. Ministerstvo hospodářství, průmyslu a obchodu)

Ropa

Japonsko nemá potvrzené významnější naleziště ropy. Celkové domácí potřeby jsou téměř výhradně kryty dovozem. Po ropné krizi v sedmdesátých letech Japonsko přijalo úsporná opatření, představilo náhradní zdroje a zajistilo si stabilní ropné zásoby. Výsledkem je snížení ropné závislosti z 77,4 % v r. 1973 na dnešní úroveň cca **45 %**. Dovozy surové ropy postupně klesají. V r. 2011 představovaly 208,9 mil. kl (kilolitrů), resp. 3,6 mil. barelů za den, což bylo o 3 % méně než v r. 2010. To bylo vůbec nejméně za posledních 22 let, kdy v r. 1989 dosáhly úrovně 204,9 mil. kl. Ropu Japonsko dováží nejvíce ze zemí Blízkého východu (v pořadí 1. Saudská Arábie, 2. Spojené arabské emiráty, 3. Irán a 4. Kuvajt) a částečně z Jihovýchodní Asie (zejm. Indonésie).

Japonsko se zavázalo, že v důsledku sankcí proti Iránu v r. 2012 výrazněji sníží podíl dovážené ropy z této země. Spojené státy prozatím neuplatní vůči Japonsku a deseti zemím EU svůj nový zákon, který ukládá uvalit sankce na všechny zahraniční banky provádějící nákupy iránské ropy. Japonsko sice snižovalo v letech 2007–2011 podíl dovážené iránské ropy tempem o 11 % ročně, nicméně v r. 2011 byl podíl Iránu na celkových japonských dovozech surové ropy stále vysoký (8,7 %).

Plyn

Domácí roční produkce zemního plynu v r. 2011 představovala 3,3 mld. m³. Objevené zásoby se odhadují na 21 mld. m³. Hlavní zdroje jsou v Yufutsu na Hokkaidu (těží se cca 1,13 mil. m³/den) a Iwafune-Oki v prefektuře Niigata (cca 0,17 mil. m³/den). Domácí produkce se podílí pouze minimálně na celkových dodávkách plynu. Naprostá většina potřeb je kryta dovozem zkapalněného zemního plynu (LNG), jehož je Japonsko vůbec největším světovým dovozcem (dováží cca 40 % z celkové světové produkce).

V r. 2011 Japonsko dovezlo 83,4 mil. tun LNG, což představovalo výrazný meziroční více než 10% nárůst. K navýšení došlo v důsledku odstavení jaderných reaktorů (LNG je považováno za relativně nejčistší palivo pro tepelné elektrárny). LNG Japonsko nejvíce dováží z Indonésie, Malajsie, Austrálie a Kataru.

Uhlí

Japonsko má velmi malé zásoby uhlí, ve spotřebě je ale předním místě na světě. Po postupném uzavření uhelných dolů z důvodu nekonkurenceschopnosti je výhradně odkázáno na import. Japonsko je největším dovozcem uhlí a koksů na světě. Uhlí se dováží zejména z Austrálie dále z Indonésie, Kanady, Ruska a Číny. Dovoz uhlí v r. 2011 představoval 175 mil. tun, což bylo o 5 % méně než v r. 2010.

Elektrická energie

Zhruba polovina primární energie je využita na výrobu elektrické energie. **Instalovaný výkon v Japonsku je 281 GW** (gigawattů), třetí největší na světě. Tato kapacita v důsledku dočasného odstavení jaderných elektráren **v polovině r. 2011 poklesla na cca 243 GW**.

Výroba elektřiny v r. 2010 (pozn.: údaje za r. 2011 nejsou k dispozici) dosáhla 1 157 mld. kWh, spotřeba činila 1 056 mld. kWh.

V období před ničivou katastrofou, která Japonsko postihla 11. března 2011, byly vodní a jaderné elektrárny hlavním zdrojem elektrické energie při základním zatížení energetického systému, uhelné a plynové elektrárny při střední zátěži a elektrárny na ropné deriváty a přečerpávací vodní elektrárny při energetické špičce.

Podíl na výrobě elektrické energie před havárií JE Fukušima: tepelná energetika 66,7 %; jaderná energetika 24,9 %; vodní energetika 7,8 % a další 0,6 %.

Klasická tepelná energetika

Japonsko má přibližně **181 GW** (tj. cca 65 % celkového výkonu) **instalovaného výkonu v tepelných elektrárnách**. V zemi je 52 větších tepelných elektráren, tj. tepelných elektráren s výkonem nad 1 000 MW. Palivem je uhlí, zemní plyn a ropné deriváty.

Instalovaná kapacita v uhelných elektrárnách je **37 GW**. Průměrná účinnost jap. uhelných elektráren je 41,8 %, to je nejvíce na světě. Do r. 2020 Japonsko plánuje postavit dalších 5 uhelných elektráren, méně než plánují ostatní rozvinuté země světa.

Jaderná energetika

Japonsko má třetí největší počet jaderných reaktorů na světě. V zemi je celkem 50 jaderných reaktorů (po havárii JE Fukušima Daiiči, během níž byly čtyři reaktory zničeny) v 17 lokalitách a celkovém instalovaném výkonu **46 GW**. Z toho jsou 24 tlakovodní reaktory typu PWR (20 dodaných Mitsubishi Heavy Industries a 4 Westinghouse) a 26 varných reaktorů typu BWR (14 dodaných Toshiba, 9 Hitachi a 3 General Electric).

V současné době (30.3.2013) jsou v provozu pouze dva jaderné reaktory, a to bloky 3 a 4 jaderné elektrárny Oi (tlakovodní reaktory PWR) provozované Kansai Power Electric Company. Ostatní jsou dočasně odstaveny z důvodů kontroly a údržby. Úvahy o dalších možných restartech se liší. Tlak veřejnosti proti energii z jádra je vysoký.

Havárie JE Fukušima-Daiiči

JE Fukušima-Daiiči měla celkem 6 bloků. V době zemětřesení a tsunami byly bloky 4–6 odstaveny z důvodu pravidelné inspekce. Bloky 1–3 se po zemětřesení a tsunami automaticky zastavily, ale situace se okamžitě kriticky vyvíjela. Důvodem bylo přerušení dodávky elektrického proudu a úplné ztrátě dochlazování reaktorů 1–3. Následně v důsledku obnažení paliva a nárůstu tlaku v reaktorové nádobě (reaktory 1–3) a ztrátě vody v bazénech a přehřátí vyhořelého paliva (všechny bloky, zejm. blok 4) došlo k uvolnění většího množství radioaktivních látek do životního prostředí.

Nejkritičtější situace panovala na JE během prvních třech měsíců po katastrofě (březen–květen 2011). V období červen–září se objevily první náznaky stabilizace, když začalo docházet k poklesům úrovně radiace. V prosinci 2011 dle prohlášení japonské vlády byla situace s JE Fukušima stabilizována. Úplná demontáž poškozených reaktorů je úkol na dalších 30–40 let. Vážným problémem do budoucna zůstává zejména otázka vysoké jaderné kontaminace v širším okolí JE.

Vodní energetika

V Japonsku je 44 větších vodních elektráren, tj. elektráren s výkonem větším než 150 MW. Instalovaná kapacita ve vodních elektrárnách představuje **48 GW**.

Energetický trh

Trh výroby a distribuce elektrické energie má mezi sebe rozděleno regionálně 10 hlavních soukromých elektrárenských společností. Konkurence mezi společnostmi je minimální, každá společnost se monopolisticky soustředí na svůj daný region. Prostor pro ostatní soukromé výrobce je omezený. Největší společností je TEPCO (Tokyo Electric Power Company), která kontroluje cca 30 % výroby veškeré elektrické energie v Japonsku. Společnost TEPCO byla označena jako hlavní viník havárie JE Fukušima Daiiči a v důsledku vysokých kompenzací za následky katastrofy se momentálně nachází ve velmi tíživé finanční situaci.

Energetická politika

Japonsko po Fukušimě přistoupilo k revizi své energetické politiky. Nástin nové koncepce představila předchozí vláda DPJ (Demokratické strany Japonska) v září 2012, která navrhla tzv. "nulovou jadernou" strategii. Nová vláda LDP (Liberálně demokratické strany), na rozdíl od předchozí vlády jaderný byznys umírněně podporuje. Návrh nově zpracované energetické politiky by současná vláda měla předložit cca v létě 2013.

Změna energetické politiky by se také neměla týkat jen ideálního nastavení vlastního energetického mixu. Situace zároveň vyžaduje důslednější liberalizaci energetického trhu s cílem rozbití monopolních praktik a po větších investicích například do efektivní rozvodné sítě.

V dlouhodobějším a střednědobém horizontu by jaderná energie měla být nahrazena zejména výraznějším získáváním energie z alternativních zdrojů (dnes nízkých 10 %). V krátkodobém horizontu bude muset být situace substituována příklonem k některým z možných konvenčních paliv jako například k relativně nejčistšímu LNG (kapalnému zemnímu plynu).

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Objem rozvojové pomoci (ODA - Official Development Assistance) poskytované Japonskem kontinuálně klesá. Za tento stav je Japonsko vystaveno kritice mezinárodního společenství. **V novém rozpočtu na r. 2013 bylo na ODA přiděleno 557 mld. JPY** (v r. 2012 to bylo 561 mld. JPY). Důvodem snižování výdajů na rozvojovou pomoc jsou rozpočtové restriktce v rámci probíhající konsolidace státních rozpočtových deficitů.

Japonsko se sice v r. 2002 spolu s dalšími 21 největšími dárci v rámci tzv. Konsensu z Monterrey zavázalo zvýšit do r. 2015 objem poskytované ODA na 0,7 % HDP, tomuto cíli se ale vzdaluje. V r. 2011 činil

poměr ODA k HDP v případě Japonska 0,17 %, zatímco v r. 2005 stejný poměr představoval 0,25 %. Sledování tohoto ukazatele je důležité např. i v souvislosti se zájmem Japonska o stálé členství v Radě bezpečnosti OSN.

Jediným japonským poskytovatelem ODA je Japan International Cooperation Agency (JICA). Poskytnutá ODA v r. 2011 představovala 10,52 mld. USD, což představovalo 5% meziroční pokles. Z toho 6,18 mld. USD, tzn. 58,7 %, byla bilaterální ODA. Japonský příspěvek mezinárodním institucím činil 4,34 mld. USD, tzn. zbylých 41,3 %.

Teritoriálně většina japonské rozvojové pomoci směřuje do asijských zemí (cca 35 %). Dalšími významnými příjemci jsou země subsaharské Afriky (více než 20 %) a Blízkého východu (cca 20 %).

Více o japonské rozvojové pomoci lze nalézt na: <http://www.mofa.go.jp/policy/oda/index.html>.

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

Japonský státní rozpočet je sestavován na fiskální rok, který začíná 1. dubna a končí 31. března následujícího roku. Návrh státního rozpočtu předkládá vláda ke schválení Dolní komoře parlamentu. Poté je návrh zaslán Horní komoře k aprobaci. Státní rozpočet vstupuje v platnost i v případě, že jej Horní komora neschválí, a to 30 dní po jeho schválení Dolní sněmovnou. Japonská rozpočtová praxe se vyznačuje častým přijímáním tzv. dodatečných rozpočtů. Ty jsou většinou schvalovány ve druhé polovině rozpočtového roku jako forma navýšení původního rozpočtu.

Následující tabulky uvádějí přehled o výdajích, příjmech a schodcích japonských státních rozpočtů v letech 2009–2013. Uvedené údaje poskytují informace o původních rozpočtech za každý rok, tedy bez vlivu rozpočtových dodatků.

Státní rozpočty v letech 2009–2013

Rozpočtový rok	Výdaje	Příjmy	Schodek
	JPY (bil.)	JPY (bil.)	JPY (bil.)
2009	83,05	57,70	25,35
2010	88,50	55,20	33,30
2011	92,40	48,10	44,30
2012	90,30	46,10	44,20
2013	92,60	47,20	45,40

Zdroj: Statistics Bureau, statistiky japonského Ministerstva financí

V důsledku opakovaných a rostoucích schodkových rozpočtů se v posledních letech Japonsko potýká s výrazným **státním dluhem**. V současné době je **státní dluh** Japonska na **rekordní úrovni cca 200 % k HDP**, což je nejvíce ze všech zemí OECD.

V lednu 2013 vláda odsouhlasila nový **rozpočet ve výši 92,6 bilionů jenů** (984 mld. USD) na fiskální rok 2013 (na období od 1.4.2013 do 31.3.2014), jehož výše znamená další tlak na velmi vysokou japonskou zadluženost.

Rozpočet musí ještě schválit japonský parlament, který to stihne až cca během května 2013. Proto vláda připravuje cca 50denní provizorní rozpočet, jehož výše by měla být cca 13,2 biliónu jenů (142 mld. USD). Důvodem zdržení je, že současná vláda nastoupila k moci po mimořádných parlamentních volbách až v prosinci 2012, tzn. že začala připravovat rozpočet později než je obvyklé.

Rozpočet bude kryt vydáním státních dluhopisů ve výši 42,9 biliónů jenů (556 mld. USD), což představuje 46 % z celkových příjmů. Podle očekávání se v novém rozpočtu klade důraz na navýšení výdajů na veřejné projekty zejména v oblasti stavební infrastruktury.

Pozitivem nového rozpočtu na rok 2013 je, že příjmy z daní by poprvé po čtyřech letech měly převážit nad emisemi státních dluhopisů. Negativem je, že málo přispívá k dlouhodobému zlepšení tíživé fiskální situace Japonska. Ve skutečnosti se omezuje především na pomoc v boji s deflací, na vytvoření lepších podmínek před nutným zvýšením daní a především na zajištění lepšího volebního výsledku vládnoucí LDP před nacházející volbami (léto 2013) do Horní komory Parlamentu.

Základní struktura rozpočtu na rok 2013 (srovnání s předchozím rozpočtem z r. 2012)

Kapitola	Výdaje	
	2012	2013

	(bil. JPY)	(bil. JPY)
Saldo primárních výdajů	68,4	70,4
sociální zabezpečení	26,4	29,1
veřejné práce	4,6	5,3
věda a vzdělání	5,4	5,4
obrana	4,7	4,7
Splácení státního dluhu	21,9	22,2
Dotace místním samosprávám	16,6	16,4
Celkem	90,3	92,6
Příjmy		
Kapitola	2012	2013
	(bil. JPY)	(bil. JPY)
Daně a poplatky	42,3	43,1
Nedaňové příjmy	3,7	4,1
Státní dluhopisy	44,2	42,9
Celkem	90,3	92,6

Zdroj: statistiky japonského Ministerstva financí

Další informace o japonském rozpočtu lze nalézt např. na stránkách japonského Ministerstva financí, <http://www.mof.go.jp/english/budget/index.html>.

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

Běžný účet platební bilance země je dlouhodobě aktivní zásluhou vysoce aktivní obchodní bilance a repatriovaných příjmů ze zahraničních investic.

V r. 2011 ale Japonsko zaznamenalo první obchodní deficit po 31 letech, jehož hlavními příčinami byly především důsledky ničivé živelní katastrofy a dále silný jen a dluhová krize v Evropě. Naštěstí byl obchodní deficit dostatečně kompenzován čistými příjmy z japonských zahraničních investic, tj. z dividend japonských zahraničních dceřiných společností a výnosů Japonskem držaných zahraničních dluhopisů. Výsledkem je, že bilance běžného účtu zůstala stále relativně bezpečně v kladných číslech.

Koncem r. **2011 dosáhly devizové rezervy 1 296 mld. USD** (1 096 mld. USD v r. 2010).

Přehled platební bilance Japonska v kalendářním roce 2011, srovnání s r. 2010.

	2011	2010
	mld. JPY	mld. JPY
Běžný účet	9 629	17 171
Obchodní bilance	-1 609	7 979
Vývoz	62 723	63 922
Dovoz	64 332	55 943
Bilance služeb	-1 641	-1 414
Bilance výnosů	14 030	11 698
Běžné převody	-1 151	-1 092
Finanční účet	-5 986	-11 564
Přímé investice	-9 301	-5 049
Portfóliové investice	12 905	-13 249
Kapitálový účet	12	-434

Změny v rezervách aktiv	-13 790	-3 793
Saldo chyb a opomenutí	-1 837	1 381

Zdroj: Měsíční a roční statistické přehledy (Bank of Japan), <http://www.boj.or.jp/en/statistics/br/bop/index.htm/#p02>.

Vývoj platební bilance Japonska za období 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Běžný účet (bil. JPY)	24,8	16,2	13,3	17,1	9,6
Kapitálový a finanční účet (bil. JPY)	-22,5	-19,5	-12,7	-12,0	5,9
Devizové rezervy (mln. USD)	979,2	1 012	1 049	1 096	1 296

Zdroj: Měsíční a roční statistické přehledy (Statistics of Japan, Monthly Finance Review), <http://www.mof.go.jp/english/statistics/index.html>.

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Z hlediska rovnováhy zahraničních aktiv a pasiv bylo **Japonsko v roce 2011 čistým věřitelem** a jeho čistá věřitelská pozice představovala **257 miliard jenů**, což představuje cca 55 % HDP (251 bil. JPY v r. 2010, tj. 55 % HDP).

Přehled japonských zahraničních aktiv a pasiv ke konci roku 2011

Kapitola	Aktiva		Kapitola	Pasiva	
	2011 částka (bil. JPY)	2010 částka (bil. JPY)		2011 částka (bil. JPY)	2010 částka (bil. JPY)
Přímé investice	74,1	67,7	Přímé investice	17,3	17,5
Portfoliové investice	266,5	272,5	Portfoliové investice	158,2	152,4
Ostatní investice	140,0	127,9	Ostatní investice	148,8	136,8
Rezervní aktiva	100,5	89,3	--	--	--
Celkem aktiva	581,1	563,5	Celkem pasiva	324,3	312,0

Zdroj: statistika japonského Ministerstva financí, http://www.mof.go.jp/english/international_policy/reference/iip/index.htm.

Hrubý zahraniční dluh Japonska na konci roku 2011

Kapitola	2011 částka (bil. JPY)	2010 částka (bil. JPY)
Veřejný sektor – vláda	89,6	67,9
Bankovní sektor	95,4	95,9
Ostatní sektory	55,2	44,8
Přímé investice – mezifiremní půjčky	2,2	2,1

Celkem	243,8	210,8
---------------	--------------	-------

Zdroj: statistika japonského Ministerstva financí, <http://www.boj.or.jp/en/statistics/br/bop/index.htm/>.

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Centrální bankou je **Bank of Japan** (BOJ), která vystupuje jako nezávislá instituce, zodpovídající se pouze parlamentu. Její guvernér je jmenován premiérem a od března 2008 jím je Masaaki SHIRAKAWA. Důležitou součástí japonské finanční soustavy byla i japonská pošta - **Japan Post**, která spravovala přibližně čtvrtinu veškerých osobních úspor obyvatelstva. V roce 2007 byla částečně privatizována do dvou finančních institucí - Japan Post Bank Co. a Japan Post Insurance Co. s tím, že 100% vlastní stát. Bankovní systém je kromě komerčních bank tvořen také několika specifickými vládními finančními institucemi (Japonská rozvojová banka, Japonská banka pro mezinárodní spolupráci a 6 specializovaných státních finančních korporací).

Japonské banky jsou sdruženy v **Japonské bankovní asociaci** (Zenginkyo, www.zenginkyo.or.jp/en/index.html), jež má celkem 252 členů.

Struktura japonského finančního systému je patrná z následujícího přehledu:

Centrální banka: Bank of Japan

Soukromé finanční instituce

• Banky

1. Městské banky (City banks)
2. Regionální banky
3. Zahraniční banky
4. Úvěrové banky (Trust banks)
5. Banky poskytující dlouhodobé úvěry
6. Ostatní banky

• Kooperativní finanční instituce

1. Ústřední Shinkin banka (úvěrová asociace)
2. Shinkumi Fed. Bank (Národní federace úvěrových družstev)
3. Rokinren Bank (Národní federace zaměstnaneckých úvěrových bank)
4. Norinchukin Bank (spadají pod ní Úvěrové federace zemědělských a rybářských družstev)

• Pojišťovací společnosti

1. Životní pojišťovny
2. Ostatní pojišťovny

• Společnosti zabývající se obchodem s cennými papíry

Veřejné finanční instituce

- **Vládní finanční instituce** - Japonská banka pro mezinárodní spolupráci
- **Finanční korporace**
- **Ostatní veřejné finanční instituce** (zahrnuté v této kategorii po dobu jejich probíhající přípravy ke konečné privatizaci)
 1. Japonská rozvojová banka
 2. Japan Post Bank Co
 3. Japan Post Insurance Co.

Zdroj: Japonská bankovní asociace, <http://www.zenginkyo.or.jp/en/banks/principal/index.html>.

Spolehlivost a serióznost japonských bank byla v poválečném Japonsku příslovečná. V 90. letech však došlo k řadě bankovních skandálů, které dobrou pověst japonského bankovního sektoru zpochybnily. V letech 1996–1999 přijala vláda opatření na očistění bankovního sektoru prostřednictvím rekapitalizace bank, deregulace a liberalizace finančních služeb. Tato reforma, někdy označována jako „Velký třesk“ v japonském bankovníctví, přinesla zásadní změny zejména do jeho struktury. V rámci reformy finančního sektoru byly v letech 1998–2000 přijaty zákony směřující k vytvoření uceleného právního rámce pro přeměnu jednotlivých částí japonského finančního sektoru na jednotný moderní finanční systém. Reforma z konce 90. let tak umožnila reorganizaci a restrukturalizaci bankovního sektoru a příliv zahraničního kapitálu.

Finanční krize, která začala pádem Lehman Brothers na podzim 2008, měla spíše zprostředkovaný vliv na japonské finanční instituce. Japonské banky se potýkaly především s poklesem hodnoty akcií cca o 60 % (Nikkei 225, Topix), ztrátou důvěry na mezibankovním trhu a rostoucím počtem firemních bankrotů. S cílem obnovení důvěry na mezibankovním trhu japonská vláda poskytla bankovnímu sektoru finanční podporu ve třech stimulačních balíčcích (celkem 63 bil. JPY, cca 650 mld. USD).

V roce 2012 byla struktura 5 hlavních domácích bankovních konglomerátů následující:

Název skupiny	Složky	Zahájení činnosti	Sloučené banky
Mitsubishi UFJ Financial Group	Bank of Tokyo Mitsubishi UFJ Mitsubishi UFJ Trust	leden 2006	Bank of Tokyo Mitsubishi Mitsubishi Trust Nippon Trust Bank Tokyo Trust Bank Sanwa Bank Tokai Bank Toyo Trust Tokai Trust
Chuo Mitsui Trust Holdings	Chuo Mitsui Trust Chuo Mitsui Asset Trust	říjen 2007	Chuo Mitsui Trust Mitsui Asset Trust
Resona Holdings	Resona Bank Saitama Resona Bank Kinki Osaka Bank	březen 2003	Daiwa Bank Asahi Bank
Sumitomo Mitsui Financial Group (SMFG)	Sumitomo Mitsui Banking Corp.	únor 2003	Sakura Bank Sumitomo Bank
Mizuho Financial Group	Mizuho Bank Mizuho Corporate Bank Mizuho Trust	březen 2003	Dai-Ichi Kangyo Bank Fuji Bank Industrial Bank of Japan

Zdroj: Japonská bankovní asociace

5.5. Daňový systém

Fyzické osoby

Daň z příjmu fyzických osob je progresivní a pohybuje se v rozmezí 5–40 %. V roce 2007 došlo k zásadní daňové restrukturalizaci, která přinesla změnu daňové zátěže. Došlo např. ke zvýšení prefekturní daně z příjmu ze 3 % na 4 % a vytvoření jednotné municipální daně z příjmu ve výši 6 %. Daňová zátěž z příjmu fyzických osob včetně místních daní je tak jedna z nejvyšších na světě a v souhrnu činí 50 %. K tomu je však třeba připočítat ještě 12% platby na sociální a zdravotní pojištění. U příjmů nad 18 mil. JPY činí efektivní zdanění fyzických osob 62 %!

Právnícké osoby (korporace)

V prosinci 2010 vláda odsouhlasila 5% snížení 30% sazby daní právníckých osob (firem). Ke stanovené dani je třeba připočítat ještě další daně, které právnícké osoby v Japonsku musí platit, tj. daň z obyvatelstva (Inhabitants tax) a podnikatelskou daň (Enterprise tax). Celkové daňové zatížení, a to i

po uvedeném snížení, je na úrovni cca 35 %. To je stále o dost více než srovnatelné sazby v ostatních rozvinutých zemích.

Platby sociálního zabezpečení v sobě obsahují penzijní pojištění, zdravotní pojištění a pojištění v nezaměstnanosti. Platba je rozdělena mezi zaměstnavatele (12,9 %) a zaměstnance (12,0 %).

Daňový rok se liší od fiskálního roku, začíná 1. ledna a končí 31. prosince.

Reforma daňového systému je každoročně součástí vládní politiky na ozdravení veřejných financí. V posledních letech docházelo pouze k dílčím změnám daňové politiky, a to zejména dalším zvýhodněním investic fyzických osob (jak do finančních instrumentů, tak i do nemovitého majetku, zejména bydlení) a zavedením menších daňových úlev pro malé a střední podniky, rodinné podniky a nově vznikající podniky.

Dopady ničivého zemětřesení a tsunami z 11. března 2011 ještě více zvýšily tlak na veřejné finance. V důsledku toho vláda přistoupila k **razantnější daňové reformě**, kterou vláda schválila v březnu 2012, Reforma zahrnuje především **zvýšení spotřební daně** (obdobu daně z přidané hodnoty) **na dvojnásobnou úroveň**. Zvýšení spotřební daně (aktuálně na nízké úrovni 5 %) se uskuteční ve dvou etapách, a to v dubnu 2014 na 8 % a v říjnu 2015 na 10 %.

Podrobnější informace k daňové reformě lze získat na http://www.mof.go.jp/english/tax_policy/index.html a k daňovému systému obecně na http://www.worldwide-tax.com/japan/japan_tax.asp.

6. Zahraniční obchod země

Pro japonský zahraniční obchod byl až do r. 2011 po několik desetiletí charakteristický velký obchodní přebytek. Tento jev vznikl již v 60. letech, kdy Japonsko po dvou dekádách uplatňování promyšlené průmyslové technologické politiky, aktivní proexportní politiky a investic do vysokého školství, výzkumu a vývoje dosáhlo zejména v sektoru elektrotechnického a automobilového průmyslu takové konkurenceschopnosti svých výrobků na světových trzích, že i při postupném rušení přímých dotací exportním firmám a různých omezení dovozu se japonský export stal hlavním pilířem rozvoje japonského hospodářství.

Japonsko je země relativně chudá na přírodní zdroje, a proto jeho zahraniční obchod tradičně charakterizuje dovoz průmyslových a energetických surovin pro užití ve zpracovatelském průmyslu a naopak vývoz výrobků zpracovatelského průmyslu s vysokou přidanou hodnotou. Důsledkem je, že podíl zpracovaných výrobků na celkovém japonském dovozu je relativně velmi malý, což je předmětem kritiky vyspělých průmyslových zemí. Naopak řada důležitých japonských průmyslových odvětví je závislá na exportu (automobilový průmysl, elektrotechnický průmysl, všeobecné strojírenství).

Podrobné statistické údaje o zahraničním obchodu Japonska jsou k dispozici na internetových stránkách japonského Ministerstva financí: <http://www.mof.go.jp/english/statistics/index.html>.

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

Japonsko zaznamenalo v r. 2012 rekordní obchodní deficit. Jednalo se o druhý roční po sobě jdoucí propad japonského zahraničního obchodu a vůbec nejvyšší od r. 1979, tj. od doby, kdy japonská vláda zpracovává srovnatelné údaje.

Příčiny propadu japonského obchodu v r. 2012 byly silný jen, pokles exportu na klíčové trhy, a to zejména v důsledku teritoriálních sporů s Čínou, a vysoké dovozy energií. **Japonský obchodní deficit dosáhl v r. 2012 výše 6,9 biliónů jenů (cca USD 78 mld.).** Japonský vývoz v r. 2012 poklesl o 2,7 % na hodnotu 63,7 bil. JPY, zatímco dovoz vzrostl o 3,8 % na hodnotu 70,7 bil. JPY.

Vývoj zahraničního obchodu Japonska v letech 2008–2012

Rok	Vývoz		Dovoz		Bilance
	hodnota (bil. JPY)	index (%)	hodnota (bil. JPY)	index (%)	
2008	81,0	-3,5	79,0	8,1	2,0
2009	54,2	-33,2	51,5	-34,9	2,7
2010	67,4	24,4	60,7	18,0	6,6
2011	65,6	-2,7	68,1	12,1	-2,6
2012	63,7	-2,7	70,7	3,8	-6,9

Zdroj:

Statistiky japonského Ministerstva financí, Monthly Statistics of Japan: http://www.customs.go.jp/toukei/shinbun/happyou_e.htm.

Pozn.: „index JPY“ představuje meziroční procentní nárůst hodnoty obchodu v JPY

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Regionálně je pro japonský zahraniční obchod daleko nejvýznamnější oblastí Asie s 55% podílem na celkovém vývozu, resp. s 44% podílem na celkovém dovozu.

Čína je (od r. 2009) nejdůležitější vývozní destinací Japonska a nejvýznamnějším obchodním partnerem podle obrátu (od r. 2007). Rostoucí poptávka v Číně a dalších rozvíjejících se zemích v Asii je záchranou pro japonský průmysl. S tím souvisí i pokračující masivní přesuny výrobních kapacit japonského průmyslu do okolních asijských zemí.

Na druhém místě v důležitosti pro japonskou ekonomiku je obchod s **USA**, se kterými udržuje Japonsko dlouhodobě výrazný obchodní přebytek.

Třetím největším obchodním partnerem Japonska jsou země **ASEAN** a čtvrtým nejdůležitějším partnerem je **EU**.

Největší obchodní deficity vykazuje Japonsko se zeměmi, ze kterých dováží minerální paliva a další suroviny, tj. se Saúdskou Arábií, Austrálií, Spojenými arabskými emiráty, Čínou a Indonésií.

Teritoriální struktura zahraničního obchodu Japonska v roce 2012 (mil. USD)

Země/ Region	2012		Meziroční změna (%)		Podíl (%)	
	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz
Celkem	801 281	888 392	-2,4	4,1	100,0	100,0
Asie	438 187	393 412	-4,6	3,4	54,7	44,3
Čína	144 709	188 954	-10,4	3,0	18,1	21,3
Hongkong	41 204	1 531	-3,8	-0,5	5,1	0,2
Tchaj-wan	46 161	24 126	-8,9	4,1	5,8	2,7
Korejská republika	61 741	40 719	-6,3	2,6	7,7	4,6
Severní Amerika	150 887	89 260	12,1	2,3	18,8	10,1
Spojené státy	140 579	76 457	11,9	3,0	17,5	8,6
NAFTA	163 329	95 552	11,4	2,9	20,4	10,8
Evropa	89 972	95 019	-17,7	4,1	11,2	10,7
Evropská unie	81 737	83 498	-14,3	4,0	10,2	9,4
Německo	20 867	24 789	-11,0	6,6	2,6	2,8
Francie	6 709	12 869	-16,0	9,0	0,8	1,5
Velká Británie	13 398	7 314	-18,2	0,9	1,7	0,8
Polsko	1 714	968	-30,9	20,8	0,2	0,1
Česká republika	1 617	741	-10,4	17,9	0,2	0,1
Maďarsko	1 375	906	-18,3	7,4	0,2	0,1
Rusko	14 640	22 087	6,6	10,4	1,8	2,5
Blízký východ	28 433	170 136	15,9	5,9	3,6	19,2
Saúdská Arábie	8 252	54 936	27,2	9,0	1,0	6,2
Spojené arabské emiráty	8 992	44 125	20,9	3,3	1,1	5,0

Zdroj: statistika JETRO, <http://www.jetro.go.jp/en/reports/statistics/>.

6.3. Komoditní struktura

6.3.1 Komoditní struktura vývozu

Komoditní struktura japonského vývozu se v posledních desetiletích silně měnila. V 60. letech byl hlavním vývozním artiklem textil a textilní zboží (30 % celkového vývozu), následovaný strojním zařízením (25 %). V dalších desetiletích přibývaly výrobky s vyšší přidanou hodnotou a menším obsahem materiálů.

V roce **2011** byly hlavními vývozními položkami **dopravní zařízení (21 % podíl)**, **strojírenské výrobky (21 %)**, **elektrická zařízení (18 %)** a **ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu (13 %)**.

6.3.2 Komoditní struktura dovozu

Komoditně v japonských dovozech hraje daleko nejvýznamnější roli dovoz minerálních paliv. V r. 2011 výrazně vzrostly objemy dovozů vybraných paliv (např. kapalného zemního plynu jako náhradního paliva za odstavené jaderné elektrárny). **Minerální paliva se v r. 2011 na celkových japonských dovozech podílela 32 %**, což představovalo meziroční nárůst o 3,5 %.

Mezi další hlavní dovozní položky **v r. 2011** patřily: **elektrická zařízení (12 %)**, **průmyslové chemikálie (9 %)**, **ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu (9 %)**, **potraviny (9 %)**, **suroviny (8 %)** a **strojírenské výrobky (9 %)**.

6.4. Dovozní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Japonsko bylo a stále je předmětem kritiky za obtížný a komplikovaný přístup na jeho trh. Od roku 1995 je prováděn plán deregulace, který má přispět k liberalizaci zahraničního obchodu a odstranění části netarifních překážek bránících přístupu zahraničního zboží na japonský trh.

Legislativním základem pro zahraniční obchod je Zákon o devizové regulaci a regulaci zahraničního obchodu (**Foreign Exchange and Foreign Trade Control Law**), ke kterému se vztahují další předpisy, jako např. Nařízení o regulaci dovozu (Import Trade Control Order), Nařízení o devizové regulaci (Foreign Exchange Control) pro nehmotný obchod a Nařízení o regulaci exportu (Export Trade Control Order). Příslušnými institucemi pro oblast zahraničního obchodu jsou Ministerstvo hospodářství, obchodu a průmyslu (Ministry of Economy, Trade and Industry - METI), Ministerstvo financí (Ministry of Finance - MoF) a centrální banka (Bank of Japan).

Základní informace o aktuálních celních sazbách: http://www.customs.go.jp/english/tariff/2012_1/index.htm.

6.4.1 Dovozní režim

Dovozní režim je formálně liberalizovaný, nediskriminačního charakteru, s relativně nízkým celním zatížením, které patří k nejnižším v rámci zemí OECD. Přístup zahraničního zboží ale komplikují netarifní překážky, zejména odlišné standardy průmyslových výrobků, atestace a certifikace výrobků na celonárodní nebo na místní úrovni (jednotlivých prefektur), předpisů na ochranu spotřebitele, předpisů na označení zboží, doporučení oborových sdružení, zdravotních předpisů a kontrol apod.

Japonsko vůči ČR nikdy nepoužilo antidumpingové řízení. Dosavadní klasifikace japonského Ministerstva zemědělství, lesnictví a rybolovu řadí ČR do 2. skupiny zemí v implementaci japonského zákona o kontrole infekčních onemocnění domácích zvířat. Tato skutečnost zatím znemožňuje dovoz masa a masných výrobků z ČR. Na základě žádosti české strany k umožnění dovozu vepřového masa z ČR do Japonska probíhá v současné době řízení k přesunu ČR ze skupiny 2 do skupiny 0. Celý schvalovací proces by mohl být ukončen během r. 2012.

Důležitou součástí splnění dovozních podmínek jsou požadavky na dodržení průmyslových a spotřebitelských standardů, na označení výrobků včetně japonského označení a popisu, bezpečnostních a hygienických standardů, farmaceutických předpisů apod.

Výrobní standardy publikuje instituce **Japanese Standards Association (JSA)**, která je součástí Ministerstva hospodářství, obchodu a průmyslu (METI). Aktuální průmyslové standardy lze objednat na www.jsa.or.jp/default_english.asp.

Japonská agentura **JETRO (Japan External Trade Organization)** vydává publikace, v nichž jsou popsány rozdíly mezi japonskými a mezinárodními výrobními normami. Tyto publikace lze získat od Standards Information Service, JETRO Tokyo. Řadu důležitých informací lze rovněž nalézt i na webové stránce <http://www.jetro.go.jp/en/reports/regulations/>.

Informace o regulačních předpisech pro dovoz hlavních kategorií výrobků jsou souhrnně uveřejněny v publikacích JETRO (např. „Handbook for Agricultural and Fishery Products Regulations“, „Handbook for Imported Foods“, „Handbook for Industrial Products Import Regulations“, „Handbook for Consumer Products Import Regulations“, „Trade and Labelling“ aj.). Také tyto publikace lze získat od Standards Information Service, JETRO Tokyo, ale měly by být rovněž k dispozici k nahlédnutí a ke studiu ve všech zahraničních kancelářích JETRO, včetně kanceláře JETRO v Praze. Pro jednotlivé druhy výrobků jsou regulační předpisy pro jejich dovoz také popsány v marketingových zprávách JETRO („JETRO Japanese Market Report“), které jsou dostupné jak v tištěné podobě, tak i na internetové adrese <http://www.jetro.go.jp/en/reports/market/>.

Existuje řada komodit, k jejichž dovozu je třeba licence nebo na které se vztahují množstevní kvóty. Seznam těchto komodit stanoví METI v tzv. „Import Notices“, které jsou neustále aktualizovány. V tomto věstníku jsou uváděny neliberalizované položky dovozu (např. některé potraviny, uran, opium, chemikálie, vakcíny, výbušniny, jaderné reaktory, motory pro vojenská letadla, válečné lodě, zbraně a další vojenský materiál), zvířata a rostliny a jejich deriváty spadající pod Washingtonskou konvenci a kontrolované zboží podle Montrealského protokolu.

Existuje pět kategorií importních omezení:

1. výrobky vyžadující povolení dovozu (výrobky, na jejichž dovoz jsou stanoveny kvóty - např. obilí, zbraně, léky, ryby),
2. výrobky vyžadující potvrzení dovozu předem (nutné potvrzení příslušného japonského ministerstva, do jehož kompetence daný dovoz spadá),
3. výrobky vyžadující specifickou dokumentaci při celním odbavení (většinou podle země původu - především u potravin),
4. výrobky, jejichž dovoz je zakázán (pornografie, střelné zbraně, narkotika, výbušniny, padělané značkové výrobky apod.),
5. výrobky, na něž se vztahují zvláštní požadavky nebo jejichž dovoz je zcela zakázán (ohrožené druhy zvířat a rostlin dovážené ke komerčním účelům, výrobky porušující patentová a autorská práva, drogy).

6.4.2 Doklady vyžadované při dovozu

Základními doklady pro celní odbavení při dovozu zboží do Japonska jsou **obchodní faktura** ve trojím vyhotovení (forma není předepsána), dvě kopie **balicího listu a nákladní list** (B/L - Bill of Lading, AWB - Air Way Bill). Pro odbavení zboží v preferenčním režimu jako GSP (General System of Preference) je třeba doložit doklad o původu zboží s doložkou potvrzující, že zboží nebylo do Japonska reexportováno přes třetí zemi.

U řady výrobků (především u potravin a nápojů nebo zboží přicházejícího do styku s nimi, jako je např. sklo, keramika, kovové nádoby, u kosmetiky, atd.) je nutno při dovozu prokázat jejich zdravotní nezávadnost podle japonských norem. Podobně je třeba předkládat doklad o splnění požadovaných norem, např. bezpečnosti u elektrotechnických výrobků. Seznam výrobků, které podléhají schválení japonských úřadů, lze získat od všech zahraničních kanceláří agentury JETRO. Kontaktní údaje zastoupení

JETRO v Praze jsou: **JETRO Praha, Na Příkopě 1096/19, 117 10 Praha 1, tel: 224 814 971, fax: 224 813 998, email: jetropraha@mbox.vol.cz.**

Všeobecně je povinností japonského dovozce, aby si příslušné předpisy ověřil a o požadovaných průvodních dokumentech a dalších požadavcích informoval svého partnera. V zájmu českého vývozce je se na tyto záležitosti japonského dovozce výslovně dotázat, neboť o obchod s ČR projevují zájem v poslední době i menší méně zkušené japonské obchodní firmy.

6.4.3 Kontrola vývozu

Zboží při vývozu nepodléhá množstevním omezením nebo licenčnímu řízení. Vývoz technologií a zařízení „dvojitě použitelná“ podléhá schválení zvláštní komise Ministerstva hospodářství, obchodu a průmyslu (METI).

V oblasti exportu je zahraniční obchod omezen pouze limity, které na doporučení USA Japonsko stanovilo pro vývoz některých citlivých komodit (např. oceli, osobních automobilů, polovodičových součástek apod.).

Více informací lze nalézt na internetové stránce Global Competition Review: http://www.globalcompetitionreview.com/sr/sr_fullpage.cfm?page_id=621

6.5. Ochrana domácího trhu

Japonsko je členem Světové obchodní organizace (WTO) a pro dovoz uplatňuje:

1) celní opatření vyplývající z Celního zákona (Customs Tariff Law, Customs Law, Temporary Tariff Measures Law). Silná ochrana trhu byla doposud uplatňována např. v oblasti dovozu rýže. **Tarifní opatření** uplatňuje Japonsko u některých druhů zboží, jehož ceny jsou v zahraničí výrazně nižší - např. u koženého zboží, obuvi a potravinářských výrobků. Tuto kategorii má ve své gesci Ministerstvo financí.

2) zákony regulující obchod se zbožím (Foreign Exchange and Foreign Trade Law). Tuto kategorii má ve své gesci Ministerstvo ekonomiky, obchodu a průmyslu.

Kromě tarifních opatření a dovozních kvót existuje v Japonsku řada **netarifních překážek** dovozu. Dovážené výrobky musí získat certifikát podle japonských norem (bezpečnosti, technické spolehlivosti, zdravotní nezávadnosti apod.), což je v řadě případů dlouhodobá a velmi nákladná záležitost. Za každou oblast zodpovídá zpravidla jiné resortní ministerstvo. Získání těchto atestů přímo je pro zahraničního dodavatele velmi obtížné, např. z jazykových důvodů.

Pro řadu potravinářských a zemědělských výrobků jsou určeny dovozní **množstevní kvóty**, které vždy před začátkem první a druhé poloviny rozpočtového roku vyhláší Ministerstvo zemědělství, lesnictví a rybolovu (Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries - MAFF). Kvóty jsou zveřejňovány na webových stránkách MAFF na adrese <http://www.maff.go.jp/e/index.html>.

Pro jednotlivé skupiny zboží existují předpisy spotřebitelského označení v japonštině a také způsob označení podléhá schválení japonských úřadů. Pro dovoz masných výrobků, ovoce, zeleniny, řezaných květin apod. platí velmi přísné zdravotní a sanitární normy. Orientaci v této velmi složité problematice však v poslední době začaly výrazně pomáhat informace zveřejňované na webových stránkách různých, zejména vládních organizací. Např. na výše uvedené adrese MAFF je zpřístupněn soubor norem a předpisů pro balení potravinářských výrobků.

Dalším závažným problémem je **komplikovaná distribuční síť** s nepřehlednou strukturou velkoobchodu a maloobchodu a obchodní praktiky japonských firem a průmyslových sdružení, které upřednostňují vlastní produkci apod.

6.6. Zóny volného obchodu

Dohody o ekonomickém partnerství

Japonsko rozlišuje dva pojmy zahraniční ekonomické spolupráce jdoucí nad rámec WTO. Užším pojmem je dohoda o volném obchodu (FTA – Free Trade Agreement), která zahrnuje pouze obchod se zbožím. FTA je, coby nástroj podpory zahraničního obchodu, využívána méně. Druhým pojmem je dohoda o **ekonomickém partnerství (EPA – Economic Partnership Agreement)**, která upravuje kromě obchodu se zbožím i celou řadu dalších položek včetně služeb, investic, státních zakázek, duševního vlastnictví apod. Japonsko v posledních několika letech zintenzívnilo svá jednání o EPA (hlavně v asijském regionu).

Japonsko dosud uzavřelo dohody o ekonomickém partnerství (EPA) se **Singapurem** (platná od r. 2002), **Mexikem** (2005), **Malajsíí** (2006), **Chile** (2007), **Thajskem** (2007), **Indonésií** (2007), **Brunejí** (2007), **Filipínami** (2008), **Švýcarskem** (2009), **ASEAN** (2008) a **Vietnamem** (2009), **Indií** (2011) a **Peru** (2011).

Vyjednávání započalo a pokračuje s těmito státy (v závorce je uveden rok zahájení jednání): **Korejskou republikou** (2003), **zeměmi Perského zálivu** tj. Bahrajnem, Kuvajtem, Ománem, Katarem, Spojenými arabskými emiráty a Saúdskou Arábií (2006), **Austrálií** (2007), **Kanadou** (2012), **Mongolskem** (2012) a **Kolumbií** (2012).

V březnu 2013 japonská vláda potvrdila zájem přistoupit k jednání o dohodě o volném obchodu v rámci **Trans-pacifického partnerství (Trans-Pacific Partnership)**.

V březnu 2013 Japonsko taktéž uskutečnilo první kolo trilaterálního jednání o dohodě o volném obchodu mezi **Japonskem, Čínou a Korejskou republikou** a potvrdilo zahájení jednání o dohodě o volném obchodu s **Evropskou unií**.

V r. 2013 by se mělo také uskutečnit první kolo jednání **RCEP** (Regional Comprehensive Economic Partnership), tj. uskupení 10 zemí ASEAN a 6 dalších asijských zemí (Japonska, Číny, Korejské republiky, Austrálie, Nového Zélandu a Indie).

Trans-pacifické partnerství (TPP)

V oblasti zahraniční obchodní politiky je většina japonských aktivit soustředěna na růstovou strategii v asijsko-tichomořského regionu a na realizaci transparentní **zóny volného obchodu**. Zóna volného obchodu by měla vzniknout na základě pokračující regionální integrace zemí ASEAN a **zemí sdružených v TPP** (Trans-pacifickém partnerství).

Přestože Japonsko nevyklučuje svůj zájem na pokračující integraci v rámci zemí ASEAN, největší význam pro japonskou zahraniční obchodní politiku má integrace v rámci zemí sdružených v TPP, tj. integrace v asijsko-tichomořském regionu vedená Spojenými státy.

TPP je aktuálně 11členné uskupení zemí: Austrálie, Brunej, Chile, Malajsie, Kanada, Mexiko, Nový Zéland, Peru, Singapur, Vietnam a Spojené státy. Přistoupení Japonska, stejně jako i případných dalších zemí musí konsensuálně akceptovat všechny země TPP.

Poté, co březnu 2013 Japonsko potvrdilo svůj zájem přistoupit k rozhovorům o TPP, se na straně zainteresovaných devíti zemí spustil konzultační mechanismus, kterým tyto země musí japonské členství v TPP odsouhlasit. Rozhodující bude postoj Spojených států, které dávají najevo, že Japonsko bude předtím muset mimo jiné liberalizovat svůj automobilový a zemědělský trh.

Dohoda o volném obchodu mezi Japonskem a EU

Dne 25.3.2013 se nejvyšší představitelé EU a Japonska dohodli na zahájení jednání o dohodě o volném obchodu FTA, resp. dohody o ekonomickém partnerství EPA. První kolo jednání by se mělo uskutečnit v dubnu 2013.

Trilaterální jednání Japonsko-Čína-Korejská republika

V březnu 2013 proběhlo první kolo jednání o možné trilaterální dohodě o volném obchodu mezi Japonskem, Čínou a Korejskou republikou.

Více lze nalézt na internetových stránkách japonského Ministerstva zahraničních věcí, www.mofa.go.jp/policy/economy/fta/index.html.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

7.1. Smluvní základna

Výměnou nót mezi velvyslanectvím Japonska v Praze (nóta ze dne 25.3.1994) a Ministerstvem zahraničních věcí ČR (nóta č.j. 88.048/94-MPO ze dne 21.4.1994) byla oběma stranami formálně potvrzena sukcese České republiky do smluv, které byly uzavřeny mezi Japonskem a bývalým Československem a měly účinnost ke dni jeho zániku.

V ekonomické oblasti se v současné době jedná o jednu smlouvu:

- **Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Japonskem o zamezení dvojího zdanění v oblasti daní z příjmu**, Praha, 11.10.1977, vyhl. č. 46/1979 Sb..

Ostatní smlouvy sjednané v poslední době, které se týkají ekonomické spolupráce:

- **Smlouva mezi Českou republikou a Japonskem o sociálním zabezpečení**. Smlouva byla podepsána v Praze dne 21. února 2008 a vstoupila v platnost dne 1. června 2009.
- **Dohoda mezi ČR a Japonskem o prodeji 40 milionů tun emisních jednotek**, podepsáno v Praze dne 30. března 2009 (ČR využila získané prostředky v rámci programu Zelená úsporám). Následně v letech 2009–2012 na základě Dohod mezi vládou ČR a společností Mitsui & Co. japonská strana nakoupila **dalších 50 milionů tun** emisních jednotek (Assigned Amount Unit – AAU).

Poznámka k vypovězené obchodní dohodě:

Výměnou nót mezi Ministerstvem zahraničních věcí ČR (nóta č.j. 103254/2004-MPO-III ze dne 13.4.2004) a velvyslanectvím Japonska v Praze (nóta ze dne 13.4.2004) byla v souvislosti se vstupem ČR do EU k 1.5.2004 vypovězena Obchodní dohoda mezi vládou České a Slovenské Federativní Republiky a vládou Japonska, vyhl. č. 570/1992 Sb. (podepsaná v Tokiu, 24.4.1992). Její platnost byla ukončena k datu 30.6.2004. Tak jako všechny ostatní bilaterální obchodní dohody ČR byla nahrazena obchodně-politickým režimem v rámci společné obchodní politiky EU.

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

Japonsko je pro ČR podle vzájemného obrátu obchodní výměny **18. nejdůležitějším obchodním partnerem** (24. nejdůležitějším vývozním a 13. nejdůležitějším dovozním partnerem). Obchodní bilance ČR s Japonskem je dlouhodobě pasivní a navzdory růstu exportu z ČR do Japonska je náš deficit vzájemného obchodu vysoký.

Vysoké japonské dovozy a vysoký deficit vzájemného obchodu je důsledkem japonských investičních aktivit v ČR. Japonské firmy pro své nové podniky v ČR přednostně dovážejí japonské technologie resp. existující japonské podniky v ČR uplatňují při výrobě vysoký podíl japonských komponentů. Vysoké dovozy japonských subdodávek většinou nezatěžují naši celkovou obchodní bilanci, protože převážná část finálních japonských výrobků vyráběných v ČR je určena k následnému exportu.

V r. 2012 obrát vzájemného zahraničního obchodu dosáhl 3 563 milionů dolarů. Potěšitelné je, že v r. 2012 vzrostl především **český vývoz do Japonska**. Hodnota českého vývozu představovala **708 milionů dolarů, což je meziroční nárůst o cca 21 %**. Hodnota českého dovozu z Japonska činila 2 855 milionů dolarů. Podíl Japonska na celkovém obrátu s ČR představoval 1,2 %, na vývozu 0,5 % a na dovozu 2,0 %.

Mezi údaji českých a japonských statistik o objemu bilaterálního obchodu jsou tradičně velké rozdíly. Udávané objemy obchodu se často liší o desítky procent (viz údaje o vzájemném obchodu Japonska s ČR v kapitole 6.2.). Nejpravděpodobnějším vysvětlením je to, že mnoho zboží zejména při dovozu z Japonska prochází přes konsignační sklady japonských firem v jiných evropských zemích.

Vývoj obchodu s Japonskem v letech 2008–2012

Rok	Vývoz z ČR		Dovoz do ČR		Bilance
	mil. USD	index %	mil. USD	index %	
2008	544,5	109,2	4 688	122,8	- 4 144
2009	420,5	77,2	3 277	69,9	-2 856
2010	530,6	126,2	3 070	93,7	-2 539
2011	583,2	109,9	3 106	101,2	- 2 523
2012	708,5	121,5	2 855	91,9	-2 146

Zdroj: Český statistický úřad (ČSÚ)

Pozn.: „index“ představuje procentuální meziroční změnu dané hodnoty

Adresy internetových stránek, na nichž jsou k dispozici statistické údaje o zahraničním obchodu:

Český statistický úřad: <http://dw.czso.cz/pls/stazo/stazo.stazo>

Japonské Ministerstvo financí: <http://www.mof.go.jp/english/files.htm>

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

7.3.1 Komoditní struktura vývozu z ČR do Japonska (v r. 2012)

Od vstupu ČR do EU se podstatným způsobem změnila metodika Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) při sběru dat v oblasti zahraničního obchodu. Údaje z doby před vstupem se proto mohou výrazně odlišovat od současných údajů.

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota USD (tis.)
289	Rudy, koncentráty kovů drahých, odpad, šrot, smetky	100 332
894	Kočárky dětské, hračky, hry a potřeby sportovní	75 630
713	Motory pístové s vnitřním spalováním a díly jn.	55 950
742	Čerpadla a dopravníky na kapaliny a jejich díly	37 530
248	Dřevo jednoduše opracované, pražce železniční	35 526
784	Díly a příslušenství vozidel motorových	23 729
743	Čerpadla (ne na kapaliny), kompresory, ventilátory ap.	21 628
776	Elektronky, rentgenky, diody, tranzistory ap., díly	20 851

871	Přístroje a zařízení optické jn.	20 196
764	Zařízení telekom., přísluš.přístrojů pro zázň.,reprod.zvuku,obrazu	18 494

7.3.2 Komoditní struktura dovozu z Japonska do ČR (v r. 2012)

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota USD (tis.)
751	Stroje kancelářské	356 269
764	Zařízení telekom., přísluš.přístrojů pro zázň.,reprod.zvuku,obrazu	290 622
776	Elektronky, rentgenky, diody, tranzistory ap., díly	189 439
784	Díly a příslušenství vozidel motorových	141 201
772	Přístř. elek. ke spínání ap. obvodů elek., odpory aj.	131 005
781	Automobily osobní aj. vozidla pro dopravu osob	110 582
778	Přístroje elektrické jn. (baterie, žárovky ap.)	108 997
716	Stroje točivé elektrické a jejich díly jn.	101 598
625	Pneumatiky pryžové a duše	101 087
874	Přístroje měřicí, kontrolní, analyzační, řídicí jn.	81 155

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

Obrovský potenciál japonského trhu - druhého největšího trhu na světě - není momentálně českými vývozci plně využit. Pro české vývozce je Japonsko zajímavý a perspektivní trh i přes to, že je obtížné na něj proniknout, a že je velmi náročné na čas i na vynaložené úsilí navázat nové obchodní vazby s japonskými partnery. Jedná se o rozsáhlý trh s vysokou spotřebou potravin, spotřebního zboží, surovin, průmyslových materiálů a polotovarů, strojního zařízení a komponentů pro průmyslovou spotřebu. Perspektivní položky vývozu lze najít ve všech zbožových skupinách. Dosavadní vývoj českého

vývozu bohužel ukazuje, že čeští vývozci nedoceňují možnosti japonského trhu, neoprávněně se domnívají, že na japonský trh s novými výrobky nelze proniknout a často nepřístupují k japonskému trhu s potřebnou aktivitou.

Současné trendy na japonském trhu naznačují, že dlouhodobé udržení či dokonce zvyšování objemů vývozu tradičních českých komodit jako jsou sklo, skleněné výrobky, skleněná bižuterie, křišťálové lustry a dřevo a výrobky z něj vyrobené bude stále obtížnější. Poptávky se sice objevují, mají ale klesající trend.

K hlavním cílům vývozu do Japonska by mělo patřit především zvyšování podílu vyvážených výrobků s vyšší přidanou hodnotou a rozšiřování a zavádění nových položek vývozu zejména u potravin, chemikálií, polotovarů, strojních komponentů a spotřebního zboží.

Objem a hodnota globálního japonského dovozu jsou tak obrovské, že pro každého českého vývozce představuje Japonsko velké exportní příležitosti. Teoreticky veškerou produkci, která nachází odběratele na vyspělých evropských a severoamerických trzích, lze vyvážet do Japonska, ovšem s výjimkou specifických omezení, která jsou např. u masných či jiných potravinářských výrobků.

Japonsko je perspektivním trhem pro nové nápadité výrobky/služby, včetně výrobků strojírenské techniky i elektrotechniky. Velký počet obyvatelstva s vysokou kupní silou tento trh předurčuje pro výrobky/služby, které vycházejí vstřícně japonským zvyklostem a potřebám (např. dárkové předměty), a dále pro veškeré zboží a služby, které reflektují postupné změny v japonské společnosti: zvyšuje se průměrný věk, lidé lépe pečují o své zdraví, mají více volného času, a proto i více času na své záliby, společnost se digitalizuje a zavádějí se moderní IT technologie do běžného života.

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

7.5.1 Obchodní firmy

Český vývoz do Japonska

K významným českým exportérům do Japonska patří firmy BMC, Tchecomalt Group, Bohemia Hop, Top Hop, Obchodní sladovny Prostějov, Crystalex, Nová Huť Export a.s., Škoda Plzeň, Nikom a.s., IVAX (bývalá Galena), Šmeralovy závody Brno, ČKD Blansko, ŽDAS, Preciosa, Jablonex, Thonet, Linet.

Český vývoz do Japonska často zajišťují japonské dovozní firmy. Výhradním dovozcem českého skla do Japonska je od r. 1972 společnost Meiwa, přičemž Meiwa Sales má svoji organizační složku v Liberci. Chmel a slad do Japonska dováží Mitsubishi Corporation a firma E.A.T. Japan Ltd., obráběcí stroje firma Kanematsu KGK Corporation. Pivo Plzeňský Prazdroj dováží japonská firma Nippon Beer K.K., pivo Budvar dováží japonská firma Ikon, nejrůznější druhy piva od lokálních českých pivovarů dováží další malá japonská firma Pštros a Becherovku dováží Union Liquors Co.

Český dovoz z Japonska

V ČR působí 140 japonských obchodních firem. Hlavními dovozci zboží z Japonska jsou obchodní pobočky významných japonských výrobců registrované v ČR, např. Bridgestone CR (pneumatiky), Canon CZ (kopírky), Honda Česká republika (automobily), JVC Czech (spotřební elektronika), Konica Minolta Photo Imaging Czech (technika na zpracování fotomateriálu), Konica Minolta Business Solutions Czech (faxy, kopírky a fototechnika), Olympus C&S (lékařské přístroje a fototechnika), Panasonic CR (kancelářská technika), Sony Czech (elektronika), Toyota Motor Czech (automobily) a další.

Obchodní spolupráce v obou směrech

Na vzájemném obchodu v obou směrech včetně možnosti spolupráce na třetích trzích se významně podílejí japonské tradingové společnosti. Jedenáct z nich má v ČR v současné době svá zastoupení, a to včetně pěti největších, jimiž jsou Mitsubishi Corporation, Mitsui & Co., Itochu Corporation, Sumitomo Corporation a Marubeni Corporation. Mezi menší patří např. Toyota Tsusho Europe S.A..

Japonské firmy, které v ČR vznikly jako japonské investice, se stále více podílejí na českém vývozu (zejm. do EU). Jedná se např. o firmy AVX Czech Republic, Denso, Panasonic AVC Networks Czech, Showa Aluminum Czech, Toray Textile Central Europe a TPCA.

7.5.2 Přímé japonské investice v ČR

Japonsko je na jednom z předních míst v přílivu investic do ČR. **Kumulovaná hodnota japonských investic** dosáhla v r. 2012 cca **3,1 mld. USD**.

Celkem **237 japonských firem** v současné době zaměstnává v ČR přes **45 tisíc zaměstnanců** a počet japonských výrobních firem na území ČR je čtvrtý nejvyšší ze všech zemí EU. Z uvedeného celkového počtu se **94 japonských společností v ČR zabývá výrobou a 11 firem výzkumem a vývojem**. ČR usiluje, aby nové japonské investice směřovaly především do oblastí moderních technologií, tj. do oblastí s vysokým ekonomickým potenciálem. Největší japonskou investicí v ČR je společný projekt automobilek Toyota Motor Corporation a Peugeot Citroën. Kolínský závod TPCA na výrobu osobních automobilů, který byl oficiálně otevřen 31. 5. 2005, je výší investice přes 1 mld. EUR jedním z největších investičních projektů ve střední Evropě a ČR přináší kromě cca 3 000 přímých pracovních míst i dalších cca 7 000 pracovních míst v návazných službách a u subdodavatelů.

Na jaře roku 2006 otevřel v Praze svoji pobočku jeden z největších světových bankovních ústavů Bank of Tokyo Mitsubishi UFJ. Hlavními klienty banky jsou japonské společnosti v ČR a ve středoevropském regionu.

Více informací lze nalézt na stránkách CzechInvest, www.czechinvest.org.

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

Obchodně-ekonomický úsek (OEÚ) ZÚ Tokio zaznamenává nejčastěji poptávky orientované na tradiční, v Japonsku známé vývozní položky jako broušené sklo, skleněné pilníky na nehty, lustry, lahvičky pro voňavky, bižuterii, bižuterní korálky, keramiku a porcelán, kuchyňské potřeby, dřevěné hračky, vánoční ozdoby, ohýbaný nábytek, kancelářský nábytek, klobouky a čepice, oděvy, výšivky, látky, kožené tašky a batohy, pivo, víno, chmel, potraviny (cereálie, mák, mražené jahody, víno), konzervovanou zeleninu (okurky), chemikálie (resin, titanium dioxid), stavební materiály a další převážně spotřební zboží.

Objevují se však i obecně formulované poptávky po nových zajímavých výrobcích a technologiích, zejména z oblasti ochrany životního prostředí, lékařských nástrojů a zařízení, zpracování odpadů, alternativních zdrojů energie, chemického průmyslu apod. Poptávající firmy někdy nabízejí i účast na dokončení vývoje výrobků (např. v oblasti softwaru).

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

ČR patřila k zemím, které mohly Japonsko žádat o poskytnutí zahraniční rozvojové pomoci v oblasti rozvoje infrastruktury nebo životního prostředí. ČR však této možnosti v posledních několika letech před vstupem do EU nevyužívala. Od vstupu ČR do EU již taková pomoc není možná.

Do budoucna se chce ČR a Japonsko ve větší míře zaměřit na prozkoumání možností spolupráce na projektech v rozvojových zemích (Afrika, Asie).

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Bilance vzájemné výměny služeb

Následující tabulka ukazuje vývoj bilance vzájemné výměny služeb za posledních 5 let.

SLUŽBY	2007		2008		2009		2010		2011	
	příjmy	výdaje	příjmy	výdaje	příjmy	výdaje	příjmy	výdaje	příjmy	výdaje
v mil. Kč										
Doprava	428,6	1894,7	401,7	2016,1	334,9	1668,1	516,7	2176,8	637,8	1972,0
Cestovní ruch	1743,2	10,3	1646,3	20,7	1919,5	20,6	2239,6	20,8	2366,6	16,4
Ostatní služby	-24,1	5026,9	15,0	3342,1	56,2	2597,1	-132,4	3296,7	-68,7	2128,8
Služby v oblasti stavebnictví	17,1	1,5	0,0	2,2	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Pojišťovací služby	0,1	100,7	7,9	32,9	10,3	1,0	27,7	171,0	21,7	146,5
Finanční služby	11,0	7,1	0,8	4,2	0,4	6,5	0,6	1,5	0,5	1,1
Autorské a jiné odměny a licenční poplatky	0,1	1119,0	62,7	1565,3	22,8	1408,6	26,1	2192,1	26,1	1353,9
Ostatní služby obchodní povahy	-80,8	3769,8	-87,8	1699,4	-82,6	998,3	-198,9	882,4	-127,4	589,4
CELKEM	2147,7	6946,7	2064,4	5384,1	2310,6	4285,9	2872,0	5285,1	1946,3	3609,0

Zdroj: Česká národní banka, http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/bezny_ucet_pb_tc.

Struktura exportu a importu služeb

Ze souhrnné statistiky je zřejmé, že obchod se službami je charakteristický svou značnou proměnlivostí.

Tradičně největší položkou, která přispívá k příjmové části bilance služeb, je **cestovní ruch**. Tato položka je rovněž velmi proměnlivá, ale pravidelně tvoří mezi 75–90 % celkových příjmů. Druhou velkou položkou je doprava.

Drtivá většina služeb je nabízena nebo poptávána na území ČR. Jen malá část na území Japonska. Tento fakt je dán především:

- přítomností **237 japonských firem v ČR**
- přítomností **pouhých 5 českých firem v Japonsku** (všechny tyto firmy jsou do značné míry spojeny s poskytováním služeb - viz níže)
- **cestovním ruchem**, který je jednoznačně asymetrický ve prospěch ČR.

České firmy působící v oblasti služeb, vyhodnocení zájmu českých poskytovatelů služeb o teritorium

Obchodně-ekonomický úsek (OEÚ) ZÚ Tokio v minulých letech zaznamenával poptávky po službách jen zřídka. Nejčastěji jsou poptávky orientované na vývoj nových technologií, zejména z oblasti ochrany životního prostředí, zpracování odpadů, alternativní energie, realitní služby, apod. Poptávající firmy někdy nabízejí i spoluúčasť na dokončení vývoje výrobků (např. v oblasti softwaru).

České firmy působící v oblasti služeb v Japonsku:

1. Moravia IT

V roce 2004 úspěšně vstoupila na japonský trh česká firma Moravia IT. Mezi hlavní aktivity Moravia IT patří lokalizace softwaru, testování výrobků, internacionalizace, technické překlady, apod. Více informací lze nalézt na webových stránkách firmy: www.moraviaworldwide.com.

2. Elmarco

V květnu 2006 zahájila činnost pobočka české firmy Elmarco v Japonsku. Elmarco s.r.o. je rychle se rozvíjející společnost působící v nanovlákněném a polovodičovém průmyslu. Společně s odborníky Technické univerzity v Liberci se podílí na vývoji světově unikátního zařízení na výrobu nanovlákněného materiálu v průmyslovém měřítku. Hlavní výrobní program pro polovodičový průmysl je zaměřen na výrobu systémů pro dávkování chemikálií. Elmarco vstoupila na japonský trh jako první česká přímá zahraniční investice v oblasti hi-tech. Její hlavní aktivity v Japonsku směřují především do R&D v oblasti nanotechnologií a rozvoji obchodní sítě v oblasti Asie a Pacifiku. Více informací lze najít na www.elmarco.cz.

3. Zoner software

V srpnu 2006 zahájila v Osace činnost pobočka brněnské firmy Zoner software, s.r.o. Zoner se zabývá vývojem, výzkumem a distribucí softwaru, rovněž poskytuje internetové služby (prezentace na internetu, e-commerce apod.). Více informací lze získat na internetových stránkách www.zoner.cz nebo www.zoner.jp.

4. INSTAR ITS Japan, Inc.

V květnu 2008 byl založen společný podnik INSTAR ITS Japan Inc., který dodává japonským firmám komplexní řešení energetického managementu. Společnost sídlí v Ósace. Více informací na internetových stránkách www.instar.jp.

5. LOGIS Japan

V září 2011 byla založena pobočka české firmy LOGIS v Japonsku, která je dodavatelem expertních služeb a informačních technologií zaměřených na zlepšování kvality řízení a konkurenceschopnosti podniků (zejména v oborech strojírenství, automobilovém průmyslu a hutnictví).

Překážky a bariéry bránící českým poskytovatelům služeb proniknout na trh

ZÚ Tokio ani české firmy působící v Japonsku nezaznamenaly žádné překážky, které by se daly hodnotit jako diskriminační vůči určitým zahraničním subjektům. Uvolňování obchodu se službami se děje v rámci GATS na půdě Světové obchodní organizace (WTO). Poslední kolo liberalizace proběhlo z japonské strany v červnu 2005 a zahrnovalo např. audiovizuální služby, technické testování a analytické služby, inženýrské služby (v oboru petrochemie), služby daňového poradenství apod. Celý text je možné získat na následujících stránkách japonského Ministerstva zahraničních věcí: www.mofa.go.jp/policy/economy/wto/offer0507.html

Perspektivy českých firem v oblasti služeb

Japonsko je pro české poskytovatele služeb zajímavý a perspektivní trh i přes to, že je obtížné na něj proniknout, a že navázat nové obchodní vazby s japonskými partnery je velmi náročné na čas i na

vynaložené úsilí. Japonsko nabízí celou řadu oborů, které mohou být do budoucna pro české firmy zajímavé. Stárnoucí populace dává vzniknout velkému sektoru služeb pro seniory, kteří drží v rukou většinu japonských úspor. Jinými rychle se rozvíjejícími obory jsou vývoj softwaru (bezpečnost, hry, software do mobilních telefonů a i-podů apod.) a lokalizace softwaru, manuálů, atd. Výhodou těchto služeb je malá kapitálová náročnost na provoz pobočky v Japonsku. Firmy obvykle dávají přednost zpracování poptávky v ústředí firmy v ČR a japonská pobočka slouží jen jako distributor a marketingové a reklamační centrum.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Pro cesty přesahující 90 dní pobytu a pro cesty výdělečné do Japonska je potřebné požádat o vstupní vízum na velvyslanectví Japonska v Praze (Maltézské náměstí 6, 118 01 Praha 1, tel.: 257 533 546). Velvyslanectví doporučuje vyřízení dokladu "Certificate of Eligibility". Podrobné informace lze získat na vízovém oddělení velvyslanectví na tel.: 257 011 053- 54.

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

8.1.1 Distribuční síť v Japonsku - velkoobchod, maloobchod

Japonská distribuční síť je velmi složitá a pro zahraniční subjekt těžko proniknutelná. Komplikovaná distribuce a její vysoká nákladovost ovlivňuje vysokou cenovou úroveň na vnitřním trhu. Neefektivní distribuci zboží v Japonsku kritizují zahraniční exportéři i domácí spotřebitelé. Pro zahraničního vývozce je prakticky nemožné proniknout na japonský trh přímým způsobem, je vhodné využít služeb japonských dovozních, zprostředkovatelských a distribučních firem.

Velkoobchod i maloobchod jsou většinou malé nebo střední podniky. Firmy s jedním až čtyřmi zaměstnanci stále představují přes 60% všech jednotek, přičemž více než polovina podniků je v soukromém držení jednoho vlastníka. Od poloviny 90. let dochází ke zvyšování počtu maloobchodních řetězců tzv. convenience stores (malých samoobsluh s nepřetržitou otevírací dobou), jichž je dnes v Japonsku okolo 41 000 a jejichž počet roste v průměru o 1-3 % ročně.

V průběhu 90. let se japonský trh více otevřel pro dovoz spotřebního a potravinářského zboží. Velkoobchodní distributoři, obchodní domy a firmy provozující maloobchodní síť, začali uskutečňovat přímé dovozy. To vedlo k poklesu cen mnoha druhů dováženého zboží, které bylo donedávna považováno za luxusní.

Složitost a nákladnost distribučního systému a všeobecná kritika této oblasti přiměla vládu k zahájení rozsáhlé deregulace. Od vstupu zahraničních firem a zvýšení konkurence lze očekávat vyšší koncentraci maloobchodní sítě a velkoobchodu, a tím vyšší přehlednost a efektivnost.

8.1.2 Využívání místních zástupců

V Japonsku existuje velké množství zprostředkovatelských firem v zahraničním obchodu - od velkých **tradingových společností** (sogo shosha), přes střední a malé specializované obchodní firmy (senmon shosha) až po individuální soukromé osoby pracující jako prostředníci. Využívání místních dovozců - zástupců je v Japonsku nezbytným způsobem uplatnění se na trhu. Vzhledem k vysokému počtu subjektů jsou možnosti zastoupení velmi široké, složitější je najít vhodného partnera s odpovídajícím napojením na širokou distribuční síť. Zájem o zastupování zahraničního výrobce stoupá s atraktivností výrobků, které se pro japonský trh nabízejí. Ve většině případů se požaduje exkluzivita zastoupení. **Zastupitelská smlouva** je pro Japonsko nejjednodušší formou zastoupení, která může být vypovězena ve dvouměsíční výpovědní lhůtě.

Dalšími formami vstupu na japonský trh je **licenční a technologický transfer** (např. u software) nebo společné podnikání formou **joint-venture** na základě partnerské dohody (incorporated partnership company - gomei kaisha nebo goshi kaisha).

Pro české firmy, které nemají přímé napojení na světové nadnárodní firmy s vlastní distribucí na japonském trhu, zůstává jednou z mála možností pro vývoz do Japonska vhodné obchodní spojení na místního dovozce s dobrým napojením na místní distribuci. Na rozdíl od minulosti se dovozem zabývá širší okruh firem, včetně některých výrobců, velkoobchodů a maloobchodů, což z jedné strany nabízí přímější cestu k odběrateli, na druhé straně komplikuje výběr partnera. V posledních letech přibývají i firmy, které chtějí dovážet např. suroviny, polotovary, komponenty nebo strojní zařízení přímo od zahraničních výrobců. Zájem o přímé dovozy spotřebního zboží mají i obchodní domy.

Vzhledem k vysokým nárokům na záruční a pozáruční servis výrobků dlouhodobé spotřeby, nutnosti získání certifikace u některých komodit a vzhledem k dalším specifikům japonského trhu dává japonský zákazník přednost nákupům od japonského zprostředkovatele namísto přímých nákupů od zámořského výrobce. Japonské firmy někdy nabízejí zastoupení i pro některé země v jihovýchodní Asii, případně i pro

další země. Tato nabídka se objevuje především u tradingových společností. Vzhledem k vysokým běžným nákladům na provoz zastoupení je nejvýhodnější formou spojení s dovozní firmou pracující na vlastní účet. Zahájení vývozu do Japonska zpravidla trvá nejméně 6 měsíců až jeden rok od zahájení úvodních jednání.

8.1.3 Tradingové společnosti

V japonském zahraničním obchodu hrají tradingové společnosti stále významnou roli. Všeobecně se však jejich význam v prostém obchodování snižuje, neboť japonské průmyslové podniky si stále častěji začínají zřizovat vlastní obchodní divize nebo dceřiné firmy pro zahraniční obchod ve snaze redukovat náklady vyloučením co největšího počtu obchodních mezičlánků. Tento proces je navíc urychlován rozšiřujícím se využíváním tzv. business-to-business služeb prostřednictvím internetu. Z tohoto důvodu vyhledávají tradingové firmy nové možnosti podnikání v telekomunikacích, investicích v zahraničí, v bankovníctví a pojišťovnictví, v obchodu s realitami apod. Orientují se rovněž na zcela nové obory, které slibují větší zisky než tradiční průmysl, konkrétně na informační technologie, nanotechnologie a biotechnologie. V posledním období jsou tradingové společnosti účastníky fúzí japonských společností v obchodě i bankovním sektoru. Zájem je rovněž o jejich manažerské služby ve styku mezi malými firmami a velkými korporacemi, včetně převzetí dodavatelských rizik, poskytování krátkodobých dodavatelských úvěrů apod. Tradingové firmy jsou aktivní i v převádění svých služeb na služby on-line.

Mezi pět největších tradingových společností (tzv. „big five sogo shosha“) patří: **Mitsubishi Corporation, Mitsui & Co., Itochu Corporation, Sumitomo Corporation a Marubeni Corporation**. Jejich tržby tvoří částky v řádu biliónů japonských jenů, tj. desítek miliard amerických dolarů. Přesné číslo je obtížné získat, ale odhaduje se, že podíl těchto společností představuje cca 20 % na celkovém japonském vývozu i dovozu. Všechny jmenované tradingové společnosti mají svá zastoupení i v ČR, většinou ve formě organizačních složek mateřských firem v Japonsku nebo dceřiných firem v některé zemi EU. Další menší tradingové firmy jsou např. Kanematsu, Nichimen, Nissho Iwai, Tomen, Chori, Iwatani International, Kawasho, Kinsho-Mataichi Corp., Nagase & Co., Nissei Sangyo, Nozaki, Okura, Sumikin Bussan, Toshoku, Toyota Tsusho atd.

Hlavními položkami obchodu tradingových společností jsou suroviny, paliva a energie, kovy, železo, ocel, stroje a zařízení, chemické produkty, potraviny, textil a oděvy. Spolupráce českých podniků s tradingovými společnostmi může podpořit pronikání na třetí trhy, vývoz do Japonska a v některých případech může vést k výrobní spolupráci a zakládání joint-ventures.

8.1.4 Spolupráce se zastoupeními japonských firem v ČR a v Evropě

V ČR působí kanceláře japonských tradingových firem, které v řadě obchodních operací nahradily bývalé podniky zahraničního obchodu nejen v relaci japonsko-české, ale i na třetích trzích včetně dovozu surovin pro český průmysl např. z Ruska, zemí SNS, Asie. Zájemem těchto firem je nejen japonský vývoz do ČR, ale i vyhledávání vhodných položek pro dovoz do Japonska nebo na třetí trhy. Této skutečnosti si nejsou české podniky většinou vědomy. Exportní nabídku českých vývozců je proto vhodné konzultovat nejprve s těmito firmami. Aktuální seznam lze získat v pražské kanceláři organizace JETRO.

8.1.5 Výrobní a dovozní sdružení

Potenciální japonské obchodní partnery je možné oslovit také prostřednictvím oborových výrobních a obchodních asociací. Tyto asociace vydávají většinou informační bulletiny, kde uveřejňují zahraniční nabídky, nebo tyto nabídky a poptávky přímo předávají svým členům. Takových sdružení je v Japonsku velmi mnoho, seznam asi 80ti těch nejdůležitějších je uveřejněn jako část II v publikaci JETRO Japan Trade Directory, který je mj. k dispozici rovněž v pražské kanceláři JETRO (JETRO viz kap. 8.10.1) nebo v kapitole 1.19 tohoto STI.

8.1.6 Obchodní domy

Velké obchodní domy zajišťují dovoz svého zahraničního sortimentu prostřednictvím obchodních firem nebo, a to stále ve větší míře, pomocí vlastních dovozních oddělení. Pro zboží luxusnějšího charakteru to jsou např. obchodní domy **Mitsukoshi, Matsuzakaya, Takashimaya, Daimaru, Isetan** či **Wako**. Firma **Daiei Inc.** je největším řetězcem obchodních domů s běžným sortimentem spotřebního zboží

včetně potravin, následovaná firmou **Jusco**. K maloobchodním řetězcům v sortimentu potravin a zboží denní potřeby (tzv. convenience stores) patří firmy **Seven-Eleven, Family Mart, Lawson, Daily Yamazaki, CircleK Sunkus, Ministop** a další. Řada zahraničního zboží našla odbytu na japonském trhu přímým napojením na obchodní domy typu Daiei, Jusco apod.

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

Služební pobyty zahraničních expertů a zaměstnávání místních sil představovalo donedávna dosti komplikovanou oblast. V rámci internacionalizace Japonska se zjednodušily formality pro pracovní pobyty cizinců a zaměstnávání cizinců v japonských firmách je stále častější. Imigrační politika pro pracovní pobyt je nadále přísná a aktuální podmínky pro pobyt cizinců je třeba vždy konzultovat (např. velvyslanectví Japonska v Praze, JETRO).

V důsledku růstu nezaměstnanosti a problematického uplatňování absolventů univerzit je nyní jednodušší získat místní odbornou pracovní sílu se znalostí anglického jazyka. Obtížné získávání vhodných pracovních sil považovaly mezinárodní společnosti za jednu z bariér podnikání v Japonsku. Jedním z důvodů byly japonské předsudky vůči zahraničním firmám a cizincům a dále japonský systém celoživotního zaměstnání v jedné firmě a související penzijní zabezpečení, které ztěžovaly mobilitu pracovních sil.

Měsíční náklady na japonskou administrativní sílu představují v průměru min. 200–250 tis. JPY (+ zdravotní pojištění a sociální pojištění = 12,9 % platu), na odbornou sílu 400–700 tis. JPY. K tomu přistupují náklady na platové bonusy ve výši měsíčního platu (případně jeho násobku), které jsou vypláceny jednou až třikrát ročně a odstupné v případě rozvázání pracovního poměru, které obvykle činí jeden měsíční plat za každý odpracovaný rok. Japonský zaměstnanec má právo na 6–20 dnů dovolené dle stáří a praxe a 15 státních placených svátků. Japonské firmy proplácejí svým zaměstnancům řadu dalších výdajů jako příspěvky na dopravu do práce, ošatné, různé sociální příspěvky nebo poskytují stravu za výhodných podmínek. Ženy mají právo na poskytnutí mateřské dovolené v délce 14 týdnů, přičemž po 98 dnů je vypláceno cca 60 % základní mzdy.

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Zřízení vlastního zastoupení v Japonsku je komplikovanou a nákladnou záležitostí. Zahraniční firmy mají možnost podnikat různými formami. Právní formu zahraniční společnosti nebo zastoupení upravuje obchodní zákoník (Companies Act z r. 2005) - anglický překlad lze nalézt např. na <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/>.

Pro zahraniční firmy je z hlediska obchodního zastoupení nejvhodnější formou **vlastní filiálka (branch office, shiten)**, která je místní právní osobou. Zahraniční firmy využívají tuto formu jako první stupeň podnikání na japonském trhu. Na základě povolení může filiálka podnikat se ziskem na vlastní účet včetně uzavírání obchodních smluv vlastním jménem. Filiálka je subjektem práva v Japonsku i v zemi mateřské společnosti a subjektem zdanění v Japonsku. Převody kapitálu do zahraničí nejsou předmětem zdanění a repatriace zisků je legální. Určitou nevýhodou je povinnost předkládat údaje o podnikání nejen zastoupení, ale rovněž mateřské společnosti v zahraničí. Vedoucím filiálky může být Japonec nebo cizinec s dlouhodobým povolením k pobytu.

Další možností je **zastupitelská kancelář**, která nemá charakter právního subjektu, ale jako právní subjekt je uznána mateřská společnost. Zastupitelská kancelář nesmí vykonávat podnikatelskou činnost na vlastní účet, uzavírat obchodní smlouvy, resp. vstupovat do závazků a vyvíjet ziskovou činnost. Hlavním posláním zastupitelské kanceláře je výzkum trhu, propagace, získávání marketingových informací, monitorování konkurence, provozování meziskladu nebo dohled nad zastupitelskou sítí či vyhledávání zástupců. Provozní náklady na zastupitelskou kancelář nese mateřská firma, a tudíž se nevyžaduje provozní kapitál.

Jinou formou zastoupení je **kontaktní kancelář (Liaison Office)**, která rovněž není uznávána jako právní subjekt. Funkce kontaktní kanceláře jsou velmi omezené. Většinou je tato forma využívána pouze pro nezávislé monitorování místní zastupitelské sítě.

Provozní náklady a náklady na zřízení vlastní kanceláře jsou v Japonsku velmi vysoké. Základní vybavení kanceláře představuje náklad cca 1–1,5 mil. JPY, provozní měsíční náklady cca 300 tis. JPY,

měsíční náklady na pobyt vyslaného zaměstnance včetně platu a ubytování cca 1 mil. JPY, náklady na pořízení služebního automobilu cca 2–3 mil. JPY.

V Tokiu a dalších velkých městech je možné pronajmout si zařízenou kancelář a využívat společných kancelářských služeb. Z pohledu českých firem je nejlepší cestou pro první kroky na japonském trhu využít kancelářského zázemí v některém z Business Support Centers agentury JETRO. Tato služba je během prvních padesáti dnů zdarma. Více informací na <http://www.jetro.go.jp/en/invest/ibsc/>.

Podrobné informace ohledně zřizování zastoupení v Japonsku lze najít v publikaci JETRO „Laws and Regulations on Setting Up a Business in Japan“ (http://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up/laws/).

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Jen podnikům s vysokým obrátem na japonském trhu se vzhledem k extrémně vysokým nákladům vyplatí zříditi si v Japonsku vlastní zastoupení a uskutečnit plnohodnotnou propagační kampaň. **Pro české podniky prakticky jedinými dostupnými formami propagace se zaměřením na vyhledávání dovozců a velkoobchodů jsou:**

- účast na specializovaných komerčních výstavách
- umístění vzorů v některých stálých výstavních prostorách (MIPRO, IBO Osaka aj.)
- firemní prezentace, odborné semináře
- publikace v odborném tisku
- cílené PR akce, tiskové konference
- využívání inzerce, vč. bezplatné inzerce v „newsletters“ oborových dovozních sdružení
- akvizičně cílené obchodní pobyty.

Vlastní propagační činnost a marketing cílený na konečného odběratele je třeba přenechat japonským zástupcům - dovozcům.

ČR nemá v exportní nabídce potřebné světové značky a Japonsko je právě trhem světových značek. Jedinou všeobecně známou značkou je Bohemia Crystal, což je mj. podporováno předáváním křišťálového poháru šestkrát ročně vítězům největších japonských profesionálních turnajů sumo zástupcem ZÚ ČR. Všeobecně japonští distributoři kvalitního českého zboží zpravidla nedosahují takového obrátu, aby mohli financovat rozsáhlou propagační kampaň cílenou na konečného spotřebitele.

Navazování přímých obchodních kontaktů v Japonsku je velmi obtížný a zdoluhavý proces, vyžadující trpělivost, zkušenosti s jednáním s Japonci a řadu marketingových informací a dovedností. V Japonsku neexistuje ucelená databáze potenciálních dovozců dle dovozních položek. Další komplikací je vysoký počet obchodních subjektů propojených osobními vazbami na odběratele, přičemž osobní kontakty obchodních partnerů jsou neopominutelnou podmínkou dlouhodobého obchodního vztahu a mají ještě větší důležitost než v jiných zemích.

Dnes je i v Japonsku běžné, že firma udává e-mailovou adresu, na kterou je možno zaslat první kontaktní dopis nebo nabídku. Japonští odborníci sami doporučují následující postup: při prvním oslovení firmy nabídku formulovat obecněji a neuvádět mnoho podrobností, o to více se však soustředit na zevrubné představení vlastní firmy a na fakta ukazující její tradici, bonitu, spolehlivost a mezinárodní zkušenosti. V prvním e-mailovém dopise je vhodné požádat, aby ten, kdo ho čte, sdělil odesílateli jméno a kontaktní údaj na pracovníka, jemuž bude vyřizování této věci příslušet. Teprve v komunikaci s tímto věcně příslušným pracovníkem firmy je vhodné se zaměřit na konkrétní, podrobnější okolnosti nabídky.

8.4.1 Spotřebitelské zvyklosti

Spotřebitelské zvyklosti se v mnohém odlišují od ostatních zemí a vzhledem k celé řadě místních specifik musí být dokonale zkoumány a akceptovány. V 90. letech 20. století nastoupil nový spotřebitelský trend vyhledávání odpovídající užité hodnoty za rozumnou cenu, zatímco dříve spotřebitelé preferovali nákup luxusního zahraničního zboží za přemrštěné ceny. Vzrůstá zakládání diskontních obchodů s nízkými cenami. Mnozí japonští spotřebitelé překonali počáteční nedůvěru a vyhledávají tyto obchody stále častěji.

Některé z těchto obchodů začínají stále více prodávat i kvalitní značkové zboží. Znamená to významný posun v chování japonského spotřebitele, který donedávna považoval levnější zboží za nekvalitní.

Každý druh spotřebního zboží je ovlivněn specifickými spotřebitelskými návyky. Pro řadu druhů spotřebního zboží i některých technických zařízení existují základní marketingové studie, vypracované JETRO nebo MIPRO (Manufactured Imports Promotion Organization). Všechny marketingové studie agentury JETRO jsou přístupné na webové stránce <http://www.jetro.go.jp/en/market/reports/>), v tištěné podobě jsou k dispozici v agentuře CzechTrade a v kanceláři JETRO Praha.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

Řešení obchodních sporů je v Japonsku velmi obtížné, a to nejen kvůli jazykové bariéře, ale především díky zdlouhavosti a komplikovanosti postupů, vysokým nákladům na právní zastoupení apod. Výsledek soudního rozhodnutí navíc představuje většinou rozhodnutí o nutnosti splnění smluvního závazku. Institucí pro řešení obchodních sporů v Japonsku je **Japan Commercial Arbitration Association** (JCAA, <http://www.jcaa.or.jp/e/index-e.html>). Řešení sporů však není o mnoho jednodušší než soudní cestou, neboť spor je projednáván v japonštině, dle japonského práva a za velmi vysokých nákladů.

Pokud je řešení sporu s japonským subjektem nezávislou institucí nevyhnutelné, je optimální projednání sporu prostřednictvím International Chamber of Commerce (ICC, <http://www.iccwbo.org/>) v Paříži. Nejčastějším řešením obchodního sporu je vzájemná neformální dohoda. Japonci dávají přednost někdy i vlastní ztrátě a s firmou, s níž by měli vést spor, raději přerušit obchodní styk.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Veřejné zakázky se v Japonsku zadávají formou veřejných soutěží, jichž se mohou účastnit předem **kvalifikovaní dodavatelé**. Status kvalifikovaného dodavatele lze získat podáním přihlášky a splněním podmínek u státních institucí, které veřejné zakázky zadávají (ministerstva a vládní agentury, veřejná televizní síť NHK, atd.). Na základě předkvalifikace získá dodavatel možnost zúčastnit se veřejných soutěží v rámci resortu, který mu status uděluje.

I po udělení statutu kvalifikovaného dodavatele existuje řada dalších podmínek, které musí účastník výběrového řízení splňovat. Firmy, které vyrábějí nebo prodávají určité zboží, musí získat souhlas a licenci k této činnosti v souladu s japonskými zákony. Například dodavatelé zdravotnické techniky musí předložit notifikaci podle Zákona o farmacii. Potenciální dodavatelé by se měli rovněž seznámit s nepovinnými technickými specifikacemi, jako jsou např. japonské průmyslové normy (Japanese Industrial Standards - JIS). Podrobné informace o jednotlivých normách lze nalézt na webové stránce Japanese Standards Association (JSA) www.jsa.or.jp/default_english.asp.

Obecně jsou pravidla pro vládní tendry stanovena v „Agreement on Government Procurements“. Další specifické podmínky však musí být splněny při nákupu zařízení pro veřejné telekomunikace, počítačů a superpočítačů, satelitních zařízení pro komerční účely a zdravotnické techniky.

Z výše uvedeného je patrná složitost podmínek účasti zahraničních subjektů ve výběrových řízeních pro státní zakázky. Účast zahraničních firem, včetně velkých světových inženýrských společností, je velmi problematická také z důvodu jazykové bariéry (oficiálním jazykem je japonština), provázanosti osobních vztahů úředníků a firemních zástupců, nedůvěry k zahraničním partnerům apod. Pro české firmy je přímá účast na veřejných zakázkách v Japonsku velmi obtížná.

Japonsko přijalo v roce 1995 vládní "action plan" s cílem většího otevření **trhu veřejných zakázek** zahraničním společnostem. V roce 1995 byla na JETRO vytvořena on-line databáze v anglickém jazyce <http://www.jetro.go.jp/en/database/procurement/>, ve které jsou publikovány zakázky vlády, vládních agentur, národních universit a samostatných vládních institucí. Databáze obsahuje oznámení a výzvy k účasti, které jsou publikovány v "Official Gazette" (Official Gazette je pouze v japonském jazyce). Každý rok je v databázi registrováno 13 000–15 000 oznámení zakázek a dalších informací. Databáze obsahuje také vybrané zakázky místních vlád v Japonsku. **Každá vládní instituce má pro veřejné soutěže své kontaktní místo.**

Postup řízení, včetně kontaktních míst, je uveden v publikaci „Q&A on Government Procurement Contracts - Guide to the Government Procurement Market of Japan“, kterou vydává japonské MZV.

(Informace je k dispozici v agentuře CzechTrade či na adrese <http://www.mofa.go.jp/policy/economy/procurement/>. Případné další informace lze získat na japonském Ministerstvu zahraničních věcí (First International Organizations Division, Economic Affairs Bureau, tel: 0081-3-3580 3311, l. 2530, fax: 0081-3-3581 9470).

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Japonsko je trh s nízkým rizikem, vysokou solventností a solidností obchodních partnerů. Obchodním rizikem je značná fluktuace japonské měny. Kromě USD začaly japonské firmy od počátku roku 1999 používat pro obchodní transakce Euro.

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

ZÚ v minulosti nezaznamenal žádný případ porušování práv duševního vlastnictví vůči českým subjektům. Od 1.3.2003 platí v Japonsku Základní zákon o duševním vlastnictví č. 122/2002, na který navazují další zákony zaměřené na specifické oblasti úpravy. Jsou to: patentový zákon, zákon o užitém vzoru, zákon o designu, zákon o nekalé soutěži a autorský zákon. Japonsko je zemí, kde se zákony o duševním vlastnictví velmi přísně dodržují. Zákon o duševním vlastnictví včetně dalších relevantních informací lze stáhnout na internetových stránkách japonského úřadu vlády: www.kantei.go.jp/foreign/policy/titeki/index_e.html.

Dne 26.1.2012 v Tokiu podepsána **Obchodní dohoda proti padělatelství** (Anti-Counterfeiting Agreement, ACTA) mezi Evropskou unií a jejími členskými státy, Austrálií, Kanadou, Japonskem, Korejskou republikou, Spojenými státy mexickými, Marockým královstvím, Novým Zélandem, Singapurskou republikou, Švýcarskou konfederací a Spojenými státy americkými. Depozitářem této dohody je vláda Japonska.

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Japonští obchodníci jsou vesměs velmi solidními partnery, téměř bez výjimky respektují smlouvy a své závazky plní. ZÚ se výjimečně setkává s negativní zkušeností českých firem v tomto směru. Opačným a velmi závažným problémem je neplnění závazků českých firem z hlediska kvality a včasnosti dodávek. V Japonsku se na dodací a kvalitativní podmínky nahlíží zcela nekompromisně a jsou přesně zakotveny ve většině smluv včetně sankčních ustanovení. Při neplnění kvalitativních a kvantitativních podmínek, termínů dodávek apod. je penále za neplnění tím nejmenším postihem. Výsledkem je ztráta důvěry a japonské firmy již kontrakt neobnoví.

Platební podmínky závisí do značné míry na tom, do jaké míry se obchodní partneři znají a důvěřují si. U velkých tradičních japonských obchodních firem není vzhledem k jejich vysoké bonitě nutné trvat na platebních podmínkách, které dávají vysoké jistoty prodávajícímu, jako jsou platby předem nebo dokumentární akreditivy. Trvání českého exportéra na těchto podmínkách za každou cenu by dokonce mohlo být kontraproduktivní, neboť japonský partner by to mohl vnímat jako výraz nedůvěry, a to by nepříspělo k vytvoření dlouhodobého obchodního vztahu. U menších, nových a neznámých japonských firem je však třeba si zachovat přiměřenou úroveň ochrany prodávajícího.

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Účast na výstavách a veletrzích v Japonsku je pro české podniky relativně nákladnou záležitostí, nicméně tato účast je velmi vhodnou formou komerční propagace v Japonsku pro ty, kteří obchodní partnery teprve hledají. Hlavní výstavní akce mají vysokou odbornou návštěvnost, což zaručuje oslovení širokého okruhu potenciálních partnerů.

V Japonsku se každoročně koná více než 150 všeobecných i odborných veletrhů a výstav. Níže jsou uvedeny vybrané hlavní veletrhy a výstavy pro rok 2012 a 2013, které tematicky odpovídají potřebám českého vývozu. Pro rozhodnutí o aktivní účasti na veletrhu se doporučuje konzultovat s organizátorem přesné zaměření veletrhu, profil vystavovatelů a návštěvníků, mezinárodní účast apod., neboť v řadě oborů se výstavní akce prolínají a některé mají pouze regionální význam.

Kompletní seznam veletrhů v Japonsku, ale i jinde ve světě, je obsažen na webové adrese „JETRO Trade Fair Website J-messe“ <http://www.jetro.go.jp/en/matching/j-messe/index.html>. Další možnost vyhledávání japonských veletrhů podle zaměření a termínu konání je na webové stránce www.tradefairguide.com/en/ japonské společnosti BlueArk, Inc., na které jsou přístupné základní informace o veletrzích na celém světě.

Obor: Všeobecné

Tokyo International Gift Show 2013

Místo a termín konání: Tokio (Tokyo Intern. Exhibition Center - Tokyo Big Sight), **4.–6. září 2013**

Frekvence veletrhu: 2 x ročně

Charakter: Škála vystavovaného zboží je velmi široká, jde však vždy o předměty, které mohou sloužit jako dar nebo drobný dárek, tedy např. i potraviny a alkoholické nápoje v dárkovém balení, kosmetika domácí potřeby, šperky a módní doplňky, nádobí apod.

Doprovodné akce: semináře a prezentace vystavovatelů

Organizátor: Business Guide Sha, Inc. (2-6-2 Kaminarimon, Taito-ku, Tokyo, 111-0034, tel: 0081 3 3843 9851, fax: 0081-3-3843-9850)

E-mail: d-haga@giftshow.co.jp

URL: <http://www.giftshow.co.jp>

Výsledky posledního veletrhu - počet vystavovatelů: 2 400, počet návštěvníků: 200 000

Obor: Obaly a balící stroje

Tokyo International Packaging Exhibition 2014

Místo a termín konání: Tokio (Tokyo Intern. Exhibition Center - Tokyo Big Sight), **7.–10. října 2014**

Frekvence: každý druhý rok

Charakter: Největší výstava v Asii na balící techniku. Vystavovány jsou balící stroje, balící materiály, stroje na zpracování potravin, stroje na výrobu obalových materiálů a jejich příslušenství

Organizátor: Japan Packaging Institute, tel: 0081-3-3865 2817, fax: 0081-3-3865 2850)

URL: <http://www.tokyo-pack.jp>

E-mail: t-pack@jpi.or.jp

Výsledky posledního veletrhu - počet vystavovatelů: 600, počet návštěvníků: 65 000

Obor: Obráběcí stroje a nástroje, kovoobrábění

JIMTOF 2014 (Japan International Machine Tool Fair)

Místo a termín konání: Tokio (Tokyo Intern. Exhibition Center - Tokyo Big Sight), **30. října–4. listopadu 2014**

Frekvence: každý druhý rok

Charakter: **Největší veletrh obráběcích strojů v Japonsku.** Vystavovány kovoobráběcí stroje a nástroje, řezací nástroje, karbidové a diamantové nástroje, příslušenství, přesné měřicí stroje a přístroje, optické měřicí přístroje, testovací zařízení, brusné kotouče a abrasiva, hydraulické a pneumatické stroje, převody a transmise, zařízení pro ochranu životního prostředí, suroviny, technologie a publikace

Organizátoři: Japan Machine Tool Builders` Association, Tokyo Big Sight, Inc. (3-21-1 Ariake, Koto ku, Tokyo 135-0063, tel.: 0081-3-5530-1333, fax: 0081-3-5530-1222)

URL: http://www.jimtof.org/index_e.html

E-mail: jimtof@tokyo-bigsight.co.jp

Výsledky posledního veletrhu - počet vystavovatelů: 700, počet návštěvníků: 145 000

Obor: Nanotechnologie

Nanotech 2014

Místo a termín konání: Tokio (Tokyo Intern. Exhibition Center - Tokyo Big Sight), **29.–31. ledna 2014**

Frekvence: každoročně

Charakter: **Největší světová nanotechnologická výstava.** Veletrh je organizován souběžně s akcemi Nano Bio Expo, InterAqua, ASTEC, METEC, Printable Electronic, Neofunctional Material, Eco cell-Battery Expo.

Doprovodné akce: semináře a prezentace vystavovatelů

E-mail: nanotech@ics-inc.co.jp

URL: <http://www.nanotechexpo.jp/en/index.html>

Výsledky posledního veletrhu: počet vystavovatelů: 590, počet návštěvníků: 46 000

Obor: Potravinářství a potravinářská zařízení

FOODEX JAPAN 2014: International Food and Beverage Exhibition

Místo a termín konání: Chiba (Makuhari Messe - Nippon Convention Centre), **4.–7. března 2014**

Frekvence veletrhu: každoročně

Charakter: **Největší mezinárodní potravinářský veletrh v Asii. (pozn.: Japonsko je největším dovozcem potravin na světě, když dováží 60 % svých potravin v hodnotě 50 mld. USD ročně).**

Většina vystavovatelů je ze zahraničí. Vystavovány jsou čerstvé, sušené, mražené i konzervované potraviny, potravinářské polotovary a všechny druhy nápojů včetně alkoholických.

Doprovodné akce: semináře a prezentace vystavovatelů

Organizátor: Japan Management Association (3-1-22 Shibakoen, Minato-ku, Tokyo, 105-8522.

Kontakt: Convention Division - Mr. Shimizu, Mr. Tagashira, Mr. Hayakawa, tel: 0081-3-3434 1377, fax: 0081-3-3434 8076)

E-mail: foodex@convention.jma.or.jp

URL: <http://www2.jma.or.jp/foodex/en/>

Výsledky posledního veletrhu - počet vystavovatelů: 2 540 z 66 zemí/regionů, počet profesionálních návštěvníků: 72 000

Obor: Maloobchod a další oblasti

Japan Shop 2013

Místo a termín konání: Tokio (Tokyo Big Sight), **5.–8. března 2013**

Frekvence veletrhu: 1x ročně

Charakter: největší komplexní veletrh v Japonsku zaměřený na projektování nových obchodů včetně vybavení a příslušenství a stanovení jejich charakteru, na výroby a služby pro komerční zařízení. Veletrh je organizován souběžně s dalšími veletrhy jako jsou RETAILTECH Japan, IC CARD WORLD, Security Show, FRANCHISE SHOW, Architecture + Construction Materials.

Doprovodné akce: semináře a prezentace vystavovatelů

Organizátor: Nikkei Inc., Space Media Japan Co., Ltd., (Overseas Contact Office) 5-1-6F, Kojimachi, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0083, Japan, tel: 0081-3-3512-5670, fax: 0081-3-3512-5680

E-mail: tradefairs@smj.co.jp, info@japan-shop.jp (General Project Department)

URL: <http://www.japan-shop.jp>

Výsledky posledního veletrhu - počet vystavovatelů 1 300, počet návštěvníků 236 000

Účast ČR na veletrzích v Japonsku v letech 2009–2013

V letech 2009–2010 (září) se ČR zúčastnila nejvýznamnějšího veletrhu cestovního ruchu **JATA**. Česká účast na veletrhu JATA byla zajišťována tokijským zastoupením CzechTourismu ve spolupráci se ZÚ Tokio. ČR byla představena v samostatné reprezentativní expozici.

V letech 2009–2012 (červen) se ČR čtyřikrát po sobě prezentovala na veletrhu potravinářských strojů a technologií **FOOMA JAPAN**. Veletrhu se zúčastnil ZÚ Tokio ve spolupráci s CzechInvestem, Českým centrem Tokio, CzechTourismem a několika dalšími firmami, které na japonském trhu distribuují nebo chtějí distribuovat vybrané české výrobky.

V únoru 2012 se ČR představila v reprezentativním pavilónu na největší světové nanotechnologické výstavě **NANOTECH JAPAN**. V rámci českého pavilónu se prezentovaly firmy a instituce Elmarco; Kertak

Nanotechnologie, Spur, Advanced Materials – JTJ, Clutex – klastr technických textilií, Technická univerzita v Liberci, Univerzita Palackého, Technologické centrum Akademie věd ČR a vládní agentury Czechtrade a CzechInvest.

V říjnu 2012 se ČR prezentovala v Nagoji na jedné z nejvýznamnějších mezinárodních leteckých výstav **JAPAN AEROSPACE**. Na výstavě se představily české firmy Evektor, Unis, Frentech Aerospace, Iguassu Software Systems a také Czech Space Alliance a vládní agentura CzechInvest. Výstavu spoluzahájil náměstek ministra dopravy ČR J. Žák.

V lednu 2013 se ČR opětovně představila na největší světové nanotechnologické výstavě **NANOTECH JAPAN**. Na výstavě se prezentovaly firmy a instituce Nafigate, Technologické centrum Akademie věd ČR, Elmarco, Pardam-Kertak, Jimiplot, Respimask, Nanoprotex, Contipro, Univerzita Palackého, Vysoké učení technické v Brně, Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů a vládní agentury CzechInvest a CzechTrade.

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Základním principem pro vstup zahraničních investorů do Japonska je **nediskriminační zacházení**, tj. rovnost podmínek pro zahraniční investory a japonské subjekty. Tento princip je uplatňován teprve od počátku 90. let. Aktuálně zahraniční investor nepotřebuje ve většině sektorů japonského hospodářství souhlas japonské vlády, a to s výjimkou několika oblastí, které se dotýkají národní bezpečnosti (leteckého a zbrojního průmyslu, jaderné energetiky a kosmického výzkumu a vývoje) a tzv. citlivých odvětví (zemědělství, lesnictví, rybolovu, těžebního a kožedělného průmyslu).

Mnohé investiční příležitosti vznikly pro zahraniční investory v důsledku rozsáhlých deregulačních a privatizačních programů. Zahraniční, zvláště americké firmy, využily vhodné podmínky v Japonsku a svoje přednosti v know-how v telekomunikacích, software apod. a zřídily v Japonsku vlastní podniky, nebo vstoupily do japonských subjektů. Pro mnoho japonských firem bylo převzetí podniku nebo sloučení se zahraničním kapitálem ve složité finanční situaci jedinou možností přežití v prostředí vleklého hospodářského útlumu. Dalším faktorem umožňujícím vstup zahraničních investorů do Japonska je změna způsobu zveřejňování hospodářských výsledků japonských společností – současná úprava víceméně odpovídá mezinárodním účetním standardům.

Japonsko je ale stále **zemi s relativně velmi složitými podmínkami pro podnikání zahraničních firem**. Za hlavní bariéry pro podnikání zahraničních subjektů jsou považovány netransparentní byrokratické postupy, složitost legislativy, silná místní konkurence, monopolní postavení a propojení místních společností, extrémně vysoké počáteční náklady, vysoké ceny a obtížnost získání vhodných pozemků, relativně vysoké daňové zatížení, vysoké životní náklady zahraničních expertů a jejich pobytové podmínky, jazyková a kulturní bariéra, japonská mentalita a předsudky vůči zahraničním partnerům, obtížné získávání kvalifikované dvojjazyčné pracovní síly, vysoké náklady na pracovní sílu, japonský systém doživotního zaměstnaneckého vztahu a nepřenositelného důchodového pojištění, těžce proniknutelná, složitá distribuční síť a další.

Další informace o podpoře FDI lze nalézt na stránkách <http://www.jetro.go.jp/en/invest/>, které spravuje JETRO.

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

V r. 2011 **japonské přímé zahraniční investice** poprvé po třech letech vzrostly, a to o 102,2 % na hodnotu **115,7 mld. USD**. Výrazného nárůstu bylo dosaženo zejména v důsledku fúzí a akvizic. Teritoriálně došlo k největšímu nárůstu japonských přímých zahraničních investic v Asii, a to o 78,4 %.

Přímé zahraniční investice v Japonsku představovaly -1,7 mld. USD. Negativní hodnota byla způsobena odprodejem aktiv v nevýrobním sektoru, který dosáhl hodnot -4,4 mld. USD. Přímé zahraniční investice ve výrobní sféře byly vysoké na úrovni 2,41 mld. USD.

Zájem zahraničních investorů se postupně zvyšuje na základě deregulačních opatření vlády v řadě oblastí v důsledku poklesu cenové úrovně nemovitostí, akcií a případně v určitých obdobích i výhodného směnného kurzu japonské měny. V současné době jsou pro zahraniční investory zajímavé zejména **sektory maloobchodu, zdravotnické techniky, všeobecného strojírenství, informačních technologií a dalších hi-tech oborů (nanotechnologií, biotechnologií, environmentálních technologií, atd)**.

Více informací o FDI do Japonska lze nalézt na stránkách japonského Ministerstva financí http://www.mof.go.jp/english/international_policy/reference/iip/index.htm nebo v JETRO Global Trade and Investment Report http://www.jetro.go.jp/en/reports/white_paper/.

9.3. České investice v teritoriu

V roce 2004 úspěšně vstoupila na japonský trh česká firma **Moravia IT**. Mezi hlavní aktivity Moravia IT patří lokalizace softwaru, testování výrobků, internacionalizace, technické překlady, apod. Více informací lze nalézt na webových stránkách firmy: www.moraviaworldwide.com.

V květnu 2006 zahájila činnost pobočka české firmy **Elmarco** v Japonsku. Elmarco s.r.o. je rychle se rozvíjející společnost působící v nanovlákněm a polovodičovém průmyslu. Společně s odborníky Technické univerzity v Liberci se podílí na vývoji světově unikátního zařízení na výrobu nanovlákněného materiálu v průmyslovém měřítku. Hlavní výrobní program pro polovodičový průmysl je zaměřen na výrobu systémů pro dávkování chemikálií. Elmarco vstoupila na japonský trh jako první česká přímá zahraniční investice v oblasti hi-tech. Její hlavní aktivity v Japonsku směřují především do R&D v oblasti nanotechnologií a do rozvoje obchodní sítě v oblasti Asie a Pacifiku. Více informací lze získat na internetových stránkách www.elmarco.cz.

V srpnu 2006 zahájila v Osace činnost pobočka brněnské firmy **Zoner software**, s.r.o. Zoner se zabývá vývojem, výzkumem a distribucí softwaru, rovněž poskytuje internetové služby (prezentace na internetu, e-komerci apod.). Více informací lze získat na internetových stránkách www.zoner.cz nebo www.zoner.jp.

V květnu 2008 byl založen společný podnik **INSTAR ITS** Japan, Inc., který dodává japonským firmám komplexní řešení energetického managementu. Více informací je na internetových stránkách www.instar.cz nebo www.instar.jp.

V dubnu 2011 byla v Tokiu založena pobočka české firmy **LOGIS** a.s. zabývající se dodávkami expertních služeb a informačních technologií zaměřených na zlepšování kvality řízení a konkurenceschopnosti podniků. Více informací na internetových stránkách www.logis.cz.

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Za perspektivní oblasti pro zahraniční investice jsou považovány telekomunikace, informační technologie, bankovníctví a pojišťovnictví (životní pojištění), maloobchod, potravinářský průmysl, energetika, automobilový průmysl, biotechnologie, farmaceutický průmysl, zdravotní péče, životní prostředí, bytová výstavba, nemovitosti apod. Po havárii jaderné elektrárny Fukušima Daiiči v důsledku nové energetické politiky jedním z nejperspektivnějších odvětví pro investice a společné projekty oblast alternativních energií.

9.5. Rizika investování v teritoriu

Rizika investování v Japonsku formou FDI jsou **minimální**. Právní rámec pro podnikání i FDI je v Japonsku velmi dobře rozvinut a právní kultura je na vysoké úrovni. Pro portfoliové investice platí běžná rizika investování na kapitálovém trhu, přičemž v japonských podmínkách je třeba brát ohled na relativně vyšší volatilitu kapitálového trhu v porovnání s jinými světovými ekonomikami i na volatilitu směnného kurzu JPY vůči ostatním světovým měnám.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

Velkou **výzvou Japonska v r. 2013, stejně jako v předchozích letech, zůstává posun od politicky řízeného hospodářského vzestupu k samostatně dlouhodobě udržitelnému růstu.** Momentální známky oživení jsou důsledkem masivních fiskálních stimulů a agresivní monetární politiky.

Vláda má relativně úzký manévrovací prostor díky nepříznivým makroekonomickým parametrům. Rekordní rozpočet, stárnoucí populace a především extrémně vysoký státní dluh zvyšují tlak na veřejné výdaje. Centrální banka má vzhledem ke své tradiční politice "kvantitativního uvolňování", tj. úrokovým sazbám blízkým nule, minimální prostor pro stimulaci trhu. Jednou z možností oživení hospodářství zůstává restrukturalizace průmyslu a **urychlení některých, zejména daňových reforem.** Cílem je ukončit deflací, oživit domácí poptávku a nastartovat spotřebu.

Státní dluh na úrovni 200 % HDP, což je nejvyšší úroveň v rámci rozvinutých zemí, je vážným problémem Japonska. Vzhledem k tomu, že se rozpočtový deficit blíží úrovni 10% HDP, je pravděpodobné, že státní dluh poroste za hranici 200% HDP i v dalších letech. Klíčem k řešení je dlouhodobý hospodářský růst včetně ukončení deflace.

Stárnoucí populace je dalším z hlavních problémů Japonska. Pokud porodnost zůstane na současné úrovni, podle vládních propočtů se v r. 2050 celková japonská populace sníží na 95 milionů (ze současných 127,5 mil.), přičemž 40 % populace bude ve věku nad 65 let. Tím se výrazně zvýší zátěž pro pracující populaci, která bude muset hradit výdaje na penze, zdravotní a dlouhodobou péči.

Na druhou stranu **Japonsko je na jednom z prvních míst na světě v oblasti R&D** s výdaji v této oblasti na úrovni 3,6 % HDP (Pozn.: Pro srovnání R&D výdaje v USA jsou na úrovni 2,7 % a v EU na úrovni 1,8 % HDP), což je základem vysoké konkurenceschopnosti japonské ekonomiky. Další silnou stránkou Japonska jsou lidské zdroje včetně jedné z nejvyšších úrovní vzdělanosti.

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Ničivé zemětřesení a tsunami

Dne **11. března 2011 zasáhlo Japonsko ničivé zemětřesení a tsunami.** Síla zemětřesení byla 9 stupňů. Při katastrofě zahynulo 16 000 osob, 6 000 bylo zraněno a 3 286 zůstává neznámých (v březnu 2012). Po zemětřesení muselo být evakuováno 530 000 osob.

Největší živelní katastrofa, která v novodobé historii Japonsko postihla, bude mít i v r. 2012 značný vliv na vývoj japonského hospodářství. Vláda musí sanovat následky katastrofy pomocí dodatečných rozpočtů, což zvyšuje tlak na veřejné finance, které byly již před zemětřesením ve velmi špatném stavu. Zároveň se Japonsko potýká se situací energetických ztrát v důsledku aktuálně odstavených jaderných elektráren (podrobně kapitola 4.7.3.).

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

Regionálně se Japonsko bude v rámci organizací, jichž už je členem (viz kap. 3.1), snažit posilovat vazby se sousedními státy. Zde je v poslední době patrná i japonská snaha o navazování bližších vztahů v širším asijském rámci především ve snaze zachovat rovnováhu v regionu (především rozvojovou pomocí – **ODA** a sjednáváním ekonomických dohod o volném obchodu, resp. dohod o ekonomickém partnerství – **FTA/EPA**).

V politické oblasti je jednou z hlavních dlouhodobých snah Japonska na základě jednání o reformě Rady bezpečnosti ve Valném shromáždění získat místo stálého člena RB OSN. Japonsko zároveň kandiduje na funkční období 2016–17 na místo nestálého člena RB OSN.

Japonsko se také bude na regionální i globální úrovni snažit řešit některé zásadní problémy jako např. případ unesených japonských občanů do KLDR či severokorejský jaderný program. Stále přetrvávají některé problematické aspekty vztahů se sousedními státy, např. teritoriální otázky s Čínou.

V oblasti **obchodní politiky** jsou japonské aktivity zaměřeny především na růstovou strategii v asijsko-tichomořského regionu a na realizaci transparentní zóny volného obchodu. V r. 2013 budou pokračovat jednání o přistoupení Japonska k **TPP (Trans-pacifickému partnerství)**, a to jednak na mezinárodní úrovni (s členskými zeměmi TPP, které musí členství Japonska konsensuálně schválit), jednak na domácí politické a hospodářské scéně (v důsledku nutné liberalizace vybraných sektorů japonské ekonomiky).

V r. 2013 bude Japonsko pokračovat ve své roli prostředníka regionálního hospodářského sblížení v rámci spolupráce **RCEP (Regional Comprehensive Economic Partnership)**, tj. uskupení 10 zemí **ASEAN + 6** dalších asijských zemí (Japonska, Číny, Korejské republiky, Austrálie, Nového Zélandu a Indie).

Japonsko se bude snažit pokročit v jednání o dohodě o volném obchodu mezi **Japonskem, Čínou a Korejskou republikou**, stejně jako v jednání o FTA/EPA s **Evropskou unií**.

Značná pozornost je v Japonsku věnována **oblasti životního prostředí**. V kontextu událostí po ničivé živelní katastrofě se země ocitla v nové situaci, kdy bude muset v důsledku odstavených jaderných elektráren a útlumu jejich další výstavby nahradit energii z jaderných elektráren energií z jiných zdrojů. To znamená, že pro Japonsko bude velmi obtížné dostát svým dřívějším ambiciózním závazkům ke snížení emisí skleníkových plynů. Očekává se, že nové konkrétní cíle a závazky budou v r. 2013 upraveny souběžně s představením nové energetické politiky.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Japonsko se brání ztrátě konkurenceschopnosti tím, že hledá **nové nápady a technologie** pro zahájení produkce nových výrobků. Otevírá se tak velká příležitost pro české inovační firmy, vývojová pracoviště a vědecké a technologické parky. Japonská strana je vesměs připravena investovat do dokončení výzkumu a vývoje inovačních technologií a zahájit výrobu buď v Japonsku nebo formou joint-venture se zahraničním podnikem.

Zvyšuje se průměrný věk obyvatelstva, díky čemuž se do popředí zájmu značné části spotřebitelů dostávají **výrobky pro seniory** obecně, výrobky usnadňující život nemocným a méně pohyblivým osobám a výrobky pro lepší využití volného času starších občanů. Lidé více pečují o své zdraví, přičemž ale roste finanční spoluúčast pacientů na léčení. Spotřebitelé střední a starší generace rádi utrácí své prostředky za různé podpůrné a doplňkové přípravky pro uchování zdraví do vyššího věku (vitamíny, léčivé čaje, přírodní výtažky podporující funkci specifických orgánů, apod.).

Na druhou stranu se ale současně zvyšuje i podíl obyvatelstva s omezeným rodinným rozpočtem. Pro některé vrstvy obyvatelstva se drahé značkové výrobky, zejména renomovaných evropských výrobců, stávají stále méně dostupné, a na trhu tím vzniká prostor pro **kvalitní neznačkové výrobky** za nižší cenu. Tento prostor zatím většinou rychle zabírají výrobci z jiných asijských zemí, mnohdy však nedosahují potřebné kvality a úrovně zpracování, t.j. jsou nejenom levné, ale i „levně“ vypadají. Příležitost mají především kožené módní doplňky, výrobky pro interiéry, neobvyklé dárkové předměty a textilie (za předpokladu, že design bude přizpůsoben japonskému vkusu).

Kromě těchto specifických příležitostí existují i dlouhodobé možnosti pro obchodní a další ekonomickou spolupráci vznikající s ohledem na současné směřování vývoje japonského hospodářství a společnosti. Této problematice je podrobněji věnována kapitola 7.4.